

KUOPIO

Kuopion kaupunki

TALOUSARVIO 2021

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2021 – 2024

Sisällysluettelo

Kaupunginjohtajan katsaus.....	3
1. Talousarvion ja – suunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät	4
1.1. Kuopion kaupungin kehitysnäkymät.....	4
1.1.1. Väestökehitys	4
1.1.2. Asuminen	4
1.1.3. Elinkeinot ja työllisyys	5
1.1.4. Hyvinvointi.....	7
1.2. Taloudelliset lähtökohdat	9
1.2.1. Talouden kehitysnäkymät	9
1.2.2. Kuntatalous	9
1.2.3. Kuopion kaupungin talous.....	10
1.3. Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2030 ja tavoitteet vuodelle 2021	11
1.3.1. Sitovat tavoitteet.....	12
1.3.2. Talousarvion 2021 valtuustoon nähden sitovat mittarit tavoitearvoineen	16
1.4. Konserniyhteisöt.....	18
1.4.1. Olennaiset tulevat tapahtumat ja taloudelliset riskit.....	18
1.4.2. Konserniyhteisöille asetetut sitovat tavoitteet 2021	18
1.5. Talousarvion perustelut	24
1.5.1. Talousarvio	24
1.5.2. Verotulot.....	25
1.5.3. Valtionosuudet.....	25
1.5.4. Henkilöstö	26
1.6. Talousarvion 2021 vaikutusten arviointi	29
1.6.1. Vaikutukset lapsiin ja nuoriin.....	29
1.6.2. Ympäristövaikutukset: Resurssiviisaasti kohti hiilineutraaliutta	31
1.6.3. Yritysvaikutukset	33
1.7. Talousarvion ja taloussuunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta.....	34
1.7.1. Talousarvion rakenne	34
1.7.2. Talousarvion sitovuus	34
1.7.3. Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet.....	36
1.7.4. Talousarvioon sisältyvät riskit	37
1.7.5. Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta	38
1.7.6. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta.....	39
1.7.7. Tilivelvolliset viranhaltijat	39
1.8. Alijäämän kattamisvelvollisuus	39
2. Käyttötalousosa (palvelualueittain + tilapalvelut + pelastustoimi+Isäntäkuntapalvelut)	41
Elinvoima- ja konsernipalvelut	43
Kaupunkiympäristön palvelualue	45
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	48
Kasvun ja oppimisen palvelualue.....	50
Perusturvan palvelualue	53

Terveysthuollon palvelualue	56
Keskusvaalilautakunta.....	60
Tarkastustoimi.....	60
Yleishallinto.....	60
Ydinkaupungin 2021 määrärahat vastuualueittain ja yhteensä	62
Kuopion Tilapalvelut.....	67
Pohjois-Savon pelastuslaitos.....	69
Isäntäkuntapalvelut	72
3. Tuloslaskelmaosa	73
4. Investointiosa	79
4.1. Investointiosan esitystapa.....	80
4.2. Investointiosa	81
4.3. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja yhdyskuntarakentaminen 2021.....	85
5. Rahoitusosa	88
6. Liitteet.....	93
6.1. Hankkeet.....	94
6.2. Vuosien 2021-2024 investointiohjelma yli miljoonan euron hankkeista	99
6.3. Kuopion väestö (31.12.).....	101

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi sitten talousarvioon sisällytettiin kaupungin talouden korjausliike. Toimenpiteet kunnallisveroprosentin tarkistuksineen ja henkilöstömenojen sopeutuksen konkretisoituminen tähtäsivät tasapainoisempaan asetelmaan tuleviakin vuosia varten. Maaliskuu ja covid-19 -pandemia muutti tilanteen hetkessä. Kevät painottui varautumiseen ja hoitovalmiuteen. Kiitän henkilöstöämme, päättäjiämme ja asukkaitamme onnistuneesta toiminnasta ennakoimattomassa tilanteessa.

Poikkeukselliseksi muuttui kuntatalouskin. Valtion vastaantulo koronapandemian kunnille aiheuttamiin taloudellisiin menetyksiin ja lisäkustannuksiin on ollut mittava. Kuopion kaupungin kuluvan vuoden tilinpäätöksen ennakoidaan olevan varsin lähellä nollaa. Lähivuosien osalta kaikki ennusteet sisältävät nyt hyvin suuria riskejä. Koska koko kehityskuva on hämärän peitossa, joudutaan työllisyystilannetta, verotuloja, yritysten selviytymistä ja sen myötä kaupungin talousnäkömää raamittamaan erityisen vaikeissa olosuhteissa. On selvää, että pandemian jäljet talouteen tulevat ulottumaan useille vuosille. Vuoden 2021 talousarvioesitys on -19,9 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Kaupungin taloudessa on tunnistettu rakenteellinen noin 20 miljoonan euron alijäämä. Tilanteen korjaamiseksi valtuustoryhmien puheenjohtajat sekä kaupunginvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajat muodostivat Kuopio 2025 -ryhmän, jonka päämääränä on löytää tulolisäyksiä ja keinoja sekä nopeisiin taloutta korjaaviin toimenpiteisiin että pitkän aikavälin säästöihin.

Tulojen ja menojen epäsuhta pyritään selättämään vuoteen 2025 mennessä alijäämän korjausohjelmalla, jonka tavoite-elementit ovat mukana vuoden 2021 talousarvioehdotuksen luvuissa. Mukana ovat sekä toimintatulojen lisäykset, henkilöstömenojen hillintä mm. sairauspoissaolojen vähentämisellä, joitakin toimintojen supistuksia ja lakkautuksia sekä maltillinen kiinteistöveron korotus. Osaltaan myös työn tekemisessä tapahtunut muutos ja sen myötä mahdollistuva kaupungin toimitilojen tehokkaampi käyttö sisältyvät talousarvioon.

Koulut ja päiväkodit ovat investointien keskiössä koko taloussuunnitelmakauden 2021-2024. Liikkeelle lähtevät pitkään vireillä olleet hankkeet kuten Taidelukio Lumit ja Riistaveden koulu. Savilahden alueen infraratkaisut ja ensimmäiset asuinkorttelit etenevät. Kaupungin investointiohjelma on yhteensä liki 400 miljoonaa seuraaville neljälle vuodelle. Tulorahoitus riittää lähivuosina noin kolmasosasta puoleen investointimäärästä, joten velkaannumme lisää.

Kaupunkikonsernin järjestelyt jatkuvat edelleen. Vuodesta 2021 lähtien varsinaiseen kaupunkiorganisaatioon ei kuulu enää yhtään liikelaitosta, kun kuntatekniikkaliikelaitoksesta tulee Mestar Kuopio Oy. Suuremman tuloksen edessä olemme sote-uudistuksen toteutuessa, näillä näkymin vuoden 2023 alussa. Kaupungin palvelukokonaisuus ja myös tulovirta käytännössä puolittuvat. Sen jälkeen puntaroidaan kaupungin kyky elinvoiman ja vetovoiman kasvattamiseen, koska uudella tulovirralla on hoidettava jo tälläkin hetkellä pääsääntöisesti opetuksen ja varhaiskasvatuksen tilatarpeisiin keskittyvät mittavat investoinnit.

Kasvava kaupunki, jolla on terve talous, kykenee ottamaan paremmin ennakoimattomia iskuja vastaan. Taloushaasteista huolimatta Kuopion lähtökohdat tuleville vuosille ovat monelta osin hyvät. Kuitenkin meiltäkin vaaditaan muuntautumiskykyä ja joustavuutta sekä uusia tapoja tuottaa palveluita. Vaikka palvelujen laajentamiseen ei ole mahdollisuuksia, pystytään hyvän arjen turvaavista peruspalveluista huolehtimaan jatkossakin.

Edessä on kunnallisvaalivuosi. Kesäkuussa aloittava kaupunginvaltuusto saa tarkasteltavakseen kaupungin strategian. Nykyinen visiomme 2030 ”Hyvän elämän pääkaupunki – terveyttä, hyvinvointia ja arjen rikkautta” on tämänkin talousarvioehdotuksen johtoajatuksena.

Jarmo Pirhonen

kaupunginjohtaja

1. Talousarvion ja –suunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät

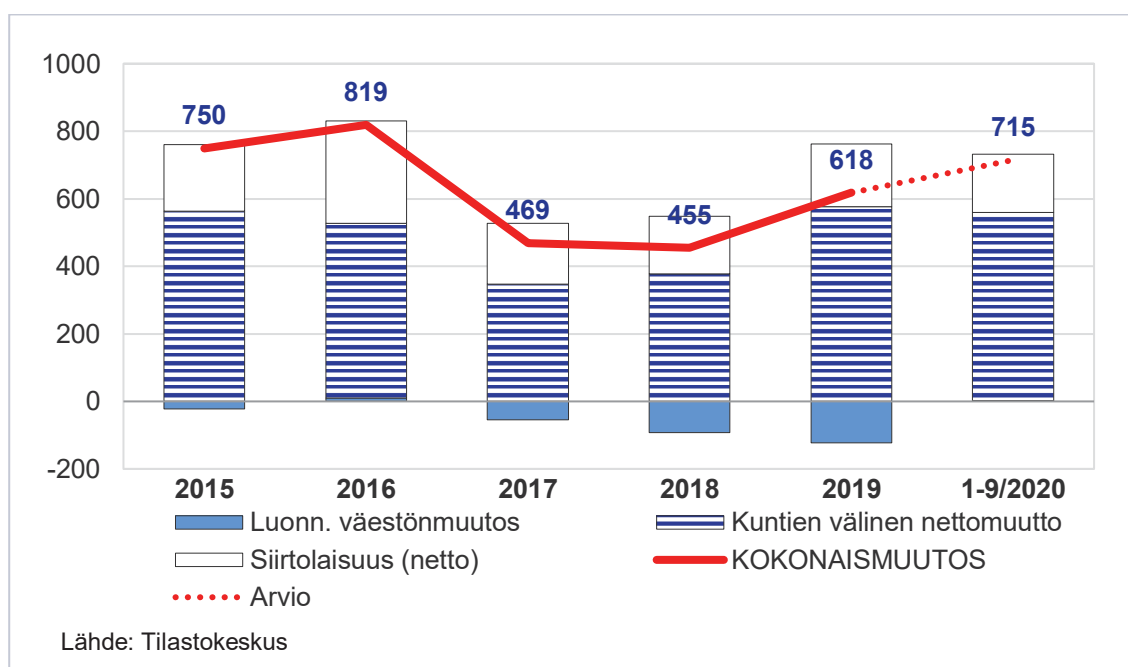
1.1. Kuopion kaupungin kehitysnäkymät

1.1.1. Väestökehitys

Kuopion väkiluku oli vuoden 2019 lopussa 119 282 asukasta, muutos oli 618 henkeä, 0,5 %. Vuoden 2020 syyskuun lopun väestömäärällään 119 997 Kuopio ohitti Lahden väkiluvun ja Kuopiosta tuli Suomen 8. suurin kaupunki. Vuoden 2020 tammi-syyskuun väestömuutos oli 715 henkeä.

Tilastokeskuksen väestöennusteen (30.9.2019) mukaan Kuopion väestönkasvu olisi tulevana viitenä vuotena noin 320 asukasta vuodessa. Kuopion väestökehitys on ollut koko vuoden ennakoitua parempaa. Kuvan arvio koko vuoden 2020 väestömuutoksesta lähtee siitä, että syyskuun lopun tilanne vastaa varsin hyvin koko vuotta.

Kuopion väestömuutos 2011-2019 ja tammi-syyskuu 2020

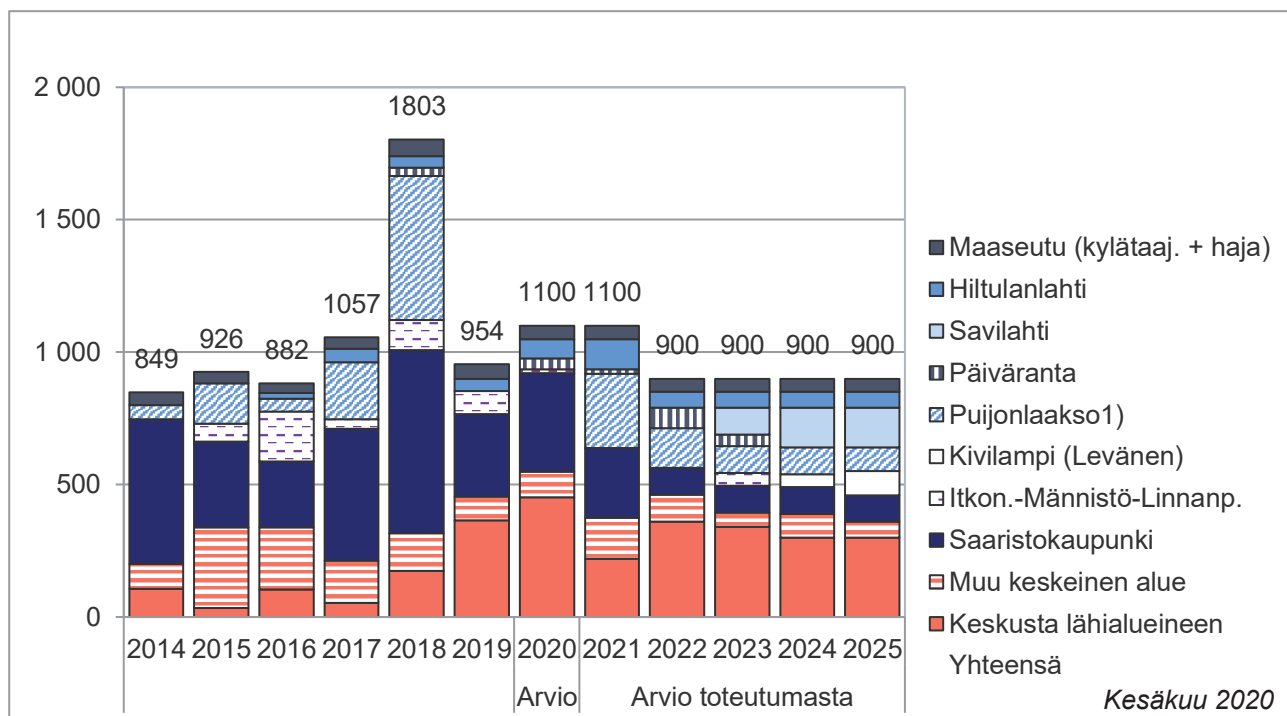
Kuopion väestö, työpaikat ja asuminen – asumisen rakentamisen eteneminen ja käyttöönotettavat alueet vuosina 2021-2025, kh 15.6.2020

Asuminen

Kuopion asuntotuotanto oli viime vuosina noin 900 – 1100 asuntoa vuodessa, lukuun ottamatta ennätysvuotta 2018, jolloin valmistui noin 1800 asuntoa. Tänä vuonna arvioidaan valmistuvan noin 1100 asuntoa. Rakentamisen määrällä mitataan osaltaan kaupungin elinvoimaisuutta.

Asuntoja arvioidaan valmistuvan noin 1100 vielä tulevana vuonna, jonka jälkeen asuntotuotannon arvioidaan asettuvan noin 900 asuntoon vuodessa vuosille 2022-2025. Tavoitteena on 1200 asuntoa / vuosi. Kaupunkirakenteen täydentäminen keskustassa ja lähialueilla jatkuu erityisesti Mölymäellä ja Hatsalassa. Saaristokaupungissa ja Puijonlaaksossa asuntorakentaminen jatkuu edelleen. Tavoitteena on, että Savilahdessa rakentaminen käynnistyy viimeistään vuonna 2022 ja Kivilammen alueella Leväsellä vuotta myöhemmin. Omakotirakentaminen painottuu edelleen Hiltulanlahteen.

Asuntotuotanto alueittain vuosina 2014-2019 ja arvio tuotannosta vuosille 2020-2025

Vuosien 2022-2025 asuntotuotantotavoitteisiin sisältyy paljon epävarmuutta. Kuopion tavoite on 1200 asuntoa / vuosi, mutta suhdannetilanne huomioiden tavoitteesta tullaan todennäköisesti jäämään tulevilla viisi-vuotiskaudella.

1.1.3. Elinkeinot ja työllisyys

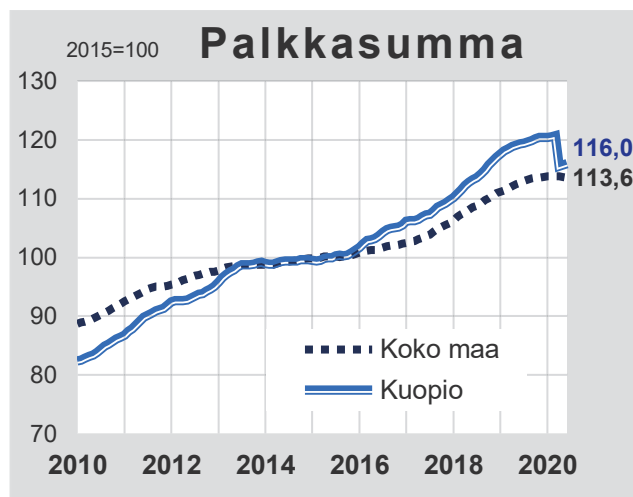
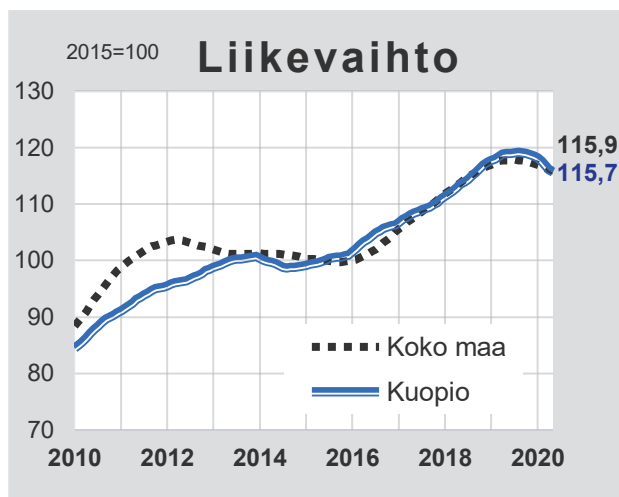
Kuopiossa on monipuolinen elinkeinorakenne. Työpaikkoja on eniten terveys- ja sosiaalipalveluissa, kaupan alalla, hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa, koulutuksessa ja rakentamisessa. Vuoden 2018 lopulla Kuopiossa oli noin 53 000 työpaikkaa. Edelliseen vuoteen verrattuna määrä kasvoi noin 1 100 työpaikalla, 2,1 %. (Tilastokeskuksen uusin tieto on vuodelta 2018)

Kuopion yritysten liikevaihdon eurokertymä tammi-toukokuun 2020 ajalta oli 2324 milj. euroa. Vuoden 2019 tammi-toukokuuhun verrattuna liikevaihto väheni noin 50 milj. euroa. Kuopiossa liikevaihdon kertymä väheni noin 2 % ja koko maassa vähennys oli 5,1 %.

Kuopion yritysten tammi-kesäkuun 2020 palkkasumma oli noin 955 milj. euroa. Vuoden 2019 alkupuoliskoon verrattuna palkkasumma väheni noin 8,8 milj. euroa. Kuopiossa palkkasumma oli 0,9 % pienempi kuin vuoden 2019 alkupuoliskolla ja koko maassa 1,1 % pienempi.

Kuopion seudun yritysten vienti oli vuoden 2020 alkupuoliskolla 313 milj. euroa. Vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna vienti väheni Kuopion seudulla 9,2 %, koko maassa muutos oli -8,6 %.

Liikevaihto		2016	2017	2018	2019	1-5/2020
Eurokertymä, M€	Kuopio	5341	5537	5817	6037	2324
Vuosimuutos, %	Kuopio	4,9	3,7	5,1	3,8	-2,0
	Koko maa	2,3	6,0	5,5	2,8	-5,1
Palkkasumma		2016	2017	2018	2019	1-6/2020
Eurokertymä, M€	Kuopio	1681	1739	1836	1928	955
Vuosimuutos, %	Kuopio	4,0	3,5	5,6	5,0	-0,9
	Koko maa	1,6	2,4	4,6	3,5	-1,1
Vienti		2016	2017	2018	2019	1-6/2020
Eurokertymä, M€	Kuopion seutu	591	650	679	708	313
Vuosimuutos, %	Kuopion seutu	-3,5	9,9	4,5	4,3	-9,2
	Koko maa	0,5	8,4	7,6	5,2	-8,6

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu.

Kuopion elinkeinoelämän näkymiä varjostaa koronaepidemian vaikutukset. Positiivisena merkinä voidaan kuitenkin pitää yritysten investointihalukkuutta, joka on jatkunut varsin hyvänä koronasta huolimatta.

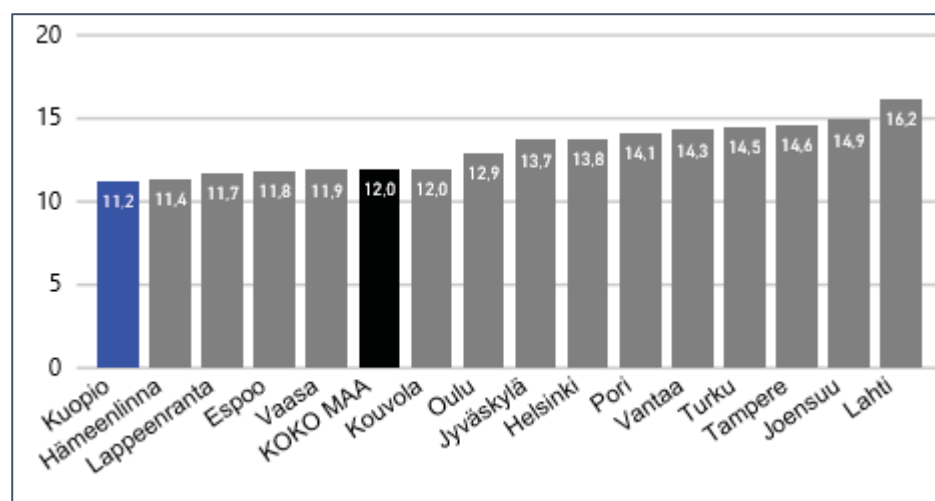
Savilahden alueen palveluja kehitetään vahvasti kumppanuuksien kautta. Business Centerin hyväksi havaittuja toimintoja tullaan jatkamaan yhteistyösopimuksilla ja Kuopio Healthin toiminta on käynnissä. Pääomasijoitusrahasto North Savo Startup Fund on käynnistynyt ja tehnyt ensimmäisen sijoituksensa. Puijon, Bellanrannan ja Tahkon matkailualueiden kehittäminen jatkuu. Invest and Expand in Pohjois-Savo -hanke on käynnistymässä. Kuopion kaupungin ja valtion välinen sopimus ekosysteemien kehittämisestä on neuvotteluvaiheessa ja sen toimenpiteet ovat käynnistymässä. Finnulpin toimintaedellytyksiä selvitetään edelleen.

Työttömyys

Syyskuun 2020 lopussa Kuopiossa oli työttömiä noin 6400 ja työttömyysaste 11,2 %. Avoimia työpaikkoja oli 1550. Työttömyys on vähentynyt yhtäjaksoisesti huhtikuun noin 9500 työttömästä noin 3000 työttömällä. Syyskuun työttömyys oli vuoden 2017 syyskuun lopun tasolla. Kuopion työttömyysaste oli pienin 14 suurimman kaupungin joukossa.

Kunta maksaa 50 % 300 päivän ja 70 % 1000 päivän jälkeen maksettavasta työmarkkinatuesta, jollei työtön henkilö osallistu työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin tai kuntouttavaan työtoimintaan. Arvio työmarkkinatuen kuntasuudeksi koko vuodelle 2020 on noin 12,3 milj. euroa.

Työttömyysaste suurimmissa kaupungeissa 30.9.2020

1.1.4. Hyvinvointi

Useilla mittareilla tarkasteltuna valtaosa kuopiolaisista voi hyvin ja on tyytyväinen asuinalueeseensa. Kuopiossa olosuhteet hyvään elämään ovatkin erinomaiset monessakin suhteessa. Väestömäärään suhteutettuna ja valtakunnallisesti tarkasteltuna Kuopio tarjoaa monipuoliset olosuhteet ulkona ja luonnossa liikkumiseen. Kuopiolaisten aktiivista elämäntapaa tukee myös uusi Kuntolaakson uimahalli sekä elokuussa 2020 käyttöön otettu lasten ja nuorten hyvinvointiranneke, jonka on hankkinut jo noin 1700 kuopiolaista. Uusi kirjaston ja museon yhdistävä Tiedon ja tarinoiden kortteli tulee entisestään lisäämään kulttuurin saavutettavuutta tarjoten asukkaille monipuolisia mahdollisuuksia mielekkääseen ja aktiiviseen arkeen. Lasten ja perheiden hyvinvointia tukemaan on kehitetty Kuopion perhekeskusta useiden palvelualueiden sekä järjestöjen yhteistyönä. Käynnissä on myös useita merkittäviä kehittämishankkeita, kuten Tulevaisuuden sote-keskus (PoSoTe2020), jossa yhtenä tavoitteena on sote-palvelujen painotuksen siirtäminen ennaltaehkäisyyn.

Hyvinvoinnin edistämistä ohjaavassa hyvinvointikertomuksessa nostetaan kuitenkin esiin myös huolenaiheita, joihin tulee tarttua. Terveyttä kuvaavien indeksien, kuten sairastavuus- (129), sydän- ja verisuonitauti- (131) ja tuki- ja liikuntaelinsairausindeksien (139) osalta Kuopion tilanne on merkittävästi koko maan keskiarvoa (100) heikompi. Terveyttä ja hyvinvointia heikentävät suosituksista poikkeavat elintavat, ruokailu- ja liikuntatottumukset, jotka ovat yhteydessä myös ylipainoisuuteen. Perusterveydenhuollon (Avohilmon) hoitoilmoitusten mukaan 21 % kuopiolaisista 13-16 vuotiaista tytöistä ja 30% pojista oli ylipainoisia vuonna 2019.

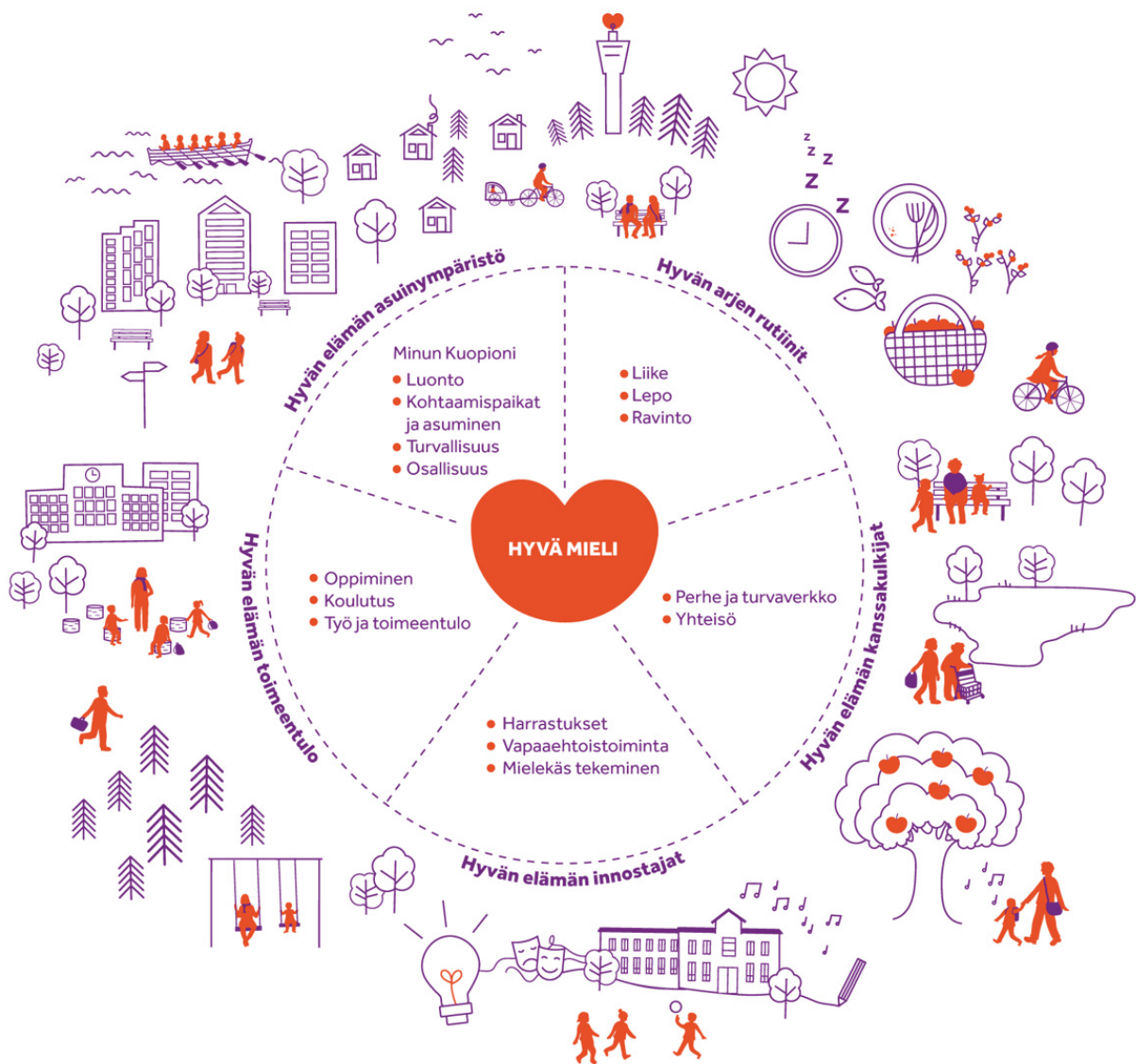
Mielenterveysindeksi (160) on Kuopiossa 20 suurimman kaupungin vertailussa heikoin. Mielenterveysongelmilla ja elintapasairauksilla on merkittävät inhimilliset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset, näkyen muun muassa ennenaikaisena eläköitymisena sekä sairauspoissaoloina. Mielenterveysongelmat ovat nousseet yleisimmäksi ennenaikaisen eläköitymisen syyksi.

Erityisenä huolenaiheena Kuopiossa on päihdemyönteisyyden ja päihteiden käytön yleistyminen erityisesti nuorilla. Kouluterveyskyselyn (2019) mukaan noin neljännes yläkoululaisista hyväksyy ikäiseltään alkoholin juomisen humalaan asti. Lisäksi noin joka kymmenes yläkoululaisista sekä lukiolaista ja noin joka viides ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista on kokeillut kannabista. Päihteiden käyttöön liittyvät lieveilmiöt, kuten alaikäisten huumerekollisuus on myös lisääntynyt, joka osin heijastuu myös katuturvallisuusindeksin laskuna.

Tällä hetkellä hyvinvointia haastaa myös koronapandemia, sitä hillitsevät toimet ja yleinen epävarmuus, joilla voidaan olettaa olevan kielteisiä vaikutuksia väestön hyvinvoinnille sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Jotta pidempiaikaisia haittoja voidaan ehkäistä, tulee tässä tilanteessa kiinnittää erityistä huomiota hyvinvointia tukevien tekijöiden vahvistamiseen, vaikutusten selvittämiseen, peruspalvelujen vahvistamiseen yleisesti sekä erityispalvelujen tarjoamiseen niitä tarvitseville.

Kuopion kaupungin strategia ja laaja hyvinvointikertomus ohjaavat vahvistamaan kuopiolaisten hyvinvointia tukemalla aktiivista arkea ja tarjoamalla varhaista tukea. Lisäksi hyvinvointia tukevia tekijöitä ovat työ ja riittävä toimeentulo, viihtyisä ja turvallinen ympäristö sekä yhteistyötä vahvistava kumppanuus. Hyvinvoiva Kuopio 2030 -ohjelmassa strategian kriittiset menestystekijät on syvennetty hyvän elämän elementteihin (kuva), joita vahvistamalla tähdätään Hyvän elämän pääkaupunki 2030 -vision toteutumiseen ja asukkaiden hyvinvoinnin kohentumiseen.

Vaikuttavan toiminnan toteuttamiseksi hyvinvoinnin edistämistä tulee toteuttaa Hyvinvoiva Kuopio ohjelman mukaisesti laaja-alaisesti, poikkihallinnollisesti ja yhteistyössä eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa. Keskeistä ovat johdetut, oikein kohdennetut ja oikea-aikaiset hyvinvointia tukevat ja ennalta ehkäisevät toimenpiteet, jotka perustuvat laadukkaaseen tietoon hyvinvoinnin tilasta sekä tutkitusti vaikuttaviin menetelmiin. Näillä periaatteilla valmistellaan parhaillaan Pohjois-Savon laajuista Hyvällä Mielellä Pohjois-Savo hanketta, jonka keskiössä ovat väestön mielenterveys ja päihteiden käytön vähentäminen.

1.2. Taloudelliset lähtökohdat

1.2.1. Talouden kehitysnäkymät

Valtiovarainministeriön syksyn 2020 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 4,5 % vuonna 2020. Viennin lisäksi supistuvat yksityinen kulutus ja yksityiset investoinnit. Covid-19-pandemia on supistanut Suomen taloutta alkuvuonna vähemmän kuin suurinta osaa Euroopan talouksista. Nopeimmin palautuu yksityinen kulutus, mutta kasvu jää edelleen vaisuksi. Investointien toipumista heikentää myös asuinrakentamisen väheneminen. Vienti ja teollisuustuotanto kääntyvät kasvuun vasta ensi vuoden puolella. Työvoiman ulkopuolella olevien määrä on lisääntynyt ja työllisyysaste laskee 71,2 prosenttiin. Työttömyysaste nousee 8 prosenttiin.

Maailmantalouden kasvuksi vuonna 2021 arvioidaan 5,5 %. Yhdysvalloissa kasvun arvioidaan olevan 4,1 % ja euroalueella 5 %. Voimakkaita toimia tuotannon ja kysynnän elvyttämiseksi on aloitettu ja suunnitteilla EU:ssa. Näiden toimien toteutuminen kuten myös Suomen hallituksen päättämä talouden elvytyskokonaisuus vaikuttavat tuotantoon myönteisesti. Suomen toipumista voi vaikeuttaa myös kansainvälinen investointilama, jos yrityksiä ehtii tuhoutua paljon ennen kasvun alkamista. Talouden näkymät niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ovat edelleen hyvin epävarmoja.

Julkinen talous heikkenee tänä vuonna voimakkaasti. Julkisen talouden alijäämä kasvaa 18 mrd. euroon ja julkisyhteisöjen velka noin 70 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkinen talous oli rakenteellisesti alijäämäinen jo taantumaa edeltäneessä suhdannehuipussa. Väestön ikääntyminen on heikentänyt julkista taloutta merkittävästi jo kymmenen vuoden ajan ja samalla työikäinen väestö on alkanut supistua. Lähivuosina julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pienenee, mutta julkinen talous pysyy kuitenkin tuntuvasti alijäämäisenä ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.

Kansantalouden keskeisiä lukuja 2019–2024 (Taloudellinen katsaus, Valtiovarainministeriö 5.10.2020)

	2019	2020*	2021*	2022*	2023*	2024*
BKT määrän muutos, %	1,1	-4,5	2,6	1,7	1,6	1,5
Työttömyysaste, %	6,7	8,0	8,2	8,0	7,8	7,6
Työllisyysaste, %	72,5	71,2	71,0	71,5	71,8	71,9
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-1,0	-7,7	-5,0	-3,9	-3,1	-2,7
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	59,2	70,2	72,8	74,3	75,3	76,0
Valtionvelka, % BKT:stä	44,2	53,3	55,6	56,6	57,5	57,9

*Ennuste

1.2.2. Kuntatalous

Kuntatalouden kehitysarvio vuosina 2019–2024, mrd. euroa, (Vm, Kuntatalousohjelma vuodelle 2021)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tuloksen muodostuminen						
1. Toimintakate	-29,8	-30,5	-32,0	-32,9	-34,0	-35,1
2. Verotulot	23,0	23,6	24,6	24,7	25,4	26,1
3. Valtionosuudet, käyttötalous	8,7	10,7	10,1	10,3	10,9	11,3
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2
5. Vuosikate	2,2	4,1	2,9	2,4	2,6	2,6
6. Poistot	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3	-3,4
7. Satunnaiset erät, netto	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
8. Tilikauden tulos	-0,3	1,2	-0,1	-0,7	-0,6	-0,7
Rahoitus						
9. Vuosikate	2,2	4,1	2,9	2,4	2,6	2,6
10. Satunnaiset erät	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
11. Tulorahoituksen korjauserät	-0,9	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
12. Tulorahoitus, netto	1,7	3,6	2,4	1,9	2,1	2,1
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-5,4	-5,8	-5,9	-5,7	-5,6	-5,6
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	1,4	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3
15. Investoinnit, netto	-4,0	-4,4	-4,5	-4,4	-4,3	-4,4
16. Rahoitusjäämä (tulorah.-invest.)	-2,3	-0,8	-2,0	-2,5	-2,2	-2,3
17. Lainakanta	21,9	23,1	25,4	28,1	30,6	33,1
18. Kassavarat	6,3	6,8	7,3	7,8	8,3	8,7
19. Nettovelka (lainat - kassavarat)	15,6	16,3	18,1	20,4	22,3	24,4

Kuntatalous jatkoi heikkenemistään vuonna 2019. Vuosikate oli negatiivinen 65 kunnalla ja tilikauden tulos alijäämäinen 224 kunnalla. Myös alijäämäisten kuntayhtymien määrä nousi vuonna 2019, ja 21 kuntayhtymällä oli taseessa kertynyttä alijäämää. Myös kuntakonsernien talous heikkeni vuonna 2019. Lisäksi yleinen taloudellinen kehitys kääntyi hienoiseen laskuun jo vuoden 2019 loppupuoliskolla. Vaikka kuntien talouden keskeiset tunnusluvut heikkenivät, verorahoituksessa oli kuitenkin myönteistä kehitystä huolimatta tulorekisterin ja verokortti uudistuksen käyttöönoton ongelmista.

Kuntatalouden nettoinvestoinnit olivat vuonna 2019 noin 4,0 mrd. euroa, josta kuntien osuus oli noin 2,7 mrd. euroa ja kuntayhtymien noin 1,3 mrd. euroa. Valtaosa kasvusta perustui kuntayhtymien investointien kasvuun. Kuntatalouden lainakanta jatkoi kasvuaan. Myös kuntakonsernien vuosikate heikkeni edelleen ja lainakanta kasvoi selvästi.

Hallitus on tukenut kuluvana vuonna kuntia kahdella suoralla koronatukipaketilla, ensimmäinen tukipaketti oli 1,4 mrd. euroa ja toinen 1,45 mrd. euroa, lisäksi on ollut muita tukitoimia. Koronan vaikutukset kuntatalouteen ovat Kuntaliiton tuoreen arvion mukaan olleet noin 1,9 mrd. euroa, josta kuntien vastuulle on jäämässä noin 250 milj. euroa. Tukitoimet jakaantuvat pääasiassa vuosille 2020 ja 2021. Kuntien verotulojen ennakoitua parempi kehitys johtuu sekä kuntien yhteisöveron jako-osuuden korotuksesta että kunnallisverokertymän positiivisesta kehityksestä. Vuonna 2020 kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate ja tilikauden tulos muodostuvat selvästi vahvemmaksi kuin mitä keväällä odotettiin.

Vuosina 2021-2024 kuntien toimintamenojen kasvuksi arvioidaan keskimäärin 2,2 prosenttia vuosittain. Tilikauden tulos jää kehitysarvion mukaan ensi vuonna nollan tuntumaan. Vuosina 2022-2024 kuntatalouden kehitysura ei juurikaan heikkene, vaan keskeiset tunnusluvut ovat samalla tasolla kuin vuonna 2021. Lainakanta jatkaa kasvuaan.

Koronakriisin jälkeen tarve kuntasektorin kestävyttä parantaviin rakenteellisiin uudistuksiin korostuu entisestään. Kuntatalouden menoja kasvattavat mm. väestön ikääntymisestä johtuva sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvu sekä pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaiset tehtävämuutokset ja kuntataloutta elvyttävät toimet. Uusista tehtävistä ja tehtävien laajennuksista aiheutuvat kustannukset kompensoidaan kunnille valtionosuuksien kautta. Rakenteellisten uudistusten lisäksi kuntatalouden vakauden turvaaminen edellyttää myös kuntien omia tuottavuus- ja sopeutustoimia.

Hallituksen sote-uudistuksen lakiesitysluonnoksen lausuntokierros päättyi 25.9.2020. Lausuntokierroksen pohjalta sote-ministeriryhmä teki linjauksia sekä muutoksia hallituksen esitysluonnokseen. Sote-uudistuksen uusia itsehallinnollisia alueita kutsuttaisiin nimellä hyvinvointialue. Hallituksen esitys eduskunnalle on tarkoitus antaa joulukuun 2020 alussa ja hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyä vuoden 2023 alussa. Uudistuksen aiheuttamia kuntarahoituksen muutoksia kuntakohtaisine laskelmineen on päivitetty lokakuussa. Kaupungin tulos- ja rahoituslaskelmiin vuosille 2023 ja 2024 ei ole viety uudistuksen aiheuttamia muutoksia.

1.2.3. Kuopion kaupungin talous

TULOSLASKELMA, koko kaupunki, M€			
	TA+TAMU 2020	Ennuste 2020	Erotus / Ennuste/ TA+TAMU (+) paremmin (-) huonommin
Toimintatuotot	306,6	303,5	-3,1
Toimintakulut	-997,4	-1006,0	-8,6
Toimintakate	-690,8	-702,5	-11,7
Verotulot	488,8	482,7	-6,1
Valtionosuudet	215,6	242,1	26,5
Rahoitustuotot ja -kulut	12,8	11,8	-0,9
Vuosikate	26,3	34,1	7,8
Poistot ja arvonalentumiset	-47,2	-47,6	-0,4
Satunnaiset erät	7,0	9,0	2,0
Tilikauden tulos	-13,9	-4,5	9,4
Tilinpäätöserät	0,2	0,6	0,4
Tilikauden yli-/alijäämä	-13,7	-3,9	9,8

Kuluvan vuoden syyskuun kuukausiseurannan mukaan tilikauden alijäämäksi muodostuu -3,9 milj. euroa, lähes 10 milj. euroa parempi kuin muutettu talousarvio. Tulosta parantaa valtionosuuksien talousarviota suurempi kertymä, koska valtio on tukenut kuntia useilla koronatukipaketeilla.

1.3. Kuopion strategia vuoteen 2030 ja tavoitteet vuodelle 2021

Kuopion kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kuopion strategian 11.12.2017. Strategia määrittää Kuopion kehittämisen suuntaviivat lähivuosiksi. Strategian aikajänne ulottuu vuoteen 2030. Visio ja strategiset päämäärät kuvaavat kaupungin tulevaisuuden tahtotilaa eli sitä millaiseksi Kuopion halutaan kehittyvän. Strategia sisältää valintoja; asioita, joissa meidän tulee kaupunkina yhdessä kumppaneiden kanssa onnistua, jotta haluttu tulevaisuus toteutuu. Strategia määrittää myös toimintatavat, joilla varmistetaan strategian toteutumista. Strategian toimeenpanon tukena ovat strategian toimenpideohjelmat ja muut suunnitelmat.

Strategiaa ja yhteisiä suuntaviivoja tarvitaan muuttuvassa toimintaympäristössä. Myös kuntalaki edellyttää, että jokaisessa kunnassa on oltava voimassa oleva kuntastrategia ja se on tarkistettava vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Tällä halutaan korostaa erityisesti valtuuston roolia kunnan strategisena johtajana ja toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteiden määrittäjänä. Valtuusto arvioi strategian toteutumista joka vuosi keväällä strategiaseminaarissa, asettaa tavoitteita ja tekee tarvittaessa muutoksia strategiaan. Strategialinjaukset tarkistetaan seuraavan kerran kevään 2021 kuntavaalien jälkeen.

Strategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen.

Kuopion strategia on kaupunkiyhteisön strategia ja se ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa. Kaupunkikonsernin lisäksi keskeisiä kumppaneita strategian toteuttamisessa ovat yritykset, järjestöt ja yhteisöt sekä tietysti kuntalaiset. Merkittävistä investoinneista ja päätöksistä on tehtävä strategiavaikutusten arviointi. Toimielinten päätösten perusteluista tulee käydä esille, miten esitetty asia vaikuttaa Kuopion strategian toteutumiseen.

Tähän strategiaosaan on koottu valtuustoon nähden sitovat kaupunkistrategiaa vuonna 2021 toteuttavat tavoitteet. palvelualueiden käyttösuunnitelmissa strategian tavoitteita täsmennetään toimenpiteillä. Strategian toteutumisen seuranta toteutetaan osana talousarvion seurantaa kesäkuun osavuosiseurannassa ja tilinpäätöksessä.

Kuopion strategia löytyy kaupungin verkkosivuilta osoitteesta: <https://www.kuopio.fi/fi/strategia>

Kuopio 2030

Hyvän elämän pääkaupunki

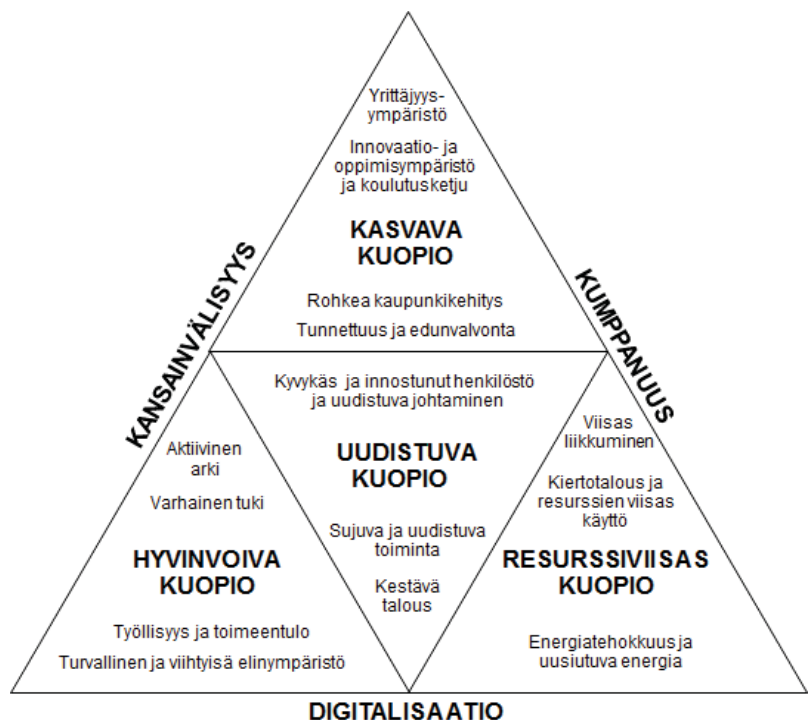
Terveyttä, elinvoimaa ja arjen rikkautta

Visiota tämentävät päämäärät:

- Kestävästi kasvava miljoonan ihmisen keskus – 200 000 asukasta vuonna 2040.
- Uudistuva ja kansainvälinen elinkeinoelämä sekä hyvä yritysilmasto.
- Savilahti – Euroopan kiinnostavin oppimis- ja innovaatioympäristö.
- Suomen nopeimmin kehittyvä kokous-, tapahtuma- ja matkailualue.
- Terveys-, ympäristö- ja hyvinvointiosaamisen edelläkävijä.
- Ympäristöltään ainutlaatuinen ja innostava. Paras paikka lapsille.

Toimintatapa: Lupa tehdä toisin.

Avoimesti. Innostavasti. Yhdessä. Asukasta varten

1.3.1. Sitovat tavoitteet

1. KASVAVA KUOPIO

1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
matkailijoiden yöpymiset, hankkeiden eteneminen	Kehitetään matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä (mm. Puijo, Tahko, Kuopionlahti, Matkustajasatama, Bellanranta).	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
tonttivaranto	Huolehditaan riittävästä ja monipuolisesta yritystonttitarjonnasta.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
uudet/uudistetut palvelut, hankkeiden eteneminen, uudet yritykset	Kehitetään yrityksille suunnattuja palveluja yhteistyössä kumppanien kanssa.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
yritysten työvoiman saatavuus, väestökehitys, ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset (%) väestöstä, oppilaitoksista valmistuneista jää alueelle (%), tarjotut harjoittelu- ja kesätyöpaikat	Edistetään opiskelu- ja työperäistä muutttoa ja maahanmuuttoa Kuopioon sekä ulkomaalaisten ammattiosaajien sitoutumista alueeseen.	Kaikki palvelualueet

1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
käynnissä olevat kehittämiss Hankkeet	Savilahden ICT-ympäristöä rakennetaan avoimeksi ja yritystoimintaa edistäväksi.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
tutkimus- ja kehittämisrahoitusrahoitus, kaupungin panostus innovaatiotoimintaan, hankkeiden eteneminen	Innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee start up-toimintaa sekä yritysten kansainvälistymistä. Toteutetaan laadittavan ekosysteemin sopimuksen toimenpiteitä.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
edunvalvonnan vaikuttavuus	Viestintää ja edunvalvontaa kehitetään systemaattisesti edelleen (vaikuttamisen kohteet, vaikuttavuusviestintä, yhteistyö).	Kaikki palvelualueet; Tilapalvelut

1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
kaupunkikeskustan elinvoimallisuuden muutos (%), tyhjien liike-tilojen osuus, uudet tapahtumat	Aktivoidaan kaupunkikeskustan elinvoimaa ja tapahtumatoimintaa yhdessä asukkaiden, yritysten, järjestöjen yms. kanssa.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
rakentamisen määrä, kaupunkikeskustan väestömäärä ja työpaikkamäärä	Edistetään kaupunkikeskustan ja sen lähialueiden täydennysrakentamista.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
Savilahden rakentamisen eteneminen	Savilahden toteutus etenee suunnitellusti ja alueen tunnettuus kehittyy.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

2. HYVINVOIVA KUOPIO

2.1. Aktiivisuuteen innostava arki

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
harrastaminen, fyysinen aktiivisuus ja kulttuuriharrastuksiin osallistuminen, harrastuspaikkojen käytöstä	Harrastaminen ja fyysinen aktiivisuus lisääntyvät ja edellytykset niihin paranevat. Kannustetaan asukkaita omaehtoiseen harrastamiseen.	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue

2.2. Varhainen tuki

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
monitoimijaisten (yhteinen aika) arviointien lukumäärä perhekeskustoimintamallissa, sosiaalihuoltolain mukaisten asiakkaiden määrä lastensuojelun ja perhepalveluiden kokonaisasiakasmäärästä, huostassa tai kiireellisesti sijoitettujen sekä lastensuojelun avohuollon osuus vastaavan ikäisestä 0-17v. väestöstä	Lapsiperheiden hyvinvointia edistetään tuemalla vanhemmuutta eri keinoin. Edistetään monitoimijaista ja ennaltaehkäisevää työtapaa sekä perhekeskusverkoston rakentumista.	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue
päihteiden käyttö ja päihde-omenteisuus sekä tarjolla olevan tuen määrä, koulukiusaaminen, mielenterveyden oireilu, mielenterveyskynnit ja nuorten huolta häiritsevä toiminta	Päihteiden käyttö vähenee ja mielen hyvinvointi lisääntyy. Painopiste on erityisesti syrjäytymisuhan alla olevien nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Ympäristö kannustaa päihteettömyyteen. Toteutetaan Hyvällä mielellä Pohjois-Savo -hanketta.	Kaikki palvelualueet

2.3. Työllistyminen ja toimeentulo

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
työttömyysaste, työllisyysaste, pitkäaikaistyöttömien määrä ja osuus, työmarkkinatuen kantasuus, työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat, alle 30-vuotiaiden nuorten työttömien määrä ja osuus, koulutuspaikan ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat	Kehitetään työllisyyttä edistäviä moniammatillisia ohjaus- ja neuvontapalveluja. Työllisyyden kuntakokeilu käynnistyy.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystieteiden palvelualue; Kaupunkikonserni

2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
toteutetut hankkeet, viheralueiden osuus kaavoitetusta alueesta, luonnon koettu merkitys hyvinvoinnin kannalta	Luonnon saavutettavuutta parannetaan ja kehitetään luontokohteita ja puistoja asukkaiden kohtaamispaikkoina yhdessä asukkaiden kanssa.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
uudet monikäyttöiset tilat ja ulkoalueet, tilojen käyttöaste/-aika vuorokaudessa	Tilojen suunnittelussa otetaan huomioon tilojen monikäyttöisyys ja -käyttäjäisyys sekä omatoimiratkaisut. Osallistetaan asukkaat suunnitteluun tarveselvityksen yhteydessä.	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Tilapalvelut

3. RESURSSIVIISAS KUOPIO

3.1. Viisas liikkuminen

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
kaupungin henkilökunnasta etätyötä tehneiden henkilöiden määrä, etätyöpäivien määrä	Edistetään etä- ja monipaikkaista työskentelyä ja uusien etätyöratkaisujen käyttöönottoa ja kehitetään näitä tukevaa työkalutusta.	Kaikki palvelualueet; Tilapalvelut
kaupunkiliikenteen matkustajamäärä, kaupunkipyörien käyttöaste, jalankulun ja pyöräilyn kulkutapaosuus	Edistetään kestävien liikkumismuotojen (joukkoliikenne, jalankulku, pyöräily, yhteiskäyttöautot) käyttöä ja toimintaedellytyksiä.	Kaupunkiympäristön palvelualue

3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
jätteen määrä, rakentamisen jätteiden hyödyntämisen osuus kaupungilla ja konserniyhtiöissä (%)	Sisällytetään resurssiviisaus hankintaprosesseihin koko konsernissa ja koulutetaan henkilökunta.	Kaikki palvelualueet; Tilapalvelut; Sansia
sekajätteen määrä	Kaupungin omistamissa toimitiloissa muovinkeräys hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti.	Tilapalvelut; Servica
syntyneen ruokahävikin määrä	Ruokahävikin seuranta laajennetaan kaikkiin kaupungin tiloissa toimiviin ruokapalvelupisteisiin.	Servica

3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
kasvihuonekaasupäästöt, aurinkoenergian ja muun uusiutuvan energian tuotantomäärä (MWh/v)	Hyödynnetään älyenergiaverkkoja ja automaatiota entistä paremmin energiatehokkuuden lisäämiseksi.	Tilapalvelut
uusiutuvan energian osuus sähkön ja lämmön hankinnasta sekä omasta tuotannosta	Tarkastellaan uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämismahdollisuudet kaikissa peruskorjaus- ja uudiskohteissa sekä uusilla rakentamisalueilla.	Tilapalvelut; Kaupunkikonserni
vähäpäästöisten ajoneuvojen lukumäärä	Kuljetushankintojen kilpailutuksessa suositaan vähäpäästöisiä käyttövoimia. Ajoneuvohankinnoissa tulee selvittää ensisijaisesti vähäpäästöisten ajoneuvojen hankintamahdollisuus.	Kaikki palvelualueet; Tilapalvelut; Kaupunkikonserni

4. UUDISTUVA KUOPIO

4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
sairauspoissaolot pv/htv, tapaturmapoissaolot pv/htv, työttytyväisyys, toteutetut toimenpiteet	Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus paranevat. Sairauspoissaolot vähenevät kaupunkitasoisesti -1pv/htv.	Kaikki palvelualueet; Tila-palvelut

4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
kokeilut ja kehittämishankkeet	Kehitetään tiedolla johtamista (tiedon kerääminen, analysointi ja hyödyntäminen) kaupunkitasoisesti, jotta se palvelee paremmin toiminnan, palvelujen ja palveluverkostojen suunnittelua ja seurantaa. Panostetaan eri toimenpiteiden (mm. investoinnit, verkostoratkaisut, palvelutarjonnan muutokset) vaikutusten arviointiin.	Kaikki palvelualueet; Tila-palvelut
kunnan digitalisaatioaste, hankkeiden määrä ja eteneminen, asiakaspalaute	Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla. Viedään eteenpäin toimintaa ja palveluja uudistavia digihankkeita.	Kaikki palvelualueet; Tila-palvelut
osaamiskartoitukset, koulutusten määrä, koulutuksiin osallistuneiden määrä	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä.	Kaikki palvelualueet; Tila-palvelut
osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin tyytyväisten osuus, kuntalais- ja asiakaspalautteiden määrä	Kehitetään osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamalleja. Parannetaan kuntalaisviestintää osallistumis- ja vaikuttamistavoista.	Kaikki palvelualueet
toteutetut toimenpiteet	Toteutetaan koko kaupungin palveluverkoston ja toimitilatarvetta koskeva tarkastelu, jonka tavoitteena toiminnallisesti ja taloudellisesti tehokkaampi verkostoratkaisu.	Kaikki palvelualueet; Tila-palvelut
uudistusten eteneminen	Poliittisen johtamisjärjestelmän uudistaminen kuntavaalien jälkeen. Tarkistetaan strategialinjaukset.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupungin johto

4.3. Kestävä talous

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
henkilöstömenot	Talousarvioon vuosille 2020-2021 asetettu 8,8 milj. euron henkilöstömenosäästö toteutuu. Henkilötyövuosien kasvua hillitään kehittämällä toimintatapoja ja ennakoivaa henkilöstösuunnittelua sekä edistämällä henkilöstön sisäistä liikkuvuutta ja kokoamalla hallinto- ja tukipalveluja.	Kaikki palvelualueet; Tila-palvelut
investointien sisällön ja kustannusarvioiden pitävyys	Investointien hankesuunnitteluprosessin kehittämistä jatketaan, investointien käyttötalousvaikutukset otetaan paremmin huomioon prosessissa.	Kaikki palvelualueet; Tila-palvelut

Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
lainamäärä €/asukas, lainanhoitokyky, taseen ulkopuoliset sopimusvastuut, (vuokra)tilakustannusten muutos	Selvitetään vaihtoehtoisia investointimalleja kokonaistalous huomioden investointitason pienentämiseksi. Investointitason hallinta (vaihtusarvioinnit, priorisointi, lykkääminen).	Kaikki palvelualueet; Tila-palvelut
tilikauden tulos, toimintakateen kasvu%, toimintakulujen kasvu%	Toteutetaan kaupungin talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotta kaupungin talous on tasapainossa vuonna 2025.	Kaikki palvelualueet; Tila-palvelut

Strategisiin tavoitteisiin liittyvien toimintaympäristötietojen, väestö, työllisyys, asuntorakentaminen seurantaa toteutetaan kaikissa kaupunginhallitukselle annettavissa seurantaraporteissa ja tilastokatsauksissa kaupungin verkkosivuilla.

1.3.2. Talousarvion 2021 valtuustoon nähden sitovat mittarit tavoitearvoinen

Kaupungin palvelujen mittaamiseksi on palvelualueilla ja tilapalveluissa valmisteltu valtuuston käsittelyyn mit-tarit, joille on asetettu tavoitearvot.

Suorituskykyyn liittyvät mittarit liittyvät palveluihin, joissa on keskeistä, että toiminnan tehokkuus vastaa ta-voitteitamme. Taloudellisuus on kaikissa kaupungin palveluissa keskeinen ajuri, tässä esille nostetut palvelut ovat merkittäviä volyymiltaan tai erityisessä fokuksessa, jotta palvelutuotannossa edetään tavoiteltuun suun-taan. Vaikuttavuusmittarit tukevat osaltaan edellä olevien strategisten tavoitteiden saavuttamisen seurantaa.

Kaupunginvaltuusto seuraa mittareiden kehitystä ja tavoitearvojen saavuttamista osavuositarkastuksissa.

Mittarin nimi	Mittari	TP 2018	TP 2019	Arvio 2020	Tavoite 2021
Suorituskykymittarit					
Joukkoliikenteen matkustajamäärä	matkustajaa vuodessa	6.450.000	7.004.000	5.500.000	6.000.000
Päiväkotien täyttöaste / haja-asutusalue	%	94	97	95	97
Päiväkotien täyttöaste / taajama-alue	%	97	97	96	99
Teatterin ison salin täyttöaste	%	71	73,5	50	60
Kyky vastaanottaa jatkohoitoa tarvitsevia potilaita erikoissairaanhoidosta	Siirtoviive- maksut, €	474.398	283.592	220.000	220.000
Lyhytaikaisten potilaiden keskimääräinen hoitoaika	Hoito- vuorokausi- määrän keskiarvo	20	17	12	12
Ikäihmisten sosiaalipalvelujen tarpeen arvion odotusaika	vrk	9,4	10	10	9
Toimitilojen kokonaisneliömäärä	brm ²	632.689	651.268	660.043	647.562
Ulkoa vuokrattujen tilojen kokonaisneliöt	m ²	44.390	55.753	68.501	67.945
Taloudellisuusmittarit					
Kunnossapidon talvihoidon kustannukset	€/km	6100	6500	6500	6500
Varhaiskasvatuksen toimintamenot hoidossa olevaa lasta kohden	€	9.451	10.265	10.752	11.228
Perusopetuksen toimintamenot euroa per 7-15 -vuotias lapsi	€	9.464	9.817	9.922	10.084
Kansalaisopiston nettokustannus €/opetustunti	€	72,7	70,9	83,1	74,0
Suun terveydenhuollon käynnin keskiarvohinta	keskiarvohinta €/käynti	107,33 brutto 74,61 netto	112,58 brutto 79,00 netto	120,00	120,00
Kehitysvammaisten ympärivuorokautisen hoivan kustannukset ml. laitoshoidon	M€	18,6	21,0	23,7	23,3
Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten toimintakulut	M€	15,7	17,2	17,7	17,1
Keskimääräinen tilakustannus	€/brm ² /kk	9,40	9,97	10,10	10,69
Vaikuttavuusmittarit					
Työllisyyspalvelujen NPS - suosittelemiseksi 100=kaikki suosittelee, -100=kaikki arvostelijoita	indeksi on suosittelevien ja arvostelijoiden %- osuuksien erotus				60 %
Työllisyydenhoidon kuntakokeilun nuorten positiiviset jatkopolut (Tiedon kerääminen alkaa vasta vuoden 2021 alussa valtakunnallisessa kuntakokeilussa)	%				
Kunnossapidon talvihoidon asiakastytyväisyys	Asteikko 1 - 5	3,34	3,51	3,64	3,65
Varhaiskasvatukseen osallistuminen	%	71,1	74,3	74,8	77,1
Kaikki kirjastopalvelujen lainat/asukasmäärä	kpl	16,8	17,0	13,6	17,3
Alle 20-vuotiaiden asiakaskäyntien määrä Kuntolaakson uimahallipalveluissa	kpl	15 827	15 410	53 071	90 000
Hoitoon sitoutuminen mielenterveyspalveluissa	Käyttämättä jääneiden vastaanotto- aikojen osuus	12 %	10 %	10 %	alle 5 %
Hoitoon sitoutuminen äitiys- ja lastenneuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa	Käyttämättä ja peruuttamatta jääneiden vastaanotto- aikojen osuus	1.452/36.901 3,9%	1.326/33.907 3,9%	1.600/30.000 5,3%	1.320/35.000 3,8%
Ympärivuorokautisen hoivan peittävyys	%	-	6,9%	6,9%	6,7%
Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden kuntoutuminen kuntouttavaan työtoimintaan, työhön, opiskeluun %-osuus asiakkaista	%	34%	34%	35%	37%
Purettujen rakennusten kokonaisneliöt	brm ²	3866	4408	9508	12299

1.4. Konserniyhteisöt

1.4.1. Olennaiset tulevat tapahtumat ja taloudelliset riskit

Kaupunkikonsernissa on toteutettu ja tullaan taloussuunnitelmakaudella toteuttamaan omistusjärjestelyjä, joiden myötä uudistetaan palvelurakennetta ja toimintatapoja. Osa järjestelyistä tuo kirjanpidollista voittoa, mutta kaikkien järjestelyjen tarkoituksena on luoda toiminnallisesti kestävämpiä kokonaisuuksia.

Kuntatekniikkaliikelaitoksen toiminta lakkautetaan 31.12.2020 ja toimintaa jatkaa osakeyhtiömuotoinen Mestar Kuopio Oy 1.1.2021 alkaen. Yhtiön omistaa alkuvaiheessa 100-prosenttisesti Kuopion kaupunki.

Kuopion kaupungin ja Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin yhdessä omistaman Kiinteistö-KYS Oy:n osakkeiden kaupasta on neuvoteltu Niiralan Kulma Oy:n kanssa. Osakkeiden myynnistä ollaan päättämässä Kuopion kaupunginvaltuustossa marraskuussa 2020 myynti laitetaan täytäntöön heti päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy:llä ja Niiralan Kulma Oy:llä on suunnitelmissa toteuttaa uusia asuinrakennuksia. Toteutuessaan nämä kasvattavat konsernivetkää, mutta vastaavasti konserniomaisuus kasvaa. Savonia ammattikorkeakoulu oy rakentaa Savilahden alueelle uusia toimitiloja. Rakentaminen toteutetaan yhtiön omin varoin.

Konserniyhtiöiden omaan arviointiin perustuen kaupungin konserniyhteisöille antamiin takauksiin ei kohdistu takausvastuun realisoitumisriskiä. Vuodelle 2021 ei ole ennakoitu uusia takaustarpeita.

1.4.2. Konserniyhteisöille asetetut sitovat tavoitteet 2021

Kaikkien konserniyhteisöjen tulee omalla toiminnallaan tukea kaupungin strategian toteutusta.

Kaikkia konserniyhteisöjä koskee seuraavat yhteiset tavoitteet:

- Kuopion kaupungin työllisyyden parantaminen
- resurssiviisaus ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteuttaminen.

Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan johdon katsauksessa.

Kuopion Energia Oy konserni

Tehtävä: Tukkusähkön ja kaukolämmön myynti, sähkön ja lämmön tuotanto sekä sähkön siirto

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€	102,3	91,7	88,0	91,0
Tuloutus omistajalle	M€	10,8	9,6	11,0	9,0
Käyttökate-%	%	38,7	49,2	40,2	30,0
Omavaraisuusaste	%	24,6	26,8	27,5	29,0

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	102,3	91,7	88,0	91,0
Investoinnit M€	23,7	30,6	23,9	12,6
Myynti kaupungille M€	8,3	6,6	6,0	6,2
Takaukset kaupungilta M€	74,5	68,1	61,7	55,3
Kaupungilta saadut lainat M€	129,1	125,1	123,1	119,1
Tilikauden tulos M€	9,1	14,3	5,5	-1,2
Osingot ja korot kaupungille M€*	10,8	9,6	11,0	9,0
Henkilöstölukumäärä 31.12. (sis. määräaikaiset)	163	146	130	130

*Oletus: maksetut osingot tarkastelukautena edellisen vuoden tuloksesta

Sisältää myös pääomapalautuksen 1,6 M€ ja takausprovisiot

Istekki Oy

Tehtävä: Istekki Oy tuottaa julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon, kuntien toimintaan, muiden in-house -yhtiöiden toimintaan sekä organisaatioiden välisen yhteistyön mahdollistavia informaatioteknologian ja terveyden ja hyvinvoinnin teknologian palveluja.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 31,75 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€	113,3	129,8	130,0	140,0
Tilikauden tulos	M€	0,9	2,1	1,0	1,4
Istekin asiakastytyväisyys paranee vuodesta 2020*					

*Istekin asiakastytyväisyys mitataan loppuvuodesta 2020 ja sen perusteella määritetään tavoitetaso vuodelle 2021.

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	113,3	129,8	130,0	140,0
Investoinnit M€	1,2	0,5	0,5	2,0
Myynti kaupungille M€	15,7	18,3	18,7	18,7
Tilikauden tulos M€	0,9	2,1	2,7	1,4
Osingot ja korot kaupungille M€*	0,4	1,1		0,4
Henkilöstölukumäärä 31.12.	557	593	670	700

*Yhtiökokous tekee päätöksen osingonjaosta.

Kuopion Vesi Oy

Tehtävä: Toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii viemäriveriesien poisjohtamisesta ja käsittelystä.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 84 %, Siilinjärven kunta 16 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€			30,0	31,0
Tuloutus omistajalle, korot	M€			4,2	4,4
Henkilöstön työhyvinvointi	pv/htv			6	6
Asiakastytyväisyys	(4-10)				8,5

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€			30,0	31,0
Investoinnit M€			11,0	11,0
Myynti kaupungille M€			1,2	1,2
Kaupungilta saadut lainat M€			125,4	123,7
Tilikauden tulos M€*			-0,4	0,0
Osingot ja korot kaupungille M€			4,2	4,4
Henkilöstölukumäärä 31.12.			98	99

*verosuunnittelutarve, evl-poistot

Järviseudun Työterveys Oy

Tehtävä: tuottaa laadukkaat työterveyshuoltopalvelut omistajilleen ja järjestämisvastuun mukaisesti alueen yrityksille

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 60,96 %, PSSHP 18 %, Siilinjärvi 12 %, Varkaus 9 %, Tuusniemi 0,2 %, Kuopion Vesi Oy 0,2 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€		8,4	8,4	8,0
Tilikauden tulos	M€		0,8	0,3	0,3
Omavaraisuusaste	%		56,7	50,0	55,0
Asiakastytyväisyys	(1-5)		ei mitattu	4	5

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€		8,4	8,4	8,5
Investoinnit M€		0,1	0,2	0,2
Myynti kaupungille M€		3,2	3,2	3,2
Tilikauden tulos M€		0,8	0,3	0,3
Osingot ja korot kaupungille M€		0	0	0
Henkilöstölukumäärä 31.12.		74	76	76

Kiinteistö-KYS Oy / Vapaarahoitteinen-KYS Oy (1.10.2020 alkaen)

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen omistajien työsuhdeasunnoiksi sekä elinkeinopoliittisin perustein

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51,1 %, PSSHP 48,8 %

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat

Tehtävä: Ylläpitää omistamiaan koulu- ja päiväkotirakennuksia

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€	0,6	0,8	0,8	0,8
Tilikauden tulos	M€	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	0,6	0,8	0,8	0,8
Investoinnit M€	12	10	0	3,2
Takaukset kaupungilta M€	67	69	68	65

Kiinteistö Oy Kuopion Keskuskenttä

Tehtävä: Ylläpitää kiinteistöä

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€	0,4	0,4	0,4	0,4
Tilikauden tulos ennen veroja	M€	0,1	0,1	0,1	0,1

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	0,4	0,4	0,4	0,4
Myynti kaupungille M€	0,3	0,4	0,4	0,4
Takaukset kaupungilta M€	2,7	2,5	2,2	2,0
Tilikauden tulos M€	0,0	0,0	0,0	0,1

Kiinteistö Oy Kuopion Luukas

Tehtävä: ylläpitää omistamiaan päiväkotirakennuksia

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 90,87 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Tilikauden tulos	M€				nollatulos

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	0,3	0,3	0,3	0,2
Takaukset kaupungilta M€	1,7	1,4	1,1	0,8
Tilikauden tulos M€	0,0	0,0	0,0	0,0

Kuopion Pysäköinti Oy

Tehtävä: Harjoittaa pysäköintiliiketoimintaa ja liiketilojen vuokrausta

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€	3,4	3,7	3,1	3,7
Tilikauden tulos	M€	-0,4	-0,1	-0,8	0,1
Omavaraisuusaste	%	85,1	85,1	85,1	85,1

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	3,4	3,7	3,1	3,7
Investoinnit M€	0,2	0,2	0,2	0,2
Takaukset kaupungilta M€	6,7	6,1	5,6	5,0
Tilikauden tulos M€	-0,4	-0,1	-0,8	0,1
Henkilöstölukumäärä 31.12.	7	7	7	7

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€	10,9	10,5	9,4	10,7
Tilikauden tulos	M€	0	0	0	0
Käyttöaste	%	93,5	92,4	89,0	93,0
Asuinneliövelka	€/asm ²	657	677	713	779

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	10,9	10,5	9,4	10,7
Investoinnit M€	3,9	1,6	8,0	9,0
Takaukset kaupungilta M€	12,6	10,8	9,4	7,5
Osingot ja korot kaupungille M€ (maksetut takausprovisiot lainoista)	0,1	0,1	0,1	0,1
Henkilöstölukumäärä 31.12.	22	19	16	16

Niiralan Kulma Oy

Huom! Ilman Kiinteistö-Kys Oy:n lukuja.

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja*	M€	2,4	3,0	> 0	> 0
Käyttöaste	%	97,0	97,0	97,5	97,5
Asuinneliövelka	€/asm ² max	475	572	<585	<565
Kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen vuokra-asuntoyhteisöjen toimenpideohjelma (parannus vuoden 2015 tasosta)	%	2	2,8	> 4	> 5,5

* 2018-2019: ilman kiinteistöjen myyntituottoja

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	46,2	45,8	44,3	45,6
Investoinnit M€	36,6	14,5	21,1	18
Myynti kaupungille M€	2,8	2,9	2,8	2,8
Takaukset kaupungilta M€	39,2	36,9	35,0	33,0
Kaupungilta saadut lainat M€	0,2	0,1	0,1	0,1
Tilikauden tulos M€	0	0	0	0
Osingot ja korot kaupungille M€	0,1	0,1	0,1	0,1
Henkilöstölukumäärä 31.12.	160	153	151	151

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Tehtävä: ammattikorkeakoululaissa määriteltyjen tehtävien hoitaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51 %, Varkauden kaupunki 22,28 %, Iisalmen kaupunki 22,76 %, Kiuruveden kaupunki 3,96 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€	44,9	47,0	49,4	53,1
Omavaraisuusaste	%	85,4	85,9	85,0	85,0

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	44,9	47,0	49,4	53,1
Investoinnit M€	8,6	6,0	9,6	0,9
Tilikauden tulos M€**	1,0	1,4	0,0	1,0
Henkilöstölukumäärä 31.12.	489	511	530	530

** Vuoden 2020 osalta ei sisällä Opistotien myyntivoittoa

Service Oy

Tehtävä: Tukipalveluiden tuottaminen omistajille

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51,1%, PSSHP 48,5 %, muut kunnat ja kuntayhtymät sekä konserniyhtiöt 0,4 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Tilikauden tulos	M€	16,4	1,2	2,1	1,4
Liikevaihto/tehty työpanos (HTV3) kasvaa 0,5 % vuodesta 2020	t€	88,3	89,9	102,1	107,2
Asiakastyytyväisyys	0-5	3,6	3,61	3,67	3,68
Laatupoikkeamat vähenevät vuodesta 2020	Kyllä/ei	-	-	-	Kyllä
Henkilöstön sairaus- ja tapaturmapoissaolot vähenevät vuodesta 2020	kalenteripäivää /henkilö	21,3	21,2	21,7	19,7

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	87,9	89,3	103,2	100,0
Investoinnit M€	0,7	23,8	1,0	1,0
Myynti kaupungille M€	40,5	41,0	41,5	40,0
Kaupungilta saadut lainat M€	0	3,5	3,1	2,7
Tilikauden tulos M€	16,4	1,2	2,1	1,2
Osingot ja korot kaupungille M€	-	0,2	0,2	0,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.	1 242	1 217	1 250	1 250

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Tehtävä: järjestää jäsenkuntien puolesta laissa säädetty erikoissairaanhoito, kehitysvammaisten erityishoito, perusterveydenhuolto ja siihen kiinteästi liittyvä sosiaalitoimi sekä huolehtia laissa säädetyistä muista tehtävistä
Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 56 %

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	422,9	435,4	435,2	459,7
Investoinnit M€	38,5	44,0	42,4	60,2
Myynti kaupungille M€	171,4	178,9	172,0	183,7
Tilikauden tulos M€	-10,0	-9,1	-21,7	0,0
Henkilöstölukumäärä 31.12.	4 351	4 276	4 123	4 192

Mestar Kuopio Oy

Tehtävä: Kaupunkiympäristön rakentamisen ja kunnossapidon palvelujen tuottaminen Kuopio konsernille. Tavoitteena laadukkaan ja kustannustehokkaan palvelutuotannon lisäksi vastata osaltaan Kuopion kaupungin kokonaiselinvoiman lisäämisestä voimassaolevan strategian painopisteiden mukaisesti.
Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Tavoitteet	Tavoitteen mittari	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Ennuste 2020	Mittarin tavoitetaso 2021
Liikevaihto	M€	43,8	41,5	41,6	39,5
Tilikauden tulos	M€	1,2	1,0	0,5	0,2

Tunnusluvut	TP2018	TP2019	ENN2020	2021
Liikevaihto M€	43,8	41,5	41,6	39,5
Investoinnit M€	0,7	0,7	0,5	0,6
Myynti kaupungille M€*	40,0	38,5	35,0	35,0
Tilikauden tulos M€	1,2	1,0	0,5	0,2
Osingot ja korot kaupungille M€	0,3	0,3	0,3	0,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.**	199	196	189	189

* 2018 ja 2018 myynti kaupungille sisältää myös Kuopion Veden. Konserniyhtiöitä ei ole laskettu tähän.

** Vakituiset ja määräaikaiset henkilöt palveluksessa 31.12. Ei työllistettyjä tms.

1.5. Talousarvion perustelut

1.5.1. Talousarvio

Tuloslaskelma kaupunki ja taseyksiköt yhteensä

	TP	TP	TP	TA+TAMU	Tilin-	TA	Muutos %
	2017	2018	2019	2020	päätös- ennuste 2020*	2021	vertailu- kelpoinen TPE2020/ TA2021
Toimintatulot	319,4	329,9	331,2	303,3	303,5	275,1	4,9 %
Toimintamenot	-918,6	-950,0	-991,2	-994,1	-1 006,0	-983,8	1,8 %
Toimintakate	-599,1	-620,1	-660,0	-690,8	-702,5	-708,7	0,6 %
Verotulot	452,7	441,3	464,0	488,8	482,7	496,6	2,9 %
Kunnallisvero	388,8	378,3	399,9	421,9	413,4	418,4	1,2 %
Yhteisövero	25,5	24,2	24,0	25,1	27,5	32,6	18,6 %
Kiinteistövero	38,4	38,8	40,1	41,8	41,8	45,6	9,0 %
Valtionosuudet	197,3	197,3	203,3	215,6	242,1	230,5	-4,8 %
Peruspalvelujen vos	170,0	168,5	171,0	182,0	155,7	142,6	
Verotulomenetysten kompensaatio					53,4	53,5	
Verotulotasaus	31,2	32,0	35,7	36,1	35,8	37,3	
Muu opetus ja kulttuuri	-3,8	-3,3	-3,4	-2,5	-2,8	-2,8	
Rahoituserät, netto	6,6	13,2	9,2	12,7	11,8	10,1	
Vuosikate	57,5	31,6	16,5	26,3	34,1	28,4	
Poistot ja arvonalentumiset	-48,3	-48,2	-54,7	-47,2	-47,6	-48,4	
Satunnaiset erät	0,0	12,4	92,9	7,0	9,0	0,0	
Tilikauden tulos	9,2	-4,2	54,7	-13,9	-4,5	-20,0	
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	0,4	0,2	0,2	0,2	0,6	0,1	
Tilikauden yli/alijäämä	9,6	-3,9	54,9	-13,7	-3,9	-19,9	
Taseen puskuri	106,1	102,2	157,1		153,2	133,3	
* ennuste III osavuositarkistuksen mukainen							

Kuntatekniikkaliikelaitos Mestarin toiminta yhtiöitetään vuoden 2021 alussa, joten se ei sisälly talousarvioon.

Talousarviossa toimintatulot ovat 275,1 milj. euroa ja toimintamenot ovat 983,8 milj. euroa. Toimintakate on -708,7 milj. euroa. Toimintakate heikkenee 6,2 milj. euroa vuoden 2020 tilinpäätösennusteeseen nähden. Tilinpäätösennusteeseen nähden vertailukelpoinen toimintakatteen muutos on 3,8 milj. euroa (2,3 %).

Vuosikate on 28,4 milj. euroa, noin 2 milj. euroa parempi kuin kuluvan vuoden talousarviossa, mutta 5,7 milj. euroa heikompi kuin tilinpäätösennusteessa. Kuntatekniikkaliikelaitos Mestarin yhtiöittämisen vaikutus huomioiden vuosikate heikkenee noin 3 milj. euroa tilinpäätösennusteeseen nähden. Talousarvio on alijäämäinen -19,9 milj. euroa, kun kuluvana vuonna ennustetaan päädyttävän huomattavasti pienempään alijäämään, noin 4 milj. euroon.

1.5.2. Verotulot

Verotulot 2020

Kuntien verotulot eivät vähene niin voimakkaasti kuin keväällä ennakoitiin. Tämä johtuu osittain siitä, että valtio on korottanut 10 prosenttiyksiköllä kuntien yhteisöveron jako-osuutta. Jako-osuuden korotuksen vaikutus on noin 5,8 milj. euroa.

Tilinpäätösennusteessa verotulojen määräksi on arvioitu 482,7 milj. euroa. Ennuste on 6,1 milj. euroa pienempi kuin talousarviossa, poikkeama on suurin kunnallisveron tuottoarviossa. Vuodelle 2020 korotettiin kunnallisveroprosenttia 0,25 prosenttiyksiköllä ja muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosenttia samoin 0,25 prosenttiyksiköllä.

Verotulot 2021

Kuntien yhteisöveron jako-osuuden 10 prosenttiyksikön korotus jatkuu myös vuonna 2021, lisäksi pysyvästi 2 prosenttiyksikön korotus varhaiskasvatusmaksujen alentamisen takia.

Talousarviossa verotuloarvio on 496,6 milj. euroa, mikä on 13,9 milj. euroa (2,9 %) suurempi kuin kuluvan vuoden verotuloennuste. Talousarvioehdotus perustuu 0,1 prosenttiyksikön vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentin korotukseen. Korotuksen verotulovaikutus on 2,8 milj. euroa. Veroprosentit vuonna 2021 ovat:

- tuloveroprosentti 20,75 %
- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,62 %
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,35 %
- voimalaitosrakennus 2,50 %
- rakentamattomien rakennuspaikkojen kiinteistöveroprosentti 3,0 %
- yleishyödyllisille yhteisöille ei määrätty erillistä kiinteistöveroprosenttia.

Verotulot vuosina 2017 – 2021:

Verotulot milj. euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TPE 2020	TA 2021	Muutos %
Kunnallisvero	388,8	378,3	409,0	421,9	413,4	418,4	1,2
Yhteisövero	25,5	24,2	27,5	25,2	27,5	32,6	18,6
Kiinteistövero	38,4	38,8	40,8	41,8	41,8	45,6	9,0
Verotulot yhteensä	452,7	441,3	477,3	488,8	482,7	496,6	2,9

1.5.3. Valtionosuudet

Valtionosuudet 2020:

Vuoden aikana on päätetty useista kuntien tukipaketeista koronapandemian vaikutusten tasoittamiseksi. Kuopion kaupungin peruspalvelujen valtionosuuksia on korotettu yhteensä 23,5 milj. eurolla ja verotulojen maksun lykkäysmenettelyä on kompensoitu 2,3 milj. eurolla.

Hallitus ehdottaa lisätalousarviossa 23.10.2020 kunnille 350 milj. euron kertaluonteista peruspalvelujen valtionosuuslisäystä koronaviruksen testauksesta ja jäljittämisestä kunnille aiheutuviin välittömiin kustannuksiin. Määräraha on tarkoitettu korvaamaan myös sairaanhoitopiirien kuntalaskutusta koronan aiheuttamissa kuluissa. Tämä lisää Kuopion kaupungin valtionosuuksia 6,7 milj. euroa, jolloin tukipaketit ovat yhteensä 32,5 milj. euroa. Ko. lisäystä ei ole huomioitu vuoden 2020 valtionosuuslaskelmissa eikä tilinpäätösennusteessa.

Lisäksi koronapandemian taloudellisten vaikutusten tasoittamiseen on valtio myöntänyt kohdennettuja valtionapuja mm. joukkoliikenteeseen, perusopetukseen ja kulttuurin eri toiminnoille.

Valtionosuudet 2021:

Peruspalvelujen valtionosuuteen tehdään 280 milj. euron kertaluonteinen lisäys, indeksikorotuksen lisäys 174 milj. euroa ja tehtävämuutosten lisäys 112 milj. euroa. Tehtävämuutoksia on mm. vanhuspalvelulain muutos, sote-asiakasmaksulain uudistus, oppivelvollisuuden laajentaminen ja varhaiskasvatuksen uudistus. Vuonna 2020 tehdystä verotuksen maksujärjestelyjen muutosten kompensaatista peritään takaisin 88 milj. euroa.

Kunnille ja sairaanhoitopiireille korvataan täysimääräisesti koronavirukseen liittyvät välittömät kustannukset, kuten testaus ja potilaiden hoito, niin kauan kuin tautitilanne ja hybridistrategian toimeenpano sitä edellyttävät. Valtion vuoden 2021 talousarvioesityksessä tähän ehdotetaan 1,66 mrd. euroa, tämä erä ei sisälly talousarvioesityksen valtionosuuksiin.

Hallitus sitoutuu purkamaan hoito- ja palveluvelkaa 450 milj. euron kokonaisuudella vuosina 2021–2023. Tarkoituksena on sisällyttää valtuus vuoden 2021 täydentävään talousarvioesitykseen tai vuoden 2021 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen. Rahoituksessa pyritään hyödyntämään soveltuvin osin EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen varoja.

Kuopion kaupungin vuoden 2021 talousarviossa valtionosuuksien määrä on 230,5 milj. euroa, 11,7 milj. euroa (4,8 %) pienempi kuin kuluvan vuoden tilinpäätössennusteessa. Talousarviossa valtionosuudet pienevät, koska vuodelle 2020 kohdistui merkittävät koronatukipaketit.

Valtionosuudet vuosina 2017-2021:

Valtionosuudet milj. euroa	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TPE 2020	TA 2021	Muutos %
Peruspalvelujen valtionosuus	133,7	129,2	126,6	130,9	155,7	142,6	-8,4
Kuntien välinen verotulojen tasaus	31,2	32,0	35,7	36,1	35,8	37,3	4,1
Verotulomenetysten kompensaatiot	36,2	39,3	44,5	51,1	53,4	53,5	0,1
Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionos.	-3,8	-3,3	-3,4	-2,5	-2,8	-2,8	0,5
Muut valtionosuudet	0,1						
Valtionosuudet yhteensä	197,3	197,3	203,3	215,6	242,1	230,5	-4,8

1.5.4. Henkilöstö

Yleistä

Kunta-alan sopimukset noudattavat kustannustasoltaan yleistä linjaa. Sopimusten kustannusvaikutus on koko sopimusjaksolla 3,04 prosenttia. Vuonna 2021 palkkakustannukset nousevat keskimäärin 2,07 prosenttia vuoteen 2020 verrattuna. Virka- ja työehtosopimuksiin sisältyvät sopimuskorotukset on huomioitu vuoden 2021 talousarviossa. Kunta-alan sopimuksien kustannusvaikutus on kaupungille noin 6,8 milj. euroa vuonna 2021.

Kuopion kaupunki käynnisti yhteistoimintaneuvottelut henkilöstöjärjestöjen kanssa syyskuussa 2019 henkilöstösäästöjen toteuttamiseksi vuosina 2020-2021. Kaupunginhallituksen 16.9.2019 päätöksen mukaan henkilöstömenojen osuus säästötavoitteesta on arviolta n. 8,8 miljoonaa euroa vuosien 2020-2021 aikana. Tavoitteesta ja-sottuu 4,8 milj. euroa vuodelle 2021. Talousarvioon sisältyy 1,5 milj. euroa sairauspoissaolojen ja 1,0 milj. euron digitalisaation, toimintatapojen muutosten ja kertaluonteisten henkilöstömenojen säästötavoitteet. Kertaluonteisen 1,0 milj. euron säästötavoitteen saavuttamiseksi henkilöstöä suositellaan vaihtamaan lomarahaa vapaaksi tai ottaa palkatonta virka- tai työvapaata.

Henkilöstöpoliittiset linjaukset ohjaavat ja määrittävät kaupungin harjoittaman henkilöstöpolitiikan suunnan.

Haltuun-projektissa on tarkoitus koota hallinto- ja tukipalvelut suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Tavoitteena on, että tehtävien uudelleenjärjestelyillä ja henkilöstön moniosaamisen sekä digitalisaation hyödyntämisellä pystytään suoriutumaan vähemmällä henkilökuntamäärällä, sujuvoittamaan palveluprosesseja ja vähentämään henkilöriskejä.

Digitalisaatio muuttaa työn tekemisen työtapoja ja työn sisältöä. Myös osaamistarpeet muuttuvat. Osaamisintensiivisyys kasvaa, asiantuntijuus ja tiedolla johtaminen korostuvat. Etätyö avaa uusia mahdollisuuksia tarkastella työn tekemisen muotoja. Monipaikkainen ja paikasta riippumaton työ lisääntyy. Johtaminen uudistuu sekä varsinkin etäjohtaminen ja työkykyjohtaminen tuovat esimiesten johtamistyöhön uusia ulottuvuuksia, mahdollisuuksia ja haasteita.

Työterveyshuollon kanssa tehdään aktiivisesti ja määrätietoisesti yhteistyötä, jotta työkyvyttömyyden ja ennenaikaisen eläköitymisen kustannuksia saadaan alennettua. Painopistettä on siirrettävä sairaanhoidosta ennaltaehkäisevään suuntaan.

Henkilöstöjohtamisen painopistealueita ovat vuonna 2021 työhyvinvoinnin parantaminen, osaamisen vahvistaminen, työturvallisuudesta huolehtiminen ja ennakkoiva henkilöstösuunnittelu.

Työhyvinvoinnin parantaminen

Henkilöstön työhyvinvointi on strateginen menestystekijä. Työhyvinvoinnin edistäminen vaatii ennen kaikkea johdon, esimiesten ja työntekijöiden yhteistyötä. Työntekijän vastuulla on se, että työntekijöillä on terveellinen ja turvallinen työympäristö. Myös työntekijä on vastuussa oman itsensä kehittämisestä sekä työyhteisön toimivuudesta ja työilmapiiristä.

Vuoden 2018-2020 talousarviossa asetettiin tavoitteeksi vähentää kaupungin sairauspoissaoloja. Kaupunki jatkaa päämäärätietoisesti työtä työhyvinvoinnin parantamiseksi. Vuoden 2019 tilinpäätökseen sairauspoissaolot olivat 17,1 pv/htv. Vuonna 2021 tavoitteena on vähentää kaupungin sairauspoissaoloja 1 pv/htv, jolla tavoitellaan 1,5 milj. euron säästötavoitetta henkilöstömenoissa. Korvaavan työn toimintamalli uudistetaan.

Työyksiköihin laaditaan työhyvinvointisuunnitelmat, joissa määritellään työyhteisön kehittämisen kohteet, toimenpiteet, vastuut ja aikataulu. Vuoden 2021 talousarvioon on varattu erillinen 150 000 euron määräraha työhyvinvoinnin parantamiseen.

Osaamisen vahvistaminen

Henkilöstön osaamista ylläpidetään ja uudistetaan sujuvasti osana työtehtävää, hyödyntäen henkilöstön digiosaamista tarjoten ajankohtaisia sähköisesti tuotettuja sisältöjä. Vuoden 2021 aikana otetaan käyttöön digitaalinen oppimisympäristö, jonne kuratoidaan sisältöjä eri aihepiireittäin. Oppimisympäristöä tullaan hyödyntämään sekä keskitetyn koulutustarjonnan että substanssikoulutusten järjestämisessä.

Työntekemisen muuttuessa ja kehittyessä itseohjautuvampaan suuntaan, esimiestyön merkitys korostuu. Siksi esimiesten valmentavan johtamisen ja ratkaisukeskeisyyden taitoja on vahvistettava. Painopisteenä sisällöissä vuonna 2021 ovat esimiestyön tukeminen, järjestelmien käytön osaamisen varmistaminen nk. digikyvykkyyden kasvattaminen edelleen, saavutettavuus, työturvallisuus ja työhyvinvointi sekä työelämätaidot.

Vuonna 2021 tavoitteena on viedä käytäntöön toimintakulttuuri, joka mahdollistaa osaamisen lisäämisen joustavasti henkilön oman aikataulun mukaisesti. Omien koulutusten sisältöjä ja koulutusmuotoja tullaan uudistamaan.

Työturvallisuudesta huolehtiminen

Työturvallisuusjohtamista kehitetään edelleen linjaorganisaatiota sitouttamalla. Työsuojelun toimintaohjelma valmistellaan yhteistoiminnallisesti työsuojeluvaltuutettujen kanssa. Työtapaturmien ehkäisyyn panostetaan mm. vakavien tapaturmien tutkintaa tehostamalla. Psykososiaalisen kuormituksen vähentämisen keinoja kehitetään yhdessä työterveyshuollon kanssa ja 2020 tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta arvioidaan seuraamalla työnohjausten palautteita.

Esimiehet ja työhyvinvointiparit perehdytetään uudistetun sisäilmaohjeen käyttöön. Sisäilmailmoitukset ovat jatkossa osa Wpro- työturvallisuusjohtamisjärjestelmää. Työpaikkojen riskien arvioinnit päivitetään tarvittaessa. Biologisten riskien arviointi muutetaan vastaamaan säädösmuutoksia.

Ennakoiva henkilöstösuunnittelu

Ennakoivaa henkilöstösuunnittelua tehostetaan. Ennakoivassa henkilöstösuunnittelussa korostuu strateginen näkemys ja pitkäjänteinen tarkastelu. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on varmistaa, että kaupungin henkilöstörakenne on optimaalinen ja palveluja tuottaa riittävä määrä osaavaa henkilöstöä. Kaupungin tavoitteena on henkilöstön osaamisen laajentaminen ja monipuolinen käyttö siten, että oikeat henkilöt ovat oikeissa tehtävissä. Sisäistä liikkuvuutta lisätään. Kun virka tai tehtävä vapautuu, tarkastellaan virkojen ja tehtävien täyttämistä kriittisesti. Palvelualueilta edellytetään kokonaisvaltaista henkilöstösuunnittelua; eläköitymisen ja vaihtuvuuden hyödyntämistä ja tehtäväjärjestelyjä organisaatorajat ylittäen.

	HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ							ELÄK. AR- VIO 2021 hlöä	SAIR.PO. VÄHEN- NYS TAVOITE pv/htv
	TP	KS	SOPEU- TUS	TA	MUUTOS	SUUNN.	SUUNN.		
	2019 htv	2020 htv	2021 htv	2021 htv	KS2020/TA2021 htv	2022 htv	2023 htv		
Tarkastustoimi	2,0	2,0		2,0	0,0	2	2		
Yleishallinto	4,0	18,0		16,6	-1,4	13	10	1	
Elinvoima- ja konsernipalvelu	320,0	319,8	-7,5	317,5	-2,3	306	290	8	-0,9
Kaupunkiympäristön palvelualue	221,8	234,9	-13,1	221,7	-13,2	219	216	21	-0,6
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	402,2	405,2	-18,4	385,6	-19,6	386	386	26	-0,7
Kasvun ja oppimisen palvelualue	2490,9	2518,0	-33,6	2504,1	-13,9	2 504	2 504	70	-0,9
Perusturvan palvelualue	1546,6	1538,7	-11,0	1568,6	29,9	1 579	1 605	45	-1,3
Terveydenhuollon palvelualue	883,0	881,5	-11,0	877,5	-4,0	878	878	27	-1,1
YDINKAUPUNKI	5870,5	5918,1	-94,6	5893,6	-24,5	5 887,3	5 891,3	198	
Pohjois-Savon pelastuslaitos	292,8	295,2	-2,1	299,9	4,7	301	301	3	-0,9
Kuopion Tilapalvelut	49,1	49,5	-2,0	44,5	-5,0	45	45	0	-0,7
Isäntäkuntapalvelut	41,9	44,5		44,0	-0,5	44	44	1	-1,3
KAIKKI YHTEENSÄ	6 254	6 307	-99	6 282	-25	6 277	6 281	202	1,0

Lukuihin ei sisälly palkkatukityöllistetyt, kesätyöntekijät ja oppisopimuskoulutettavat

Henkilöstösuunnitelmassa on arvioitu tarvittavat palkalliset henkilötyövuodet. Suunnitelma sisältää koko sen henkilöstön, jolle on varattu talousarvioon palkkamenot lukuun ottamatta palkkatukityöllistettyjä, kesätyöntekijöitä ja oppisopimuskoulutettavia. Suunnitelmaan sisältyy ulkopuolisella hankerahoituksella palkattu/palkattava henkilöstö.

Vuodelle 2021 jaksottuva 99 henkilötyövuoden pysyvä sopeutus, henkilötyövuosien vähennys sisältyy henkilöstösuunnitelmaan. Suunnitelmaan sisältyy myös sairauspoissaolojen 1 pv/htv -vähennystavoite, jonka arvioidaan vähentävän sijaistyövoiman tarvetta 33 henkilötyövuodella. Vastaavasti palvelutarpeen muutoksesta, erillisrahoituksella käynnistyvistä hankkeista ja muista syistä johtuvat henkilötyövuosien lisäykset kasvattavat henkilötyövuosia, ja ne on selostettu käyttötalousosassa palvelualuekohtaisissa henkilöstösuunnitelmissa. Henkilötyövuosien määrä on 6.282 vuonna 2021.

1.6. Talousarvion 2021 vaikutusten arviointi

1.6.1. Vaikutukset lapsiin ja nuoriin

Kuopion kaupungin palvelut lapsiperheille pysyvät kilpailukykyisellä tasolla vertailukaupunkeihin nähden. Varhaiskasvatustilain muutos tarjoaa kaikille lapsille yhtäläiset oikeudet täysipäiväiseen varhaiskasvatukseen. Pienentyneet ryhmät mahdollistavat yksilöllisemmän lasten huomioimisen ja rauhoittavat toimintaa. Varahenkilöjärjestelmän käyttöönotto helpottaa henkilökunnan saatavuutta, mikä puolestaan parantaa lasten saamaa hoitoa, kasvatusta ja opetusta sekä edistää varhaiskasvatussuunnitelman mukaista pysyvien ihmissuhteiden tavoitteen saavuttamista.

Perusopetuksen opetusryhmien koko kasvaa nykyistä hitaammin. Vuoden 2020 sopeutustoimet vaikutukset jatkuvat. Myös lukiolainen opiskelee yhä useammin nykyistä suuremmissa opetusryhmissä. Tämän lisäksi opiskelija hakee kursseja muista lukioista, opiskelee monimuotoisesti ja itsenäisesti.

Oppivelvollisuuden korottaminen 18 ikävuoteen vahvistaa nuorten mahdollisuutta suorittaa toisen asteen tutkinto. Oppimateriaalien, tarvittavien laitteiden ja välineiden maksuttomuus sekä koulumatkojen tuki (yli 7 km) helpottaa perheiden taloudellista tilannetta ja mahdollistaa nuoren toisen asteen opinnot riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta.

Perhekeskustoimintamallin käynnistyminen ja siinä monitoimijaisen yhteistyö ja arviointi -mallin käyttöönotto parantaa lapsiperheiden palvelujen saatavuutta. Perhekeskuspalvelut ja tuki ovat kaikkien lasten ja perheiden saatavilla yhdenvertaisesti ja laadukkaasti. Perheet saavat perhekeskuksesta tarvitsemaansa arkea vahvistavaa tukea monialaisesti ja varhain. Universaalit palvelut (lakisääteiset), kuten mm neuvola- koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ovat osa perhekeskuksen ydin palveluja. Palvelut tuotetaan lähipalveluina ja ne ovat kaikille avoimia. Lapsella ja nuorella on oikeus kasvaa ja kehittyä terveenä ja hyvinvoivana ja vanhemmilla on oikeus saada tietoa ja tukea oman lapsensa kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Tavoitteena on kulttuurimuutos, jossa universaalien peruspalveluiden sekä monialaisen yhteistyön avulla (opetus, varhaiskasvatus, perusturva ja terveydenhuolto, hyvinvointipalvelut) tavoitetaan ja tunnistetaan tukea ja apua tarvitsevat perheet huomattavasti nykyistä varhaisemmin.

Käytännössä tämä merkitsee siirtymistä pois lähettämisen ja osaoptimoinnin kulttuurista uuteen, reagoivaan ja monialaiseen toimintakulttuuriin. Muutos edellyttää vahvaa haltuunottoa mm. neuvolapalveluissa, oppilashuollossa, kasvatus- ja perheneuvonnassa sekä perhetyön ja perhesosiaalityön palveluissa. Tavoitteena siirtää palvelujärjestelmän painopistettä yhä enemmän ennaltaehkäisevämpään ja ennakoivampaan suuntaan. Keskiössä ovat kotiin vietävät palvelut. Kotiin vietäviä palveluja ovat mm. sosiaalihuoltolain mukaiset kotipalvelun ja perhetyön palvelut sekä lastensuojelulain mukaiset avohuollon tukitoimet. Muita tukitoimia ovat mm. aikuistuvan nuoren asumisen tukeminen, lapselle kohdennettu tukiperheen tuki tai oman tukihenkilön antama tuki, lapselle annettava vertaistuki sekä systemaattinen sosiaalityö- ja ohjaus. Sijaisperheiden ja tukiperheiden sekä tukihenkilöiden määrää pyritään kasvattamaan. Sijais- ja tukiperheiden tukea työssään pyritään lisäämään. Näin toimien pyritään varmistamaan sijaisperheiden saatavuus takaamaan lapselle mahdollisimman kodinomaisen kasvu ympäristö.

Lapset ja nuoret saavat myös tarvitsemaansa mielenterveyttä vahvistavaa tukea ja hoitoa monialaisesti ja varhain. Kasvatus- ja perheneuvontapalvelu on jatkossa osa perhekeskuksen palveluja. Palvelu laajenee jatkossa 0-17 ikävuoteen saakka. Palveluista tehdään verkostomaista yhteistyötä eri tahojen kanssa. Kasvatus- ja perheneuvontapalveluja tarjotaan siinä vaiheessa, kun peruspalvelujen antama tuki ei yksin riitä lapselle ja perheelle.

Nuorten ohjaamotoiminnan käynnistyminen parantaa nuorten palvelujen saavutettavuutta ja osallisuutta. Lisäpanostus lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin ja toimintaterapiaan helpottaa lasten ja nuorten pääsemistä mielenterveyspalveluihin. Maakunnallinen sosiaalipäivystys auttaa lapsiperheitä akuuteissa kriisitilanteissa.

Lasten ja nuorten hyvinvointikortin avulla mahdollistetaan lapsille ja nuorille harrastustoimintaa. Yhteistyö yhdistysten ja järjestöjen kanssa jatkuu ja avustusten kokonaismäärä pysyy nykytasolla. Nuorisopalveluiden ja poliisin yhteistyö jatkuu mm. Ankkuritoiminnassa, jonka avulla on saavutettu hyvin syrjäytymisvaarassa olevia nuoria.

Uusia päiväkoteja ja kouluja rakentamalla ja vanhoja peruskorjaamalla varmistetaan terveelliset ja turvalliset koulutilat jotka mahdollistavat varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelman mukaisen kasvatus- ja oppimisympäristön. Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet paranevat mm. uuden uimahallin ja Lippumäen liikuntapuiston valmistumisen myötä. Kuopion museon peruskorjaus ja laajentaminen pääkirjaston yhteyteen muodostaa keskustaan uuden tiedon ja tarinoiden korttelin, josta tulee helposti saavutettava nykyaikainen kaupunkilaisten sisätori.

- Kuopion kaupunki tarjoaa kaikille lapsille yhtäläisen oikeuden täysipäiväiseen varhaiskasvatukseen. Pienentyneet varhaiskasvatuksen opetusryhmät mahdollistavat yksilöllisemmän lasten huomioimisen ja rauhoittavat toimintaa.
- Varhaiskasvatuksen varahenkilöjärjestelmää kehitetään pysyväksi käytännöksi, mikä parantaa lasten saamaa hoitoa ja kasvatusta.
- Vuoden 2020 sopeutustoimet perusopetuksessa jatkuvat keväällä 2021: oppilaan saaman opetuksen määrä vähenee ja opetusryhmien koko kasvaa. Valtion covid-19 avustus ja tasa-arvon edistämiseen kohdennettu avustus kompensoivat tilannetta kevään 2021 ajan.
- Yksilöllinen opettaminen ja eriyttämisen vähenee jakotuntien vähenemisen myötä.
- Lapsi opiskelee yhä useammin yhdysluokassa, jossa on yhdistetty eri vuosiluokat.
- Lapsen saama erityisopetuksen määrä pysyy ennallaan, mutta opetusryhmässä saama tuki vähenee koulunkäynninohjaajien vähenemisen myötä.
- Valinnaisaineiden tarjonta kapenee.
- Nuorisotila pyöriällä: Nuorisopalveluiden Wauto lisää nuorisotyön saavutettavuutta eri alueilla asuville lapsille ja nuorille.
- Retkeilijäntien väestönsuojasta ei luovuta harrastetilana ennen kuin harrastajille voidaan osoittaa korvaavia tiloja.
- Lukion pakollisten kurssien ryhmäkoko kasvaa ja syventävien ja soveltavien kurssien tarjonta vähenee. Neljännen opintovuoden opiskelijoiden määrä nousee edelleen. Valtion covid-19 avustus kompensoi tilannetta kevään 2021 ajan.
- Lukiolainen opiskelee entistä suuremmassa opetusryhmässä, hakee entistä useammin kursseja muista lukioista, opiskelee monimuotoisesti ja itsenäisesti. Lukiolainen saa uuden lukiolain myötä erityisopetusta ja opintojen aikaista ja jälkeistä ohjausta entistä enemmän. Huomiota pyritään kiinnittämään entistä enemmän lukiolaisen hyvinvointiin.
- 1.8.2021 aloittavat lukiolaiset saavat lukio-opintoihin liittyvät oppimateriaalit, opiskelulaitteet ja matkakustannukset tietyin rajoituksin kustannuksetta käyttöön.
- Varhaiskasvatuksen sähköisten hoitoaikojen ilmoittamisen käyttöönotto parantaa lapsiperheiden hoitoaikojen seurantaa
- Perusopetuksen tieto- ja viestintäsuunnitelman tavoite 1 laite/2 oppilasta etenee hitaasti.
- Palveluverkostoa tarkastellaan jatkuvasti Kuopion kaupungin koulutuspoliittisen ohjelman mukaisesti. Tavoitteena on taata lapsille korkeatasoinen opetus eri osissa kaupunkia.
- Päiväkot- ja oppimisympäristöjä kehitetään: Von Wrightin koulu ja päiväkot otetaan käyttöön ja Länsi-Puijon koulun laajennus valmistuu 2021. Männistön uusi päiväkot aloittaa toimintansa elokuussa ja keskustan väliaikainen päiväkot valmistuu vuonna 2021. Kuopion taidelukio Lumitin rakentaminen käynnistyy ja useita hankkeita on suunnittelussa.
- Uudet liikuntapaikat ja -alueet, kuten Kuntolaakson uimahalli, Lippumäen liikuntapaikat (pallohalli, jäärata, skeittialue, uimahallin peruskorjaus ja sisäliikuntatila) parantavat lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia kuten myös pääkirjaston lasten ja nuorten tilojen uudistaminen.
- Kuopion museo yhdistetään peruskorjauksen ja täydennysrakentamisen avulla pääkirjastoon tiedon ja tarinoiden kortteliksi. Keskustaan muodostuu uusi kansalaisten olohuone (sisätori), joka parantaa palvelujen saavutettavuutta ja harrastamismahdollisuuksia.
- Kurkimäen kirjaston lakkauttaminen heikentää kirjastopalveluiden saavutettavuutta.
- Kehitetään verkko- ja e-palveluja, mikä parantaa palvelujen saavutettavuutta ja edistää harrastamista kaikissa ikäluokissa.
- Perhekeskustoimintamallin käyttöönotto parantaa lapsiperheiden palveluita. Muutoksena terveydenhuollon, koulun ja varhaiskasvatuksen sekä sosiaalipalvelujen yhteistyörajapinnan tehostaminen.
- Nuorten ohjaamotoiminta vakiintuu, mikä parantaa nuorten palvelujen saavutettavuutta ja nuorten osallisuutta.
- Tavoitteena on tarkastella uudella ja rohkealla tavalla kodin ulkopuolelle sijoitusten tarkoituksenmukaisuutta ja selvittää perheiden jälleen yhdistämisen innovatiivisia tukimuotoja tukea sijoitusuhan alla olevia lapsia sekä näiden perheitä avohuollon monipuolisilla tukitoimilla sijoituksen sijaan.

1.6.2. Ympäristövaikutukset: Resurssiviisaasti kohti hiilineutraaliutta

Ilmastovaikutukset

Kuopion kaupunkikonsernin uusi ilmastopoliittinen ohjelma Ilmastoviisas Kuopio – Hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa syksyllä 2020. Uuden ilmastopoliittisen ohjelman mukaisesti Kuopio tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Ohjelma koostuu kuudesta osa-alueesta, jotka keskittyvät toimiin, joita kaupunkikonsernissa voidaan tehdä hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Hiilineutraaliustavoitteiden lisäksi ilmastopoliittinen ohjelma sisältää suunnitelman ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja sopeutumiseen. Kuopion ilmastopoliittinen ohjelma ohjaa kaupungin ilmastotoimien suunnittelua ja toteutusta sekä tukee kaupungin strategisia tavoitteita resurssiviisauden saavuttamiseksi. Samalla ilmastopoliittinen ohjelma vahvistaa esimerkiksi Kuopion resurssiviisautsohjelman, Kuopion seudun joukkoliikenne 2025 -ohjelman sekä FISU-verkoston jäsenille asetettujen tavoitteiden toteuttamista.

Vuoteen 2019 mennessä Kuopion asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt ovat ennakkotietojen mukaan pienentyneet 39 % vertailuvuoden 1990 tasosta. Kun teollisuutta ei oteta lukuun, asukaskohtaiset päästöt ovat pienentyneet 48 %. CO₂-raportin laskelmien mukaan kaupunkialueen metsien hiilinielu eli metsien biomassaan sitoutuneen hiilen määrä on 2010-luvulla ollut suurempi kuin koko kaupunkialueen kasvihuonekaasupäästöt. Hiilinielun koko on kuitenkin pienentynyt viime vuosina lisääntyneiden metsähakkuiden vuoksi.

Kuopion kasvihuonekaasupäästöjen kehitys on sidoksissa yleiseen taloudelliseen tilanteeseen ja bruttokansantuotteen muutoksiin mm. kulutuksen ja teollisuustuotannon kautta. Vuonna 2020 Covid-19 -pandemia supisti talouden kehitystä ja kuluttamista sekä vähensi esimerkiksi liikkumisen tarvetta sekä globaalilla että paikallisella tasolla. Tämä vähentää myös ympäristön kuormittumista ja Kuopion kasvihuonekaasupäästöjä ainakin hetkellisesti.

Kuopion väestön kasvu ja asuntotuotannon lisääntyminen ja rakennetun kaupunkialueen laajeneminen lisäävät lähtökohtaisesti energian- ja materiaalien kulutusta ja vaikuttavat siten myös kasvihuonekaasupäästöihin. Kaupungin vahva tavoite täydennysrakentamisesta ja uuden asuntotuotannon painottuminen keskustan lähi-alueille, Saaristokaupunkiin ja Savilahteen tukevat pyrkimystä tiiviiseen ja energiatehokkaaseen yhdyskuntarakenteeseen. Myös asuntotuotannon painottumista kerrostalotuotantoon voidaan pitää energiatehokkaana toimena. Lisäämällä valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti puurakentamista, kaupunki voi merkittävästi vähentää rakennusten elinkaaren aikaisia ilmasto- ja ympäristöhaittoja. Kaupunkirakenteen laajeneminen Hiltulanlahden uusilla alueilla voi puolestaan lisätä liikkumistarvetta ja sitä kautta liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä.

Lämmön- ja sähköntuotannon kasvihuonekaasupäästöt muodostavat merkittävimmän osuuden (42 % v. 2018) Kuopion kasvihuonekaasupäästöistä. Päästöjen vähentämiseksi keskeisessä asemassa ovat Kuopion Energia Oy:n tavoitteet paikallisen energiantuotannon energiatehokkuuden parantamiseksi ja uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi. Myös uusiutuvien energiamuotojen hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen kaikkien kaupunkikonsernin peruskorjaus- ja uudiskohteiden sekä uusien rakentamisaluehankkeiden yhteydessä tukee kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamista. Lisäksi Energiaviraston rahoittamassa Pohjois-Savon energianeuvonta -hankkeessa (v. 2019–2023) toteutetaan asukkaille, pk-yrityksille ja Pohjois-Savon kunnille suunnattua energianeuvontaa, jolla edistetään kaupungin hiilineutraaliustavoitteita. Kesällä 2020 alkanut Ilmasto-olkkari -ympäristökasvatushanke puolestaan edistää kestävämpien arjen toimintatapojen käyttöönottoa kuntalaisten keskuudessa.

Toinen merkittävä sektori Kuopion kasvihuonekaasupäästöissä on liikenne (24 % v. 2018). Kaupungin toimet kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamiseksi pienentävät liikenteen aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä. Joukkoliikenteen matkustajamäärät ovat kasvaneet viime vuosina ja odotuksena on, että matkustajamäärä kasvaa edelleen myös lähivuosina palvelujen kehittämisen myötä. Joukkoliikenteessä tullaan myös korvaamaan fossiilisia käyttövoimia uusiutuvilla, mikä pienentää liikenteestä aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Myös kaasu- ja sähköautojen tankkaus- ja latausverkoston laajentuminen edistävät liikenteen päästövähennyksiä, samoin kuin erilaisten vähäpäästöisten yhteiskäyttöautojen käyttö tulevaisuudessa. Pidemmällä aikajänteellä kaupungin hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista edesauttavat mahdollinen MAL-sopimus ja valtakunnalliset kestävät ratkaisut liikenne- ja kuljetusjärjestelmissä ja niiden kehittämisessä. Myös palveluverkostolla ja sen muutoksilla voi olla vaikutusta kasvihuonekaasupäästöihin, jos niillä vaikutetaan liikkumistarpeeseen. Digitalisaatio, lähi- ja virtuaalipalveluiden sekä etätönn kehittäminen vähentävät kaupungin kasvihuonekaasupäästöjä liikkumistarpeen vähenemisen myötä.

Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö

Resurssiviisaalla toiminnalla kaupunki edistää hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamista ja luonnonvarojen viisasta käyttöä sekä luo edellytyksiä kestäväälle hyvinvoinnille ja uusille liiketoimintamahdollisuuksille. Kaupunkistrategian Resurssiviisas Kuopio -tavoitetta toteutetaan resurssivisausohjelman ja muiden teemakohtaisten ohjelmien avulla. Hiilineutraaliuden lisäksi Kuopion kaupunki on sitoutunut tavoittelemaan jätteettömyyttä ja globaalisti kestäväää kulutuksen tasoa yhdessä muiden resurssivisauden edelläkävijäkuntien FISU -verkostoon kuuluvien kuntien kanssa. Kuopio on myös mukana kiertotalouden edelläkävijäkuntien Circwaste -verkostossa, jossa se on sitoutunut kierrättämään vähintään 55 % yhdyskuntajätteistä, 70 % rakennus- ja purkujätteistä sekä vähentämään jätteiden määrää vuoteen 2020 mennessä vuoden 2000 tasolle.

Yhdyskuntajätteiden osalta kierrätysaste oli Kuopiossa 56 % vuonna 2018. Hyötyjätteiden erilliskeräysveloitusta on laajennettu muovi- ja lasipakkausten sekä metallin osalta vuoden 2019 aikana, mikä parantaa kierrätysastetta jatkossa. Myös biojätteen lajitteluun ja ruokahävikin vähentämiseen kannustavia kampanjoita on toteutettu. Rakennus- ja purkujätteiden kierrätysaste oli 81 % vuonna 2018. Jätteiden lajittelun lisäksi kaupungin tulee entistä vahvemmin edistää jätevirtojen hyötykäyttöä sekä ylipäättään ennalta ehkäistä jätteiden syntymistä.

Syksyllä 2020 kaupunki otti käyttöön ns. Kalustekierto -toimintamallin, jossa erityisesti toimistokalusteita tullaan jatkossa hankkimaan joko kaupungin sisäisen Kalustekierron kautta tai vaihtoehtoisesti muualta käytettynä. Toimintamalli edistää resurssivisauden ja kiertotalouden sekä jättepoliittisen ohjelman tavoitteita Kuopion kaupungilla. Lisäksi kaupungin viralliset kaupunkitasoiset hankinta- ja poisto-ohjeet tullaan päivittämään ja ne tulevat sisältämään hankinta- ja poistohierarkian.

Kaupungin resurssivisaus ja kiertotaloustavoitteiden saavuttamiseksi kaupunkikonsernin hankintojen strategisessa ohjauksessa on tarpeen huomioida entistä paremmin ilmasto- ja kiertotaloustavoitteet kehittämällä hankintaprosesseja ja kiertotalous- ja ilmastotavoitteiden toteutumisen seuranta. Myös yksittäisten merkittävien hankkeiden ja toimenpiteiden ilmasto- ja ympäristövaikutuksia on tarpeen jatkossa arvioida ja seurata nykyistä tarkemmin. Työkaluja tähän saadaan mm. marraskuussa 2020 käynnistyvän FISU -verkon yhteishankkeen kautta.

Kuopion kaupungin strategia tukee resurssivisaustavoitteiden ja ilmastopolitiikan toteutumista erityisesti korostamalla kaupunkirakenteen eheyttämistä, viisasta liikkumista, kiertotaloutta ja energiatehokkuutta. Resurssiviisaalla kaupunkisuunnittelulla, kehittämällä joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn olosuhteita, lisäämällä sähköisiä palveluita ja etätyömahdollisuuksia sekä suuntaamalla energia- ja resurssivisausneuvontaa asukkaalle ja pk-yrityksille, mahdollistetaan resurssi- ja ilmastoviisas elämäntapa Kuopiossa. Huolehtimalla luonnon lajirikkauden säilymisestä ja hoitamalla metsävaroja ilmastoviisaasti ylläpidämme alueen hiilinielua. Kuopion kaupunkikonsernin yhteinen tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2030 mennessä on mahdollista saavuttaa aktiivisella ja rohkealla päätöksenteolla ja sen mukaisella suunnitelmallisella toiminnalla sekä riittävällä resurssoinnilla.

1.6.3. Yritysvaikutukset

Talousarvion yritysvaikutusten arvioinnin näkökulmana ovat laajemmat vaikutukset elinkeinoelämän ja yritys-toiminnan kehittämisedellytyksiin Kuopiossa.

Elinkeinoelämän kehittymisen edistäminen on ollut Kuopion kaupungin strategiassa painopisteenä pitkään. Kuopio 2030 -strategiassa keskeisinä päämäärinä ovat mm. kestävä kasvu, uudistuva ja kansainvälinen elinkeinoelämä sekä hyvä yritysilmasto. Lisäksi päämääränä on olla Suomen nopeimmin kehittyvä kokous-, tapahtuma- ja matkailualue. Vuoden 2021 talousarviossa nämä strategiapainotukset näkyvät seuraavasti:

- Kaupungin elinkeinoelämän kehittämiseen käytettävissä olevat kehittämisvälineet ja -rahoitus säilyvät edellisvuosien tasolla.
- Investointitaso nousee hieman vuoden 2020 tasosta. Investointien hanke- ja rahoitusmalleina ovat perinteinen urakkamalli, elinkaarimalli, leasing sekä vuokramalli.
- Elinkeinoelämän kehittämistä edistetään monipuolisella yritystonttitarjonnalla mm. Matkuksen Logistiikka-alueella, Pienessä Neulamäessä, Savilahdessa ja Haapaniemellä Tasavallankadun varressa.
- Asuntotuotantotavoite laskee 1 100 asuntoon. Pientaloalueiden uudisrakentamisen painopiste on Hiltulanlahden alueella ja kerrostalorakentaminen painottuu Lehtoniemeen ja keskustan täydennysrakentamisalueille Mölymäelle, Hatsalaan ja Puijonlaaksoon.
- Savilahden alueen toteutus jatkuu. Alueella rakennetaan mm. liikenne- ja ICT-yhteyksiä sekä liikunta- ja tapahtumakeskusta.
- Kuopion ydinkeskustassa kasvua tukevien alueiden, mm. Asemanseudun, Health Cityn ja Opistokujan alueiden kehittäminen jatkuu.
- Matkailun ja tapahtumien toimintaympäristöä kehitetään erityisesti Puijon, Tahkon, Kuopionlahden, Matkustajasataman ja Bellanrannan alueilla.
- Maaseututaajamissa (Riistavesi, Karttula, Nilsä, Maaninka, Juankoski ja Muuruvesi) toteutetaan katu- ja ulkoliikuntapaikkarakentamista.
- Sorsasaloon suunnitellun Finnpulpin biotuotetehtaan toimintaedellytyksiä selvitetään edelleen.
- North Savo Startup Fund -pääomasijoitusrahaston ensimmäinen täysi toimintavuosi. Yrityspalvelutoimijoiden yhteistyötä kehitetään startup- ja kasvuyritysten kasvun sekä yritysten kansainvälistymisen edistämiseksi.
- Savilahden alueen palveluja (mm. Business Center, Kuopio Health, Kuopio Living Lab) kehitetään kumppanuuksien kautta. Ekosysteemisopimuksen toimenpiteiden toteuttaminen käynnistyy.
- Toteutetaan yrityksiin kohdistuvia hankkeita, joilla on mm. seuraavia vaikutuksia: houkutella alueelle investointeja ja synnyttää uusia työpaikkoja (Invest and Expand in Pohjois-Savo), tukea osaavan työvoiman saatavuutta (Future Savo), ottaa käyttöön sähköinen palveluhakemisto ikääntyvien ihmisten itsenäisen kotona selviytymisen tukemiseksi palveluja tuottavista toimijoista (Tarjoomo) sekä luoda viisaan liikkumisen liiketoimintamahdollisuuksia pk-yrityksille (KÄLLI).
- Yritysyhteistyön ja palvelukumppanuuksien edistäminen jatkuu palvelu- ja hankintaohjelman linjausten mukaisesti.

Vuonna 2021 ostopalveluista omaksi tuotannoksi siirtyy hammastekninen laboratoriopalvelu. Vastaavasti ostopalvelujen arvioidaan kasvavan erityisesti lääkäri-, hoitohenkilö- ja puheterapiapalveluissa. Vuonna 2021 varaudutaan kilpailuttamaan mm. osa rakentamishankkeista, vanhusten ja erityisryhmien asumispalvelujen ostopalvelut sekä kehitysvammaisten ja vammaisten asumispalvelut.

Vuoden 2021 talousarviossa korostuvat erityisesti digitaalisten ja teknologia-avusteisten palvelujen lisääntyminen, resurssiviisaus sekä erilaiset kumppanuus-/yhteistyömallit palvelutuotannossa.

Yksittäisten hankkeiden ja toimenpiteiden yritysvaikutukset arvioidaan erikseen käytössä olevan ohjeistuksen mukaisesti asian valmistelun yhteydessä.

1.7. Talousarvion ja taloussuunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta

1.7.1. Talousarvion rakenne

Talousarviossa on strategia-, käyttötalous-, investointi-, tuloslaskelma- ja rahoitusosa.

Strategiaosassa esitetään kaupunginvaltuustoon nähden kaupunkistrategiaa vuonna 2021 toteuttavat sitovat tavoitteet.

1.7.2. Talousarvion sitovuus

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetään sitovuustasosta. Sitovuustaso määritetään talousarvion käyttötalous-, investointi-, tuloslaskelma- ja rahoitusosalle sekä taseyksiköille erikseen osoittamalla, mitkä erät ovat valtuustoon nähden sitovia. Vuoden 2021 talousarvion sitovat erät ovat taulukkoon merkityn mukaiset.

	TA 2021 1 000 €	TA + M 2020 1 000 €	TP 2019 1 000 €
Käyttötalous (toimintakate)			
Elinvoima- ja konsernipalvelu	-25 948	-25 891	-24 875
Kaupunkiympäristön palvelualue	-408	-4 274	2 508
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	-42 562	-40 958	-38 645
Kasvun ja oppimisen palvelualue	-210 886	-207 037	-201 401
Perusturvan palvelualue	-174 971	-165 302	-159 550
Terveydenhuollon palvelualue	-264 678	-261 923	-265 163
Keskusvaalilautakunta	-532	-31	-255
Tarkastustoimi	-284	-286	-269
Yleishallinto	-23 956	-21 680	-21 837
Tuloslaskelma			
Verotulot	496 572	488 830	464 000
Valtionosuudet	230 471	215 582	203 289
Rahoitustulot ja -menot netto	24 628	27 557	28 449
Rahoituslaskelma			
Antolainasaamisten lisäykset	-250	-390	-125 855
Antolainasaamisten vähennykset	6 652	237	5 637
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	125 000	133 000	105 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-71 100	-56 400	-51 734
Lyhytaikaisten lainojen muutos			
Investointiosa			
Atk-ohjelmat, projektit ja laitteet, menot	-701	-539	-563
Maa- ja vesialueet, tulot	500	450	388
Maa- ja vesialueet, menot	-2 000	-2 000	-1 467
Lähiliikuntapaikat, menot	-430	-760	0
Satamat, menot	-80	-2 850	-4 510
Kunnallistekniikka, tulot	1 224	400	235
Kunnallistekniikka, menot	-27 430	-22 780	-24 598
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet, tulot	400		
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet, menot	-3 550	-3 485	-4 102

	TA 2021 1 000 €	TA + M 2020 1 000 €	TP 2019 1 000 €
Liikuntapaikat, tulot	250		80
Liikuntapaikat, menot	-1 415	-3 420	-3 726
Koneet ja kalusto			
Kaupunkirakennelautakunta, menot	-55	-30	-69
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta, menot	-2 218	-1 932	-902
Kasvun ja oppimisen lautakunta, menot	-1 390	-1 825	-1 836
Perusturva- ja terveyslautakunta, menot	-897	-725	-601
Koneet ja kalusto yhteensä, menot	-4 560	-3 407	-3 407
Muut aineelliset hyödykkeet, menot	-80	-80	-48
Osakkeet ja osuudet, tulot	2 200	580	2 471
Osakkeet ja osuudet, menot	-500	-800	-34 282

Taseyksiköt

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Tuloslaskelma

Kaupungin maksuosuus pelastustoimen kustannuksista	8 217	8 031	7 916
Pelastustoimen osuus kaupungin hallintokustannuksista	-542	-542	-534

Rahoituslaskelma

Pitkäaikaisen lainan lisäys kunnalta	250	390	312
Pitkäaikaisen lainan vähennys kunnalle	-252	-237	-206
Lainan korko kunnalle	-20	-16	-18

Investoinnit

Investointitulot	110	437	141
Investointimenot	-1 565	-1 743	-1 039

Kuopion Tilapalvelut

Tuloslaskelma

Korvaus peruspääomasta	-14 550	-14 550	-14 550
Tilikauden yli-/alijäämä	456	138	-1 891

Investoinnit

Investointitulot ja -menot investointiosassa esitetyllä hanketasolla			
--	--	--	--

Isäntäkuntatapaalvelut

Käyttötalous

Toimintakate	0	0	0
--------------	---	---	---

Käyttötalousoosassa palvelualueita sitoo toimintakate. Lautakunnilla on oikeus tehdä palvelualueiden tulovarvioiden ja määrärahojen muutoksia, kun ne eivät muuta toimintakatetta. Toimintakatteeseen vaikuttavat ja palvelualueiden väliset muutokset on valtuuston hyväksyttävä.

Tuloslaskelmaosassa sitovia eriä ovat verotulot ja valtionosuudet, rahoitustulojen ja – menojen yhteismäärä.

Rahoitusosassa sitovia eriä ovat antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys sekä lyhytaikaisten lainojen muutos.

Investointiosassa ydinkaupungin ja taseyksiköiden investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähden sitovia hanketasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia.

Talousarvion liitteet sisältävät informaatiota mm. yhdyskuntarakentamisen investointihankkeista ja väestökehityksestä. Liitteet eivät ole talousarvion sitova osa.

Lautakunnilla on oikeus tehdä omien investointihankkeidensa välisiä määrärahasiirtoja. Määrärahaa ei kuitenkaan voi siirtää sellaiselle hankkeelle tai kohteelle, johon talousarviovuodelle ei ole varattu määrärahaa. Kaikki talousarvion investointihankkeet, joiden kustannusarviot tai lopullisiksi kokonaiskustannuksiksi tarkoitetut rahoitusvaraukset nousevat enemmän kuin 20 % tai 0,5 milj. euroa, on käsiteltävä uudelleen kaupunginhallituksessa.

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältävät investointisuunnitelman vuosille 2021-2024. Valtuustoon nähden sitovia ovat investointimäärärahat vuodelle 2021.

Sitovuustason puitteissa tehty talousarviomuutokset tuodaan valtuustolle tiedoksi. Tekniset talousarviomuutokset voidaan toteuttaa palvelualueen sisällä lautakunnan päätöksellä. Kaikki talousarviomuutokset on käsiteltävä talousarviovuoden aikana.

1.7.3. Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet

Investoinnit

Talousarviossa on varattava toteutettavia investointeja varten määräraha. Investointihankkeisiin saatava valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitusosuus tulee huomioida hankkeen tuloarviona. Mikäli talousarviossa ei ole määrärahavarausta tulee tehdä talousarviomuutos ennen investoinnin toteuttamis- tai rakentamispäätöstä. Omaisuuden myynneistä budjetoidaan tuloksi kohteen tasearvo.

Kaupunginhallitus vastaa talonrakennushankkeiden toteuttamisesta ja rahoituksen varaamisesta talousarvioon. Palvelualueen näkemys sen toimintaa varten tehtävän tilahankkeen sisällöstä välittyy hankesuunnitelman kautta.

Kaupunginvaltuusto antaa talousarviossa valtuutuksen jatkaa jo aloitetut, mutta useammalle vuodelle jakautuvat, keskeneräiset investointihankkeet vuodelle 2021 varatun kohdekohtaisen määrärahan puitteissa tai sisältyen nk. hankkeiden päättämiseen varattuun määrärahaan.

Kaupunginvaltuusto antaa kaupunginhallitukselle valtuuden käynnistää uusien yritystilojen ja – alueiden rakentamis- ja ostohankkeita sekä kaupungin kehityksen kannalta olennaisia investointeina käsiteltäviä kumppanuus- ja kehityshankkeita kokonaiskustannusarvioltaan enintään 5 milj. euron rajaan saakka. Mahdolliset hankkeet tuodaan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi talousarviomuutoksina. Mikäli yritystilojen osalta toteutustapa on sitova lunastussopimus, siirtyy hankkeen investointikustannus lainasaamiseksi sopimusosapuolelta ja lunastushinta käsitellään investointitulona kaupungin kirjanpidossa.

Pitkäaikaisten lainojen ottaminen

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa talousarvion rahoitusosan sitovien erien osoittamissa rajoissa. Lisäksi kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen ylittämään lainojen nettomuutoksen sillä määrällä, millä talousarvioon sisällyttömiä investointihankkeita toteutetaan edellä mainitun 5 milj. euron käynnistämismäärän puitteissa talousarviovuoden aikana.

Tilapäisluoton ottaminen

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa talousjohtajan nostamaan tilapäisluottoa enintään 50 milj. euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi.

1.7.4 Talousarvioon sisältyvät riskit

KASVAVA KUOPIO

Riski	Miten riskin toteutumista ehkäistään ennalta?	Mitä tapahtuu, jos riski toteutuu ja miten riskistä toivutaan
Yritysten tilanne heikkenee olennaisesti. Alueelle ei saada houkutteltua uusia investointeja ja pääomia. Osaavan työvoiman saataavuus heikkenee.	Tavoitteellinen elinkeino-, koulutus- ja työllisyyspolitiikka. Kärkihankkeita edistetään suunnitellusti. Pyritään laajentamaan työssäkäyntialuetta.	Kuopion hyvä kasvuvauhti hidastuu ja muuttovoitto heikkenee.

HYVINVOIVA KUOPIO

Riski	Miten riskin toteutumista ehkäistään ennalta?	Mitä tapahtuu, jos riski toteutuu ja miten riskistä toivutaan
Pitkäaikaistyöttömyyttä ei saada vähennettyä.	Aktiivinen ote pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen työllisyys- ja koulutuksen kuntakokeilulla sekä mm. henkilöstöpolitiikan, hankintapolitiikan, yritysysteistyön ja eläkeselvittelyjen avulla.	Työmarkkinatuen kuntaosuus ei laske. Saamatta jäänyt taloudellinen hyöty haettava muualta toiminnasta.

RESURSSIVIISAS KUOPIO

Riski	Miten riskin toteutumista ehkäistään ennalta?	Mitä tapahtuu, jos riski toteutuu ja miten riskistä toivutaan
Joukkoliikenteen haluttavuus ja käyttötottumus heikkenee.	Palveluja ja toimintaedellytyksiä kehittämällä.	Käyttäjämäärät vähenevät ja yksityisautoilu kasvaa.
Vähäpäästöisten ajoneuvojen hankinnat eivät toteudu.	Suunnitellaan tarkoituksenmukainen käyttö teknisen kehityksen ja hintatason pohjalta.	Ajoneuvojen lukumäärä konsernissa ei kasva. Tarkistetaan kilpailuskriteerejä.

UUDISTUVA KUOPIO

Riski	Miten riskin toteutumista ehkäistään ennalta?	Mitä tapahtuu, jos riski toteutuu ja miten riskistä toivutaan
Verotulokertymä jää alle budjetoidun.	Seurataan jatkuvasti verotulojen kuukausitilityksiä ja veroennusteita sekä valtionosuuspäätöksiä ja reagoidaan muutoksiin nopeasti.	Vaikuttaa tulevien vuosien talousarviovalmisteluun, pakottaa heikentämään palveluja ja voi johtaa veroprosenttien korotukseen.
Myyntivoitot kertyvät budjetoitua pienempänä. Myyntivoittoa on budjetoitu 10 milj. euroa maa-alueiden, rakennusten ja muun omaisuuden myynnistä.	Haetaan aktiivisesti ratkaisuja omaisuuden myyntiin ja parannetaan kauppohenkilöstön toteutumisen edellytyksiä.	Johtaa tuloksen heikkenemiseen ja vaikuttaa tulevien vuosien suunnitteluun. Tilanteesta riippuen voi olla kyse kauppohenkilöstön lykkäytymisestä seuraavaan vuoteen.
Palvelujen ja toimintatapojen digitalisointi ei etene.	Parannetaan esimiesten ja henkilöstön digitaalista kyvykkyyttä. Yhteinen kehittäminen kumppaneiden, kuten Isteikin kanssa.	Johtaa epätarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin työskentelytavoissa ja palveluissa. Valitaan selkeät kehittämissuunnitelmat, joissa tehdään nopeita toiminnan digitalisointeja.

Riski	Miten riskin toteutumista ehkäistään ennalta?	Mitä tapahtuu, jos riski toteutuu ja miten riskistä toivutaan
Henkilöstömenojen pysyvää ale- nemista yhteensä 8,8 M€:lla ei saavuteta. Sairauspoissaolojen vähennysta- voite ei toteudu.	Päätöksenteon tukea paranta- malla, henkilöstösuunnittelua ja työhyvinvointia kehittämällä. Toteutumista seurataan kuukau- sittain.	Sovittuja taloudellisia tavoitteita ei saavuteta. Johtaa muiden meno- jen leikkaamiseen ja toimintojen supistamiseen. Vaikeuttaa tule- vien vuosien suunnittelua.
Kaupungin palveluverkostoa ja toimitilarvetta koskeva tarkas- telu ei johda tehokkaampaan rat- kaisuun. Suunnitelmat erilaisista tilankäy- tön omistus- ja/tai uudelleenjär- jestelyistä eivät etene. Vapautu- vista tiloista ei päästä irtautu- maan myymällä tai vuokraamalla ulkopuoliseen käyttöön.	Verkostoratkaisupäätökset sido- taan selkeisiin toiminnallisiin ja ta- loudellisiin tehokkuustavoitteisiin. Tilankäyttöä ja vapaana olevien tilojen myyntiä/ulosvuokrausta ak- tivoidaan ja raportoidaan ratkai- suehdotusten etenemisestä kuu- kausittain. Toimitilojen käyttö arvioidaan ko- konaan uudelleen etätöön ja etä- kokousten yleistyttyä.	Johtaa muiden menojen leikkaa- miseen ja toimintojen supistami- seen. Estää työnteon uudenlaiset toimintamallit. Vaikeuttaa tulevien vuosien suunnittelua.
Kaupungin omistamien yhtiöiden tuloutuskyky ja tuloksentelekyky heikkenee.	Tiivistetään edelleen omistajaoh- jausotetta. Korostetaan yksikkö- jen omaa vastuuta ja osaamista osana koko kaupungin toimintaa ja taloutta sekä konsernietua.	Johtaa maksujen ja taksojen ko- rotukseen kesken vuoden tai me- nojen leikkauksiin toimintaa te- hostamalla tai supistamalla. Vai- htoehdotisesti yksiköiden omaisuu- den myyntiin.
Erikoissairaanhoidon budjetti ylittyy.	Vaikutetaan sairaanhoitopiiriin toi- minnan tuottavuuteen ja talousta- voitteisiin mm. Yhessä-hankkeen kautta.	Kaupunki joutuu kattamaan ylityk- sen omasta toiminnastamme tai kaupungin tulos heikkenee budje- toidusta.
Hallitusohjelmaan sisältyvät kun- tien tehtävien laajennukset, kuten oppivelvollisuusiän pidentäminen ja hoitajamitoitus, ei tule täysi- määräisesti katettua valtion- osuusrahoituksella.	Vaikutetaan edunvalvonnan kautta ja osallistutaan aktiivisesti kuntien tehtävien rahoituksesta käytävään keskusteluun. Selvitetään etukäteen muutokset ja niiden vaikutukset. Valmistel- laan toimenpiteet muutoksia ja niiden vaikutuksia varten.	Kustannusten nousun katteeksi ei saada riittävää rahoitusta ja tulo- rahoitus heikkenee. Vaikeuttaa talouden tervehdyttämistä.
Tilikauden tulos jää tavoitteesta	Kaupunginhallitus seuraa to- teumaa ja ennustetta kuukausit- tain.	Kaupunginhallitus arvioi ja päät- tää tarvittavat toimenpiteet ja ni- den toteuttamisen ajankohdan ti- lanteen korjaamiseksi.

1.7.5. Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta

Kaupunginhallitus seuraa talousarvion toteutumista kuukausittain. Kuukausiraportissa selvitetään sekä talou-
den toteumaa että koko vuoden ennustetta. Kuukausiraporttiin sisältyvät palvelualueiden arviot koko vuoden
toteutumiseen liittyvistä riskeistä. Taseyksiköt toimittavat myös toteutuma- ja ennustetiedot koko kaupungin
tilinpäätösennustetta varten.

Kaupunginvaltuustolle raportoidaan neljä kertaa vuodessa, maalís-, kesä-, syys- ja joulukuun toteutumatilán-
teen tietojen pohjalta. Puolivuotiskatsaus sisältää strategian ja tavoitteiden toteutumisen seurannan. Kaikki
osavuositarkastukset sisältävät talouden ja henkilöstön toteumatiedot ja talousennusteen. Neljäs eli viimeinen
raportti on tilinpäätös ja se kattaa koko vuoden seurannan.

Lisäksi aloitetaan kaupunginjohtajan johdolla Kuopion kaupungin sisäinen selvitys kaupungin palveluverkon läpikäymiseksi yli palvelualueajon. Selvityksessä käydään läpi Kuopion kaupungin palvelurakenteet sekä ydintoimintojen tuottavuus- ja vaikuttavuusarviot sekä tehostamishdotukset kokonaisuus ja tulevaisuuden tarpeet huomioon. Palveluverkostotarkastelun tulokset käsitellään lautakunnissa ja valtuustossa syksyllä 2021 ja tarkastelun tuloksia tullaan edelleen hyödyntämään valtuustokauden 2021-2025 suunnittelussa ja strategiatyön tukena.

1.7.6. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on annettava tilinpäätöksen toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajien on tarkastettava, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Kuopion kaupunginhallituksen hyväksymä sisäisen valvonnan yleisohje on tullut voimaan 1.1.2012.

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon. Riskienhallinnalla varmistetaan, että toiminta jatkuu keskeytyksittä ja häiriöttä laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Kaupunginvaltuuston hyväksymä riskienhallintapolitiikan asiakirja on tullut voimaan 1.4.2014.

1.7.7. Tilivelvolliset viranhaltijat

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu johtamastaan toiminnasta ja sen valvonnasta.

Kuopion kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita ovat

- kaupunginjohtaja
- apulaiskaupunginjohtajat
- asiakkuusjohtajat
 - o Elinvoima- ja konsernipalvelut: elinkeinojohtaja, työllisyyspalvelujohtaja, strategiajohtaja, markkinointijohtaja, lomituspäalvelujohtaja, hallintojohtaja, henkilöstöjohtaja, talousjohtaja ja tietohallintojohtaja
 - o Kaupunkiympäristön palvelualue: kaupunkisuunnittelujohtaja, kaupungininsinööri, kiinteistöjohtaja ja ympäristöjohtaja.
 - o Kasvun ja oppimisen palvelualue: kasvatusjohtaja
 - o Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue: hyvinvoinnin edistämisen johtaja
 - o Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueet: perusturvajohtaja, kuntoutusjohtaja ja terveysjohtaja
- Savo-Pielisen jätelautakunnan esittelijä
- Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan esittelijä
- Tilapalvelujen toimitilajohtaja
- Pohjois-Savon pelastuslaitoksen pelastusjohtaja

1.8. Alijäämän kattamisvelvollisuus

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Vireillä on esitys kuntalain alijäämän kattamisvelvoitteen määräaikaisten väliaikaiseksi muuttamiseksi, jolla lievennetään koronapandemian vaikutuksia kuntatalouteen. Kaupungilla ei ole vuonna 2021 kuntalain mukaista taloussuunnitelmassa katettavaa alijäämää.

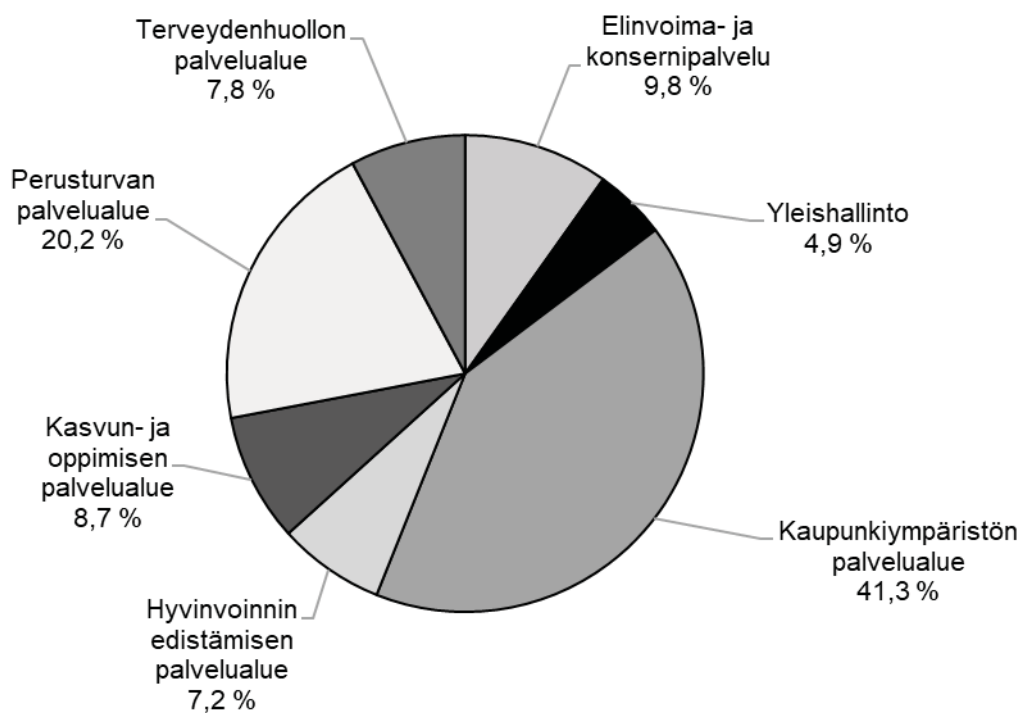
Tilinpäätöksessä 2019 kumulatiivinen ylijäämä on 157,1 milj. euroa. Tilinpäätöksen vuodelta 2020 ennakoidaan syyskuussa tehdyn ennusteen mukaan olevan 3,9 milj. euroa alijäämäinen. Vuoden 2021 talousarvion tuloslaskelma näyttää 19,9 milj. euron alijäämää. Kumulatiivista ylijäämää arvioidaan näillä tekijöillä olevan vuoden 2021 lopussa n. 133,3 milj. euroa.

Kaupungin talous on taseessa olevasta ylijäämästä huolimatta rakenteellisesti alijäämäinen. Jo usean vuoden ajan talousarviovalmistelussa on näkynyt verorahoituksen ja toimintamenojen pysyvä epäsuhta, joka on vähintään 20 milj. euroa. Tulevaan kehitykseen liittyy moninaisia riskejä koko maan talouden kehityksestä, valtion kunnille suuntaamasta rahoituksesta, sote-maakuntauudistuksen lainsäädännön voimaansaattamisesta sekä kuntien laajenevista velvoitteista, puhumattakaan pandemian jälkeiseen aikaan liittyvistä ilmiselvistä julkisen talouden paineista.

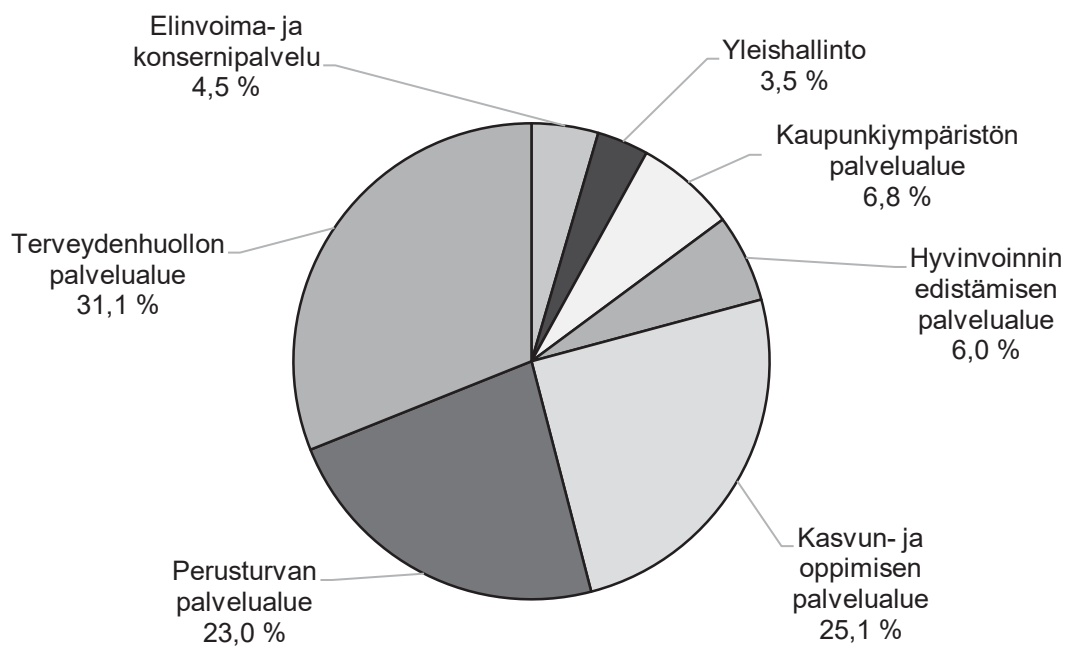
Kaupunki perusti keväällä Kuopio 2025 -ryhmän, joka asetti tavoitteeksi rakenteellisen alijäämän korjaamistoimenpiteiden valmistelun. Toimenpiteitä valmisteltiin yhteensä noin 28 milj. euron ohjelmaksi, joka ulottuu vuosille 2021-2025. Tästä 11,6 milj. koskee vuotta 2021. Ohjelman toimenpiteisiin sisältyy mm. myynti- ja maksutulojen lisäys, toimintamäärärahojen leikkaukset, joidenkin toimintojen lopetukset, kiinteistöveron nosto, tilatehokkuuden lisäys, digitalisaation hyödyntämistavoitteet sekä uudenlaisen työn tekemisen tavan ulosmittaaminen mm. matka- ja neuvottelukulujen vähennyksenä. Sairauspoissaolojen vähentämistavoite jatkuu. Lisäksi vuodelle 2021 tulevat syksyn 2019 yt-neuvottelujen tuloksena sovitut pysyvät 4,8 milj. euron henkilöstömenosäästöt.

2. Käyttötalousosa

Toimintatulojen 145,6 milj. € jakautuminen

Toimintamenojen 889,8 milj € jakautuminen

Elinvoima- ja konsernipalvelut

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Koronaepidemia vaikuttaa merkittävästi kaupungin talouteen ja toimintaan. Valtion tukipaketit kattavat kuntien tulonmenetyksiä ja kasvaneita menoja. Työttömien määrä on kasvanut selvästi, vaikkakin Kuopion työttömyyskehitys on ollut muihin kaupunkeihin verrattuna maltillista. Työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden määrän kasvu aiheuttaa talouteen kustannuspaineita. Samaan aikaan alueen työmarkkinoilla on kuitenkin myös osaan työvoiman saantiin liittyviä haasteita. Positiivista on yritystonttien vilkas kysyntä.

Kuopio 2025 -ryhmän tavoitteena oli muodostaa pitkän aikavälin näkemys kaupungin talouden kehityssuunnasta sekä linjaukset keinoista, joilla talouden tasapainoa haetaan. Ryhmän muodostivat valtuustoryhmien puheenjohtajat sekä kaupunginvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajisto. Ryhmä teki alijäämien korjausohjelmaehdotukset, jotka sisältyvät talousarvioehdotukseen.

EU:n uusi rakennerahasto-ohjelmakausi alkaa vuonna 2021. Valtion ja kaupungin välistä sopimuksellista kehittämistä toteutetaan uusien ekosysteemisopimusten ja kaupunkiseudun mal-sopimusten kautta.

Talousohjauksen ja -suunnittelun sekä seurannan kehittäminen ovat keskeisessä asemassa. Taloutta kuvaavan taloustiedon tuotantoa ja tietojen saatavuutta on viety eteenpäin tiedolla johtamisen projektikonaisuudessa. Tavoitteena on kehittää sekä ulkoista lakisääteistä raportointia Valtiokonttorille että sisäistä raportointia. Vuoden 2021 aikana otetaan käyttöön uusi raportointijärjestelmä Monet-tieto.

Lomituspalvelussa vuoden 2021 alussa voimaan tuleva tilakohtainen maitokiintiöpohjainen maidonhinnoittelu on näkynyt lopettavien maatilojen määrän kasvussa. Palvelua käyttävät maatilat ovat entistä suurempia, koneellistettuja ja automaatiota hyödyntäviä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Business Centerin toiminta vakiinnutetaan yhteistyösopimuksella ja Living Lab -toiminta vakiinnutetaan osaksi sen toimintaa. Myös Uusyrityskeskuksen toiminta kiinnitetään vahvemmin mukaan Business Centeriin. North Savo startup Fund –pääomasijoitusrahaston toimintaa tuetaan aktiivisella yrityksillä ja osallistutaan Kuopio Healthin toimintaan. Invest and Expand in Pohjois-Savo –hankkeella vahvistetaan Pohjois-Savon näkyvyyttä kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa. Matkailun edellytyksiä kehitetään erityisesti Puijon ja Tahkon alueella sekä matkailun kumppanuusrakenteissa.

Edunvalvontaa kaupunkiseudun elinvoiman parantamiseksi jatketaan yhteistyössä eri tahojen kanssa, vaikuttavuusviestinnän toimintamalli on otettu käyttöön. Painopisteenä ovat edelleen seudun liikenteellisen saavutettavuuden parantaminen (vt5, vt9 sekä ratayhteys) sekä osaamis- ja innovaatioympäristön kehittyminen. Kuopio Highlights sivustoa kehitetään edelleen edunvalvonnan ja markkinoinnin tueksi.

Markkinointi keskittyy Kuopion tunnettuuden ja houkuttelevuuden vahvistamiseen yhdessä kumppanuusrakenteiden (Kuopio-Tahko markkinointi Oy, Kuopion keskustan kehittämissyhistys ry, Lakeland II) kanssa. Koko yksikön toimintatapaa ja toimintamallia uudistetaan suhteessa tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön. Erityistä hyvinvointimarkkinointia suunnataan asukkaiden aktivointiin yhteistyössä hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen kanssa. Oppilaitosten kanssa tehtävä yhteismarkkinointi tähtää Kuopion kasvuun ja houkuttelevuuteen opiskelijoiden ja nuorten näkökulmasta kytkeytyen Savilahteen. Muuttajapalvelut, etätyöpalvelut, osajarekrytointi ja kansainvälisten osaajien haun toimintamallit ja palvelut muodostavat palvelullisen ytimen, joihin markkinointi kytkeytyy. Tapahtumapalveluiden prosessia selkeytetään ja ketteröitetään uuden toimintamallin käyttöönotolla.

Työllisyyspalvelun painopisteenä on vuosina 2021-2023 työllisyyden kuntakokeilun sekä siihen liitettävien työllisyys Hankkeiden toteuttaminen. Kuntakokeilussa kaupungin vastuulle siirtyy henkilöasiakkaiden työllisyyttä edistävien palvelujen neuvonta-, ohjaus- ja palvelutehtävät, eräiden harkinnanvaraisten etuuksien myöntämisestä koskevat tehtävät sekä eräiden työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen. Kokeilun kohderyhmään kuuluvat työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset. Työnantaja- ja yritysyhteistyön kunnat toteuttavat TE-toimiston kanssa tehtävän yhteistyön kautta.

Digitalisaation avulla pyritään kehittämään laaja-alaisesti palveluprosesseja ja toimintamalleja. Uusien toimintamallien käyttöönottoa tuetaan lisäämällä työntekijöiden digitaalista osaamista mm. Ihmiskeskeinen digitaalinen kunta -hankkeen välityksellä.

Kaupungin asiantuntijajärjestelmän päivitystyö (D10) on tarkoitus käynnistää vuoden 2021 aikana ja se tulee työllistämään laajalti kaupungin eri palvelualueilla olevaa hallinnon henkilöstöä. Samalla on tarkoitus edistää myös asiakirjojen sähköisen allekirjoittamisen toimintamallia.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) astui voimaan 1.1.2020. Lain tarkoituksena on varmistaa viranomaisen tietoa-aineistojen yhdenmukainen, laadukas hallinta ja tietoturvallinen käsittely. Tavoitteena on kiinnittää enemmän huomioita tietoa-aineistojen turvalliseen ja tehokkaaseen hyödyntämiseen sekä edistää tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuutta. Lainsäädännön uudistamisen tarkoituksena on, että viranomaiset käsittelevät tietoa-aineistoja asiakaslähtöisesti, yhdenmukaisesti ja tietoturvallisesti noudattaen julkisuusperiaatetta. Tiedonhallintalaki edistää osaltaan myös digitaalisen yhteiskunnan kehittymistä. Tiedonhallintalain asettamien velvoitteiden täytäntöönpano tulee olemaan toiminnan painopisteenä myös vuoden 2021 toiminnassa.

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019) eli digipalvelulaki tuli Suomessa voimaan 1.4.2019. Taustalla on Euroopan unionin saavutettavuusdirektiivi. Lisäksi taustalla vaikuttaa YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, joka korostaa vammaisten ihmisten osallisuutta ja mahdollisuutta itsenäiseen asiointiin myös digitaalisessa ympäristössä. Saavutettavuus on yksi sopimuksen keskeinen periaate. Lain yhtenä tavoitteena on tehdä saavutettavuuden huomioimisesta osa normaalia viranomaistoimintaa. Saavutettavuus tulee jatkossa ottaa huomioon kaupungin verkkosisältöjen ja -palvelujen suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa. Digipalvelulain asettamien velvoitteiden täytäntöönpano tulee työllistämään mm. asiakirjojen saavutettavuuden osalta palvelualueen henkilöstöä vuonna 2021.

Vaalien järjestäminen ja onnistunut läpivieminen tulee työllistämään henkilökuntaa keväällä 2021. Lisäksi uusien toimielinten työskentelyyn ja luottamushenkilöiden koulutukseen sekä perehdyttämiseen liittyvät tehtävät tulevat olemaan toiminnan keskeisiä painopisteitä loppukesän ja syksyn 2021 aikana. Uusi kaupunginvaltuusto tarkistaa kaupungin strategian ensimmäisenä toimintavuotenaan.

Työnantajapalvelu käynnistää järjestelyeräneuvottelut henkilöstöjärjestöjen kanssa alkuvuonna. Kuntatilastointiuudistuksen toteuttaminen sekä talouden ja toiminnan raportoinnin kehittäminen ovat keskeisiä painopisteitä talous- ja omistajaohjauksessa. Lomituspalvelujen järjestämisessä huomioidaan Melan kuntatarkastuksen perusteella saatu ohjaus ja neuvonta.

Konsernirakenteen uudistamisen jatkaminen (mm. pienten kiinteistöyhtiöiden fuusiointi kaupungin toiminnaksi, yhtiöiden myynnin valmistelu ym.).

Henkilöstösuunnittelu

Henkilöstösuunnitelmat on tehty yksiköittäin vuosille 2021-2023. Henkilöstösuunnitelmien mukaan htv-määrä pienenee 2 htv:lla vuonna 2021 verrattuna vuoteen 2020. Kaupunkitasoista, ylläalueellista ennakkoivaa henkilöstösuunnittelua vahvistetaan panostamalla henkilöstön resurssisuunnitteluun, henkilöstövoimavarojen kohdentamiseen sekä henkilöstötyön ja henkilöstöprosessien kehittämiseen ja uudistamiseen. Tehtävän haltuunotto vaatii henkilöresurssin.

Hallinto- ja tukipalvelujen (Haltuun-projekti) keskeinen tavoite on ollut tuottaa malli, miten koota hallinto- ja tukipalvelupalveluja johtamisen, tuottavuuden ja asiakkuuden näkökulmista toimivimmiksi kokonaisuuksiksi ja kehittää toimintatapoja. Kaupunginjohtajan johtoryhmä hyväksyi projektin etenemissuunnitelman kokouksessaan 9.10.2020, minkä mukaisesti palvelualueiden lähituki kootaan tiimeiksi syksyn 2020 aikana ja että tiimimäistä työtapaa aletaan toteuttaa heti vuoden 2021 alkupuolella. Keskeiset palvelualueiden johdon tukipalveluissa talous-, henkilöstö- ja yleishallinnon tehtävissä työskentelevät henkilöt kootaan henkilöstöhallinnollisesti talousjohtajan, henkilöstöjohtajan ja hallintojohtajan alaisuuteen. Nämä henkilöstöhallinnolliset muutokset on tarkoitus toteuttaa viimeistään vuoden 2021 loppuun mennessä.

Työllisyyspalvelussa kuntakokeilun toteuttamista tuetaan työllisyys Hankkeiden määräaikaisen henkilöstön ja ostopalvelujen avulla. Hankkeet toteutetaan vain, mikäli niihin saadaan merkittävä ulkopuolinen rahoitus. Tällä järjestelyllä saadaan aikaan kustannustehokkuutta ja voidaan pienentää määrärahojen lisäyspainetta.

Uusien ammattitaitoisten lomituspalvelutyöntekijöiden rekrytointi on haastavaa ja edellyttää yhteistyötä esim. alan oppilaitosten kanssa.

Kaupunkiympäristön palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kaupunkiympäristön palvelualueen toiminta toteuttaa merkittävältä osin kaupungin kasvu- ja kilpailukykystrategian tavoitteita infrastruktuurin, tonttitarjonnan, liikennejärjestelmän sekä kaupunkiympäristön toimivuuden ja laadun osalta. Toiminta vaikuttaa voimakkaasti kaupungin vetovoimaisuuteen ja asiakastyytyväisyyteen. Kaupunkistrategian tavoitteiden toteutuminen edellyttää riittävää ja monipuolista asuin- ja yritystonttivarantoa.

Asuntorakentaminen jatkuu kuluvana ja tulevana vuonna edelleen hyvällä tasolla. Kaupungin tavoitteena on ollut 1200 uuden asunnon valmistuminen vuosittain, mutta kuluvana vuonna valmistuu arviolta noin 1000 uutta asuntoa. Tällä hetkellä asuntorakentajat arvioivat uusien hankkeiden käynnistymistä aiempaa tarkemmin, koska markkinoilla on edelleen paljon tarjontaa niin ennakkomarkkinoinnissa kuin myös valmistuneissa. Asuntotuotantotavoitteen saavuttaminen edellyttää vahvaa ja ripeää asemakaavoitusta ohjelmoinnin mukaisessa aikataulussa.

Kiertotalouden, jätteettömän tulevaisuuden sekä viihtyisän, terveellisen ja turvallisen elinympäristön merkitys kasvaa yhä enemmän. Tämä kehitys haastaa perinteiset ratkaisut ja edellyttää verkostoitumista eri yhteistyötahojen kanssa. Toimintaympäristön muutosta tuetaan panostamalla lisää kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiin. Joukkoliikenne tukee vahvasti seudun elinvoimaa sekä taloudellista kehitystä. Viisaan liikkumisen tukeminen sekä taloudellisesti tehokkaan joukkoliikenteen toimintaedellytysten luominen on yksi palvelualueen keskeisimpiä läpileikkaavia teemoja.

Materiaalien kierrätys otetaan huomioon infrasuunnittelussa ja rakentamisessa. Suunnitelmissa esitetään vaihtoehtoinen uusiomateriaalien käytön mahdollistava rakenne. Uusiomateriaalien käyttöä suositaan rakentamisessa, missä se on mahdollista teknisesti ja taloudellisesti toteuttaa. Infrastruktuurin kunnan kohentaminen edellyttää kunnallistekniikan ja yleisten alueiden saneeraussuunnittelun osuuden lisäämistä. Suunniteluun vaikuttavat myös ilmastopoliittinen ohjelma ja lainsäädäntö, jotka edellyttävät mm. energiatehokkuutta, liikennepoliitikan kehittämistä sekä hulevesien ja tulvariskien entistä parempaa hallintaa.

Elinkaaritarkastelut ovat olleet jo pitkään osana päivittäistä työtä. Tarkasteluja kehitetään edelleen mm. korjausvelan hallinnan osalta. Toteuttamiskustannuksiin voidaan vaikuttaa myös hankkeiden aikataulutuksen kautta, jolloin suunnitelmien valmistuminen ajallaan on ensiarvoisen tärkeää. Tärkeätä olisi myös määritellä alueiden rakentamisen laatutaso aluetta vastaavasti, koska raha ei tule riittämään kaikkeen.

Kaupungin tavoite täydennysrakentamisen lisäämisestä nykyistä kaupunkirakennetta tiivistämällä edellyttää onnistuakseen hyvää ja avointa vuorovaikutusta sekä osallistamista. Palvelualueiden välistä tiedonvaihtoa lisätään ja laajemman yhteistyön toimintamalli muotoillaan uudestaan. Asukkaiden vuorovaikutusta osana elinympäristön ja palvelujen suunnittelua lisätään. Asukaslähtöinen kehittämistoiminta kytkeytyy käyttäjälähtöisten palvelujen ja vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. Asukkaiden omaehtoista yhteisöllistä toimintaa elinympäristönsä kohentamiseksi vahvistetaan myös mm. talkoorahan avulla ja aktivoidaan pitäjäraatien sekä kyläyhdistysten toiminnan kautta.

Asukkaiden osallistumiseen etsitään uusia muotoja mm. digitalisaation mukanaan tuomilla uusilla mahdollisuuksilla. Tulevaisuuden toimintaympäristöä analysoitaessa suoritetaan digitaalisten mahdollisuuksien arviointi ja mahdollisimman monipuolinen hyödyntäminen osana toiminnan kehittämistä. Mahdollisuuksia avaavat myös kannustavat älykkäät järjestelmät, mm. tietomallinnuksen käyttö suunnittelusta toteutukseen ja eri älyjärjestelmien datan hyödyntäminen mm. kaupunkisuunnittelussa. Digitaalisuus tuo muutoksia myös infran hallintaan. Kun infrakohteen kunto hallitaan, kunnossapito- ja saneeraushankkeiden priorisointi on helpompaa.

Vesihuoltolain ja maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella on merkittävä vaikutus kaupungin toimintaan ja vesihuollon resursointiin mm. hulevesien kokonaishallinnan osalta. Hulevesien hallinta on osoittautunut haasteelliseksi ja hulevesisuunnittelun tarve kaikilla suunnittelun tasoilla mm. viihtyisän ympäristön ja kaupunkikuvan osalta on lisääntynyt.

Kuntaliitosten ja raakamaan ostojen seurauksena kaupungin metsäomaisuus on kasvanut. Lisäksi metsien hyvän hoidon seurauksena metsien puuston kasvu on kohonnut n. 60 000 – 70 000 k-m³:n tasolle. Kohonnut puuston kasvu antaa mahdollisuuden n. 43–47 000 k-m³:n hakkuusuunnitteeseen. Edellä mainitulla hakkuusuunnitteella pystytään ottamaan huomioon sekä kaupungin metsien tärkeä merkitys asukkaiden virkistysmet-

sinä, että luonnon monimuotoisuusarvot. Kuopion kaupungin metsäsuunnitelma päivitetään vuonna 2021 kuntalaisia ja sidosryhmiä kuunnellen ja osallistaen. Tulevien vuosien hakkuumäärät ja metsänhoitosuunnitelmat määritellään metsäsuunnitelmassa luonnon monimuotoisuus ja ilmastopoliittisessa ohjelmassa määritetyt hiilensidonnan tavoitteet huomioiden.

Kuopion kaupunkiseutu ja Jyväskylän sekä Lahden kaupunkiseudut ovat päässeet mukaan valtion ja kaupunkiseutujen väliseen MAL –sopimusmenettelyyn (Maankäyttö, Asuminen, Liikenne). Sopimus perustuu Kuopion kaupunkiseudun seitsemän kunnan, Pohjois-Savon liiton ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämistä.

Vuonna 2021 toteutuva jätelain uudistus tulee vaikuttamaan tulevina vuosina huomattavasti jätehuollon toimintaympäristöön. Uudistusten myötä on tarvetta päivittää kunnalliset jätehuoltomääräykset. Tavoitteena on, että määräykset saadaan päivitettyä vuoden 2021 aikana niin, että uudet säännökset tulevat voimaan vuoden 2022 alussa. Määräysten päivityksen lisäksi on tarkasteltava alueen jätehuollon kehittämistarpeita yhteistyössä kuntien kanssa.

Koronaepidemian seurauksena ulkoilijoiden määrä ja retkeilyn merkitys on kohonnut merkittävästi. Retkeilyreittien ja taukopaikkojen ylläpitoon on panostettu kasvaneen kysynnän johdosta. Ulkoilu ja retkeily ovat parasta mahdollista ennaltaehkäisevää toimintaa ihmisten fyysisen terveyden ja mielenterveyden hoidossa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kasvavan Kuopion yksi tärkeimmistä kehittämisalueista on Savilahden alue. Savilahden kaupunginosaa toteutetaan laajapohjaisena kaupungin ja liittyvien toimijoiden yhteistyöhankkeena. Infra – ja talonrakentaminen keskittyy Savilahdentien varteen ja Vanhan Varikon alueelle, jossa on myös maankäytönsuunnittelun painopiste. Alueelle on toteutuksessa uudenlainen tietoliikenneverkko datankäsittelyratkaisuihin ja sen päälle toteutettavia käytännön sovelluksia mm. liikenteen- ja pysäköinninohjaukseen.

Pientaloalueiden uudisrakentamisen painopiste on Hiltulanlahden alueella. Lisäksi entisten kuntakeskusten ja kehittyvien kylien tonttitarjontaa jatketaan. Uudet kerrostaloalueet rakentuvat pääosin Lehtoniemeen ja keskeiselle kaupunkialueelle Mölymäelle, Hatsalaan ja Puijonlaaksoon. Keilanrinteelle ja Lehtoniemeen rakennetaan kerrostalojen lisäksi myös rivitaloja. Elinkeinoelämän kehittymistä tuetaan kaavoittamalla monipuolisia yritystontteja Matkuksen Logistiikka-alueelle, Pieneen Neulamäkeen, Savilahteen ja Tasavallankadun varteen Haapaniemessä. Vanhan varikon pohjoisosaan Savilahdessa valmistellaan seuraavaa kaupungin isompaa kerrostaloasuntotuotantoa Saaristokaupungin valmistumisen jälkeen.

Muista kärkihankkeista Asemanseudun ja Kuopionlahden työt jatkuvat. Asuinalueista Puijonlaaksoon ja Neulamäkeen kohdistetaan vuosille 2020-2022 yli kolme miljoonaa euroa, työt on aloitettu vuonna 2020 ja niitä jatketaan lähiöuudistuksen merkeissä tulevina vuosina. Maankäyttösopimusneuvotteluilla edistetään keskeisten hankkeiden ja täydennysrakentamishankkeiden toteutumista ja raakamaan hankintaa jatketaan kaupungin kasvualueilla.

Mestar on toiminut kaupungin suurimpana sopimuskumppanina sekä rakentamisessa että kunnossapidossa. Mestarin yhtiöittämisen yhteydessä on käyty keskusteluja uusien, tarkempien sopimusten aikaansaamiseksi. Tässä yhteydessä on sovittu uusista linjauksista mm. töiden tilaukselle, valvonnalle ja hinnoittelulle sekä tarvittavista ohjauskeinoista linjausten toteutumiseksi. Vuoden 2021 alkaessa uudet linjaukset viedään käytäntöön.

MAL-sopimuksen (maankäyttö, asuminen ja liikenne) tavoitteisiin pääseminen edellyttää puurakentamisen lisäämistä tulevassa asuntotuotannossa sekä nykyistä laadukkaampia ja viihtyisämpiä asuinalueita, keskustan kauppohenkilöstön kilpailukykyä, palvelutarjontaa ja rakentamisen kaupunkikuvaa pyritään vahvistamaan torin länsipuolen rakennuskannan asemakaavan muutoksella yhteistyössä kiinteistöjen omistajien kanssa. Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta aloitetaan.

Kunnossapidon urakkamuodot ovat muuttumassa yhteistyömuotoisempiin suuntiin, kun siirrytään kokonaisurakoista hoidon johto urakoihin. Tällöin tilaajan ja urakoitsijan yhteistyö lisääntyy ja voidaan helpommin tarttua myös asukkailta saatavaan palautteeseen.

Osa hankinnoista tehdään avoimen kilpailun kautta ja myös vuonna 2021 osa rakentamishankkeista kilpailutetaan. Hankinnoissa pyritään käyttämään palkitsevia ja kumppanuuteen perustuvia hankintamuotoja. Vuoropuhelua yritysten kanssa lisätään. Hankinnoissa edistetään resurssiviisautta, kuten ylijäämämaiden ja kierrätysmateriaalien mahdollisimman tehokasta käyttöä.

Ikääntyvän infran kunnan hallinnasta on pidettävä huolta, koska niukat kunnossapidon resurssit rakenteiden vanhentumassa johtavat ennen aikaiseen kulumiseen, vaurioitumiseen ja palvelutason alenemiseen lyhentäen rakenteiden käyttöikää olennaisesti. Tämän vuoksi kunnossapidon riittävästä rahoituksesta huolehtiminen on ensiarvoisen tärkeää korjausvelan pienentämiseksi.

Ikääntyvän väestön asumistarpeet ja erilaiset asumismuodot sekä kohtuuhintaisen asuntotuotannon varmistaminen korostuvat painopistealueina. Kaupunki luo edellytyksiä ja edistää ARA- eli valtion tuetun asuntotuotannon (vuokra- ja asumisoikeusasunnot) toteutumista myös tulevana vuosina kaupungin väestönkasvun ja ikääntymisen tarpeiden mukaan.

Kuopion älykäs liikenneinfra -hankkeessa (KÄLLI-hankkeessa) edistetään Kuopion kaupungin viisaan liikuttamisen tavoitteita. Tavoitteena on liikenteen päästöjen ja energiankulutuksen vähentäminen sekä uusien liiketoimintamahdollisuuksien luominen pk-yrityksille.

Joukkoliikenteen kehittämistä jatketaan Joukkoliikenne 2030 ohjelman pohjalta kohti helppokäyttöisempää, sujuvaa ja ympäristöystävällisempää joukkoliikennettä. Kesällä 2021 aloittaa 13 uutta sähköbussia liikennöinnin, kaupungin hyväksytyjen tavoitteiden mukaisesti. Samalla paikallisliikenteessä liikennöi 38 bussia, joiden käyttövoimana on toisen polven biodiesel.

Kuopio on mukana FISU-kuntien verkostossa ja Circwaste-hankkeessa. Resurssiviisaustyön ohessa käynnistetään uuden ilmastopoliittisen ohjelman toimenpiteiden toteutus ja jatketaan energiatehokkuushanketta. Ekotukitoiminta on käynnistetty uudelleen, ja sitä kehitetään edelleen. Luonnon monimuotoisuusohjelmaa toteutetaan ja siihen liittyen toteutetaan osaltaan Liito-orava-LIFE -hanketta, joka liittyy kaavoituksen ja luonnon-suojelun yhteensovittamiseen.

Jätehuollon seurannassa tarkastellaan vuosina 2019-2020 valmistuneiden asuin- ja vapaa-ajan rakennusten liittyminen järjestettyyn jätehuoltoon. Lisäksi jatketaan jätehuollon asiakasrekisteriin merkittyjen jätehuoltokimppojen säännösten mukaisuuden tarkastelua ja seurataan jätehuollon liittymisvelvoitteen toteutumista koko jätelautakunnan toimialueella tarkistamalla päättyneet asiakkuudet määräajoin.

Asiakaspalvelun kehittäminen jatkuu ja palveluja suunnataan entistä enemmän digitaaliseen muotoon. Käyntiasiantuntijaverkostoa integroidaan osaksi kaupungin muita palveluja. Asiakkaita palvellaan yhä enemmän sähköisesti, jolloin asiantuntijatyö on yhä vähemmän paikkasidonnaista. Myös työhyvinvoinnin näkökulmasta suosimme monipaikkaista työskentelykulttuuria, joka näkyy konkreettisina toimenpiteinä tilojen käytön tehottamisena mm. ympäristöterveyshuollon siirtymisenä valtuustotalolle.

Henkilöstösuunnittelu

Kaupunkiympäristön palvelualueella on tehty henkilöstösuunnitelma vuosille 2020-2023 ja alustavaa suunnitelmaa myös seuraaville vuosille. Vuoden 2023 loppuun mennessä palvelualueen henkilöstöstä huomattava määrä on eläköitymässä. Suunnitelman pohjaksi on käyty keskusteluja yksiköissä tuotettavista välttämättömistä palveluista ja niistä, joita voidaan vähentää. Palveluista on tunnistettu strategisesti merkittävät palvelut, joiden tuottaminen ja resurssit on pystyttävä varmistamaan. Lisäksi tehtävien jakoa yksiköiden välillä on mietitty uudelleen ja resursseja kohdennetaan strategisesti tärkeisiin palveluihin. Tehtävänkuvia laajennetaan ja virkanimikkeitä muutetaan vastaamaan paremmin tarvetta vastaaviksi.

Kaupunkisuunnittelupalvelujen henkilöstössä on ollut vaihtuvuutta eläkkeelle ja muihin tehtäviin siirtymisten vuoksi. Erityisesti kaavoituksessa on resurssivajasta täydennettävä uusrekrytoinneilla vuoden aikana. Myös muilla vastuualueilla on osa vapautuvista tehtävistä ja viroista täytettävä. Toiminnan turvaamiseksi rekrytointejakin siis tarvitaan ja niissä pitää onnistua. Johdon tukipalveluissa eläköitymiset voidaan järjestellä palvelualueen sisällä tai integroimalla asiakaspalvelua kaupungin muihin palveluihin parin seuraavan vuoden aikana.

Ympäristönsuojelupalveluissa on vakituisen henkilöstön lisäksi ulkopuolisella hankerahoituksella työskenteleviä henkilöitä, joiden palkkakuluihin saadaan täysi ulkopuolinen rahoitus. Näitä täysin ulkopuolisella rahoituksella palkattuja tehtäviä ei tulisi ottaa huomioon henkilötyövuosien suunnittelussa.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä ehkäisee asukkaiden sosiaalista eriarvoistumista. Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen tuottamilla palveluilla vahvistetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja kaupungin vetovoimaista. Palveluiden järjestäminen jakaantuu omatoimiseen ja ohjattuun hyvinvointia edistävään toimintaan sekä taidepalveluihin.

Omatoimisen hyvinvoinnin palvelut ja yhteistyötahot tarjoavat monipuoliset toimintaympäristöt sekä mahdollisuudet ja olosuhteet omatoimiselle tekemiselle, kokemiselle, tiedonhauille ja harrastamiselle. Kaupungin omia palveluita tuottavat kaupunginkirjasto, liikuntapaikat ja museokeskus. Museokeskus koostuu kulttuurihistoriallisesta museosta, luonnontieteellisestä museosta ja taidemuseosta. Museot toimivat myös alueellisia vastuumuseoina. Kaupunginkirjasto edistää lukevaa Kuopiota ja tarjoaa kuntalaisille kirjastopalveluita pääkirjastossa, lähikirjastoissa, joista 4 on kehitetty omatoimikirjastoiksi, kirjastoautossa ja verkkokirjastossa. Verkkokirjastoa kehitetään edelleen esteettömäksi ja paikkariippumattomaksi palveluksi, jossa tehdään lukeamisen edistämistä, ja jonka kautta kuntalaiset voivat lainata e-aineistoja, hoitaa kirjastoasioita ja kirjastomaksuja. Kaupunginkirjasto toimii alueellisen kehittämissihterian kirjastona Savon alueella. Kuopion museo -rakennuksen uudistuminen peruskorjauksen ja laajennuksen myötä tuo uuden vaiheen museoiden toimintaan ja kehittämistyöhön. Museo- ja kirjastorakennusten yhdistäminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia museo- ja kirjastopalvelujen yhteiseen kehittämiseen.

Ohjatun hyvinvoinnin ja omaehtoisen oppimisen palvelut aktivoivat yhteistyössä kaupungin muiden palvelualueiden, järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa kaupunkilaisia toimimaan oman ja toistensa hyvinvoinnin ja terveyden edistäjinä. Kaupungin omia palveluita tuottavat kansalaistoiminnan palvelut sekä kansalaisopisto. Kansalaistoiminnan palvelut koostuvat avustus- ja järjestöpalveluista, liikuntaan ja kulttuuriin aktivoinnista, lähiö- ja asukastoiminnasta sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnista. Kansalaistoiminnan palvelut vastaavat myös yleisen kulttuuritoiminnan kehittämissihterian Pohjois – Savon alueella. Kehittämissihterian on saatu opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahoitus vuosille 2020-2022. Kansalaisopisto-opetuksen keskiössä ovat kansalaistaidot eri muodoissaan, yhdessä oppimisen ja opiskelijoiden omien vahvuuksien tunnistamisen kautta tuetaan kuntalaisten valmiuksia toimia aktiivisina kansalaisina. Erityisesti ikäntyneiden suhteellisen osuuden lisääntyminen väestössä lisää elinikäisen oppimisen palvelutarvetta.

Taidepalvelut edistävät Kuopion ja ympäristökuntien asukkaiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia järjestämällä teatteri-, musiikki- ja muita kulttuurielämyksiä ja tapahtumia. Taidepalvelut ovat yksi keskeinen vetovoimatekijä ja taidepalvelut lisäävät myös kaupungin elinvoimaa. Kaupungin omia palveluita tuottavat kaupunginteatteri ja musiikkikeskus. Teatteri aloittaa joidenkin tilaisuuksiensa ja esitystensä striimaamisen, jolloin esteettömyys, saavutettavuus paranevat ja paikkasidonnaisuus vähenee.

Kuopiolaisten hyvinvoinnin tila, ikärakenteen muutos ja toimintaympäristön muutokset lisäävät palvelukysyntää sekä palveluiden kehittämistarvetta. Hyvinvoinnin edistämisen palvelut edistävät edellä mainittujen strategisten tavoitteiden lisäksi myös kaupungin tunnettua ja vetovoimaa, mikä näkyy mm. Kuopion vetovoimana asuinpaikkana sekä matkailun lisääntymisenä ja kansainvälistymisenä. Palvelujen kehittämiseen vaikuttaa lisäksi yleisen vaatimustason nousu ja eri kohderyhmien muuttuvat palvelutarpeet. Kuopion hyvinvointia edistävät palvelut palvelevat koko maakuntaa ja laajemminkin koko Itä-Suomea.

Eri toimintoja ja palveluja kehitetään yhdessä asukkaiden ja asiakkaiden kanssa sekä kumppanuuteen perustuvissa yhteistyöverkostoissa. Kehittämissihterian painotetaan ennaltaehkäisevää, varhaista tukemista ja moniammatillista yhteistyötä sekä asukkaiden osallistumista suunnitteluun ja toteutukseen.

Viime vuosina kaupunki on investoinut liikunta- ja kulttuuritiloihin merkittävästi. Kaupungin omat investointitarpeet näihin tiloihin vähenevät. Suurempi tuleva investointitarve liittyy pääkirjaston peruskorjaukseen.

Kaupungin tuottamien liikuntapaikkapalvelujen lisäksi asukkaiden kysyntään vastaavat myös yksityiset palveluntuottajat. Kaupunki on edistänyt yksityisen palvelutuotannon kehittymistä harkinnanvaraisesti tukemalla investointiavustuksin tai hankkimalla käyttöaikaa mm. koulujen ja varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Näitä kohteita ovat olleet Kuopion Tenniskeskus Oy, Kuopion Tennisseura ry, Kuopion kamppailutilat Oy ja Tuplajät Oy. Näiden lisäksi Kuopion liikuntapaikkapalveluja täydentävät yksityiset liikunta-alan yritykset.

Alueiden asukastoimintaa kehitetään asukkaiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä edistävinä lähipalveluina yhteistyössä kansalaistoimintaa lähellä olevien tahojen kanssa. Toiminnan tarkoituksena on taata entistä paremmin alueellinen tasa-arvo ja osallistamiseen mahdollistavaa toimintaa sekä kulttuuria. Asukastoimintaan varataan alueille toimintaa tukevat tilat ja tarvittavat ohjausresurssit alueellinen tasa-arvo huomioon ottaen.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Hyvinvointia edistävien palveluiden palvelumuotoilua jatketaan, ja niiden yhteistä tiedotusta, markkinointia ja viestintää lisätään. Tavoitteena on saada palvelut kohtaamaan myös ne kuntalaiset, jotka niitä eniten tarvitsevat. Tämä huomioidaan palveluverkoston kehittämistyössä ja palvelutarjonnassa.

Digitaalisuutta lisätään asiakaspalvelun parantamiseksi ja palvelujen tehostamiseksi. Toimintoja asiakaspalveluissa uudistetaan. Kassajärjestelmä-, kulunvalvonta- ja älylukitusjärjestelmien uudistamista jatketaan sekä kehitetään mahdollisuuksia verkkomaksamiseen. Toimintaympäristön muuttuessa henkilöstön osaamista kehitetään jatkuvasti. Kumppanuus viranomaisten, yritysten, tutkimuslaitosten ja järjestöjen kanssa lisääntyy. Asukkaiden osallistuminen palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen kasvaa.

Avustus- ja maksupolitiikan uudistaminen jatkuu. Asukkaiden hyvinvointiin liittyvän tiedonkeruun ja analysoinnin menetelmiä sekä hyvinvointiviestintää kehitetään tukemaan kaupungin hyvinvointityötä.

Uudistettu Kuopion museo avataan vaihteittain vuoden 2021 aikana. Taidemuseon kokoelmatiloista joudutaan luopumaan, joten taidekokoelmille joudutaan pikaisesti hankkimaan uudet tilat. Muiden kokoelma- ja työskentelytilojen osalta tilakysymykset odottavat vielä ratkaisua, joka mahdollistaisi myös Korttelimuseon toiminnan ja palvelujen kehittämisen. Lippumäen peruskorjattu ja uudistettu uima- ja liikuntahalli avautuu kokonaisuudessaan vuonna 2021.

Keskeisten kulttuuri- ja liikuntatilojen uudistukset lisäävät asukkaiden vapaa-ajan toimintamahdollisuuksien lisäksi myös tapahtumien, kokousten ja kongressien määrää Kuopiossa. Kokous- ja kongressitekniikkaa pidetään ajantasaisena ja palvelua kehitetään määrätietoisesti.

Sopeutustoimenpiteet toteutetaan siten, että yhteistyössä eri palvelualueiden, asukkaiden ja järjestöjen sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa pystytään mahdollistamaan asukkaiden hyvinvointia edistävä palvelutarjonta. Tämä edellyttää toimintamallien uudistamista ja myös muiden kuin kaupungin tuottamien palveluiden huomioimista palvelutarjonnassa.

Henkilöstösuunnittelu

Palvelualueen henkilöstösuunnitelma on toteutumassa suunnitellusti määrällisten tavoitteiden osalta. Vuoden 2021 osalta suunnitelmat on laadittu.

Henkilöstön koulutus suunnitelmat vuoden 2021 ovat valmisteilla ja ne on määrä saada valmiiksi lokakuun 2020 loppuun mennessä.

Sairauspoissaolot vertailujaksolla tammi-syyskuu ovat palvelualueitasoisesti vähentyneet 1,9 htv (8,3htv) verrattuna vastaavaan ajanjaksoon vuonna 2019 (10,2 htv). Sairauspoissaolojen vähentämistavoite (2 htv) asetettiin ensi vuoden talousarvioon.

Kaupunkitasoinen tukipalvelujen uudistaminen, Haltuun-hanke, etenee ja uudistuksen tavoiteaikataulu on vuoden 2021 alku.

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kaupungin asukasmäärän ja palvelujen kysynnän kasvu lisäävät palvelutarvetta ja nostavat järjestämiskustannuksia kasvavan henkilöstön ja uusien ja peruskorjattavien tilojen myötä.

Asukasmäärän kasvaessa palvelun tarve lisääntyy kaikissa palvelualueen palveluissa, mutta kasvu on alueellisesti epätasaista. Varhaiskasvatuksen osalta lapsimäärän kasvua palvelussa on rajoittanut vuoden 2020 koronaepidemia. Työttömyyden kasvulla arvioidaan myös olleen palvelukysyntää vähentävä vaikutus. Lisäksi syntyvyyden lasku on vähentänyt palveluiden kysyntää. Vuodelle 2021 on tulossa mm. varhaiskasvatusmaksujen alennus, jolla tavoitellaan valtakunnallisesti myös osallistumisasteen kasvua sekä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu.

Perusopetuksen oppilaiden kokonaismäärän kasvu hidastuu, mutta alueiden väliset erot ovat merkittävät. Eteläisellä alueella ja keskustassa oppilasmäärien ennakoidaan kasvavan noin 120 oppilaalla.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetusresurssia kohdennetaan oppilasmäärän muutoksen, palveluverkoston kehittämisen ja tilojen käytön tehostamisen näkökulmasta. Tarkastelussa otetaan huomioon tilojen monipuolinen käyttö, monialaisen palvelukulttuurin kehittäminen ja alueiden tarpeet.

Iltapäivätoiminnan asiakasmaksuja korotetaan.

Lukiokoulutus valmistautuu valtakunnalliseen oppivelvollisuusiän pidentämiseen ja maksuttoman toisen asteen palveluiden järjestämiseen.

Kasvun ja oppimisen tukipalveluiden kysyntä on kasvussa valtakunnallisesti. Jokaisella lapsella ja nuorella tulisi olla mahdollisuus oikea-aikaiseen tukeen. Varhaisen tuen uskotaan poistavan tarvetta kalliimmilta terveyden- ja sosiaalihuollon palveluilta. Palvelujen kysynnän kasvuun vastataan kehittämällä palveluohjausta sekä yhteistyötä perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueen, erikoissairaanhoidon ja alan järjestöjen kanssa.

Sähköisten välineiden ja oppimisympäristöjen käyttöä osana varhaiskasvatusta, opetusta ja oppimista lisätään. Tavoitteena on, että lapset/oppijat ovat digitaitoisia ja heillä on yhdenvertaiset valmiudet toimia yhteiskunnassa aktiivisina monimuotoisen median käyttäjinä ja tuottajina. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi henkilökunnan digiosaamista päivitetään jatkuvasti ja tavoitteen toteutuminen edellyttää myös uusia laitehankintoja ja vanhojen laitteiden uusimista.

Lasten ja nuorten sekä henkilöstön digitaalista verkostoitumista kannustetaan. Maahanmuuttajille annetaan kohdennettuja palveluja ja tukea. Työperäisen kansainvälistymisen tukemiseksi panostetaan englanninkieliseen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Kansainvälistä koulupolkua kehitetään. Lisäksi hyödynnetään CIMON Erasmus + ohjelmaa kansainvälisessä toiminnassa.

Nuorten vapaa-ajan digitalisoituminen vaatii nuorisopalveluilta työn suuntaamista digitaalisten nuorisopalveluiden kehittämiseen enenevässä määrin. Samoin alueilla ns. jalkautuminen ja liikkuvaan nuorisotyöhön hankitun Wauton (nuorisotila pyörillä) avulla tavoitetaan myös niitä nuoria, jotka eivät käy tai joiden ei ole mahdollista käydä nuorisotiloilla.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Väestöennusteiden mukaan kouluikäisten lasten määrä vähenee-alueilla, joilla koulut ovat pieniä. Tällä on vaikutuksia laadukkaan opetuksen järjestämiseen ja kustannuksiin.

Palveluverkostoa ja sen palvelevuutta tarkastellaan jatkuvana prosessina. Tarkastelussa seurataan alueiden kehitystä ja palvelutarvetta. Osallistutaan aktiivisesti dynaamisen ja ajantasaisen palveluverkostotyön kehittämiseen. Samalla kehitetään myös palvelukonsepteja tilojen yhteiskäytön mahdollistamiseksi ja tilatarpeen optimoimiseksi. Suunnitelman mukaiset toimenpiteet käynnistetään.

Varhaiskasvatuksessa suunnitellaan 1.8.2020 siirtymistä keskitettyyn palveluohjaukseen. Tällä tavoitellaan asiakaspalvelun kehittämistä ja toisaalta päiväkotipaikkojen sijoittelun tehostamista.

Läntisellä maaseutualueella uusi Von Wrightin päiväkoti ja koulu aloittavat toimintansa 1.1.2021 alkaen ja Hirvilahden, Kaislastenlahden ja Rytken koulu poistuvat verkostosta. Männistön uusi päiväkoti (8-ryhmää) aloittaa toimintansa elokuussa 2021, samalla käytöstä poistuvat Männistön, Linnanpellon ja Jönköpöngin päiväkodit. Keskustan väliaikainen päiväkoti (10-ryhmää) toteutuu vuonna 2021. Länsi-Puijon alakoulun laajennus otetaan käyttöön elokuussa 2021.

Keskustan alueen lapsi- ja oppilasmäärän kasvun tarpeeseen on käynnistetty Niiralan 2-sarjaisen alakoulun (0-6 lk.) toteutussuunnittelu jatkuu ja rakennustyöt aloitetaan vuonna 2021 (käyttöönoton tavoiteaikataulu on elokuu 2022). Rajalan alakoulun toteutussuunnittelu jatkuu (käyttöönoton tavoiteaikataulu on elokuu 2022).

Syvänniemen 2-ryhmäisen päiväkodin ja 1-sarjaisen alakoulun (0-2 lk.) hankesuunnittelua/toteutussuunnittelua jatketaan vuonna 2021. Kurkimäen koulun ja päiväkodin väliaikaiset tilat otetaan käyttöön viimeistään elokuussa 2021. Kuopion taidelukio Lumitin rakentaminen Kuopionlahdelle etenee vuonna 2021 (käyttöönoton tavoiteaikataulu on elokuu 2022). Riistaveden yhtenäiskoulun toteutussuunnittelu etenee ja lähtökohtana on, että koulu on valmis 1.8.2023. Pirtin koulun hankesuunnittelu/toteutussuunnittelu jatkuu vuonna 2021. Puijonlaakso-Rajala -alueen varhaiskasvatuksen hankesuunnittelu/toteutussuunnittelu jatkuu vuonna 2021. Keskustan yläkoulun/yläkoulujen hankeratkaisun suunnittelu jatkuu vuonna 2021.

Eteläisellä alueella erityisesti Pirtin koulun oppilasmäärä kasvaa edelleen ja koulu tarvitsee lisätilaa. Eteläisen alueen yläkoululaisten oppilasmäärän kasvuun on varauduttava korvaamalla Jynkänlahden koulun huonokuntoinen viipalerakennus uudella ja uudistamalla päärakennuksen tiloja joustavimmiksi myös oppilashuollon ja erityisopetuksen tarpeisiin.

Vehmersalmen Majakkaa ja Jynkän Monaria koskevat tarveselvitykset valmistuvat vuoden 2021 alussa.

Varhaisen tuen kysyntä kasvaa, vaikka mielenterveysongelmia ei tilastollisesti ole juuri aikaisempaa enemmän. Perheiden ja nuorten valvutuneisuus palveluista on lisääntynyt. Tavoitteena on kehittää toimintamalli, jossa jatkuvaan kysynnän kasvuun pystytään vastaamaan varhaisessa vaiheessa. Koulukuraattori- ja psykologiresurssia tarkastellaan kokonaisvaltaisesti suhteessa ns. koulupsykykarikokeilun tuloksiin ja käynnistyy lapsiperheille suunnattuihin tukipalveluihin sekä nuorten ohjaamotoimintaan. Lasten ja nuorten palvelujen kehittämiseksi rakennetaan kaupunkitasoinen palveluohjaus yhteistyössä perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueen ja erikoissairaanhoidon sekä alan järjestöjen kanssa.

Digitaalinen ympäristö on osa jokaisen lapsen/oppijan ja opettajan arkea ja tavoitteena on, että kaikilla on käytössään pedagogiikkaa tukeva ajanmukainen teknologia ja tietoverkot. Tieto- ja viestintäsuunnitelmissa hyväksytyjä tavoitteita toteutetaan resurssien puitteissa. Digitaalisten oppimateriaali- ja opetuspalvelujen tietosuojasopimusten ja tietoturvan tarkastaminen toteutetaan kaupungin sisäisen tietoturvaryhmän työnä ja tehdään 2025 vuoteen ulottuva suunnitelma digitaalisten palvelujen käytöstä yhteistyössä kaupungin työnantaja-palvelun kanssa. Digitaalisen oppimateriaalin tuottamiseen vaadittavaa osaamista vahvistetaan sekä digitaalista materiaaliuutantoa ja kustannustehokasta jakelua tuetaan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Lukioiden yhteistoimintaa tiivistetään ja kehitetään digitaalisin ja monimuoto-opetuksen keinoin lukiokoulutuksen saatavuuden turvaamiseksi. Koulutuspoliittisen ohjelman mukaisesti tavoitteena on keskustan alueella kahden kampuksen malli, jonka johtamisjärjestelyitä aletaan toteuttaa vuoden 2021 aikana. Lukio-opetusta laajennetaan virtuaaliopetuksen turvin, jolloin lukiolaisten opetustarjonta voidaan taata laadukkaana heidän lukio-opintojen loppuun saakka.

Vuoden 2021 talousarvio edellyttää sopeutustoimia kaikissa palveluprosesseissa. Sopeutustoimia ovat mm. kertaluontoisten säästöjen jatkuminen ensi vuodelle, sairauspoissaolojen vähentämistavoitteen kasvattaminen sekä karsinta koulutus- ja matkustusmäärärahoihin.

Yhdessä tekeminen verkostoissa on yksi painopiste toiminnassa. Osallistutaan kansallisiin ja kansainvälisiin kasvamisesta, oppimisesta ja opetuksesta edistävien verkostoihin. Integroidaan aikaisempaa paremmin paikalliseen lähiyhteisöön (yritykset, kolmas sektori, asukasyhdistykset ym.). Innovaatioita ja uuden kehittämistä edistetään kokeilukulttuurilla.

Henkilöstösuunnittelu

Henkilöstösuunnitelmien osalta ovat palvelualueelle asetetut määrälliset henkilöstön vähennystarpeet toteutumassa. Valtion myöntämä korona-avustus on mahdollistanut varhaiskasvatukseen 8 sosionomin palkkaamisen määräaikaaisesti elokuusta 2020 vuoden 2021 heinäkuun loppuun perheiden tukemiseen ja vastaavasti perusopetuksessa luvuvuodelle 2020 – 2021 on tasa-arvo-rahalla ja korona-avustuksella ollut mahdollista palkata sekä opettaja- että ohjaajaresurssia (16 opettajaa ja ohjaajaa/ tasa-arvoraha) ja 18 opettajaa (Korona-avustuksella) siten että vaikutus on syyslukukaudelle 2020 yhteensä 20,8 htv ja kevätlukukaudelle 29,2 htv.

Kasvun ja oppimisen palvelualueella valmistellaan hallinnon uudistusta tarkastelemalla palvelupäälliköiden tehtäväkuvia ja vastuita sekä samanaikaisesti Haltuun-hankkeen yhteydessä tarkastellaan hallinnon-, talouden- ja henkilöstön tehtäväkuvia ja keskittämistä hallinnollisesti yhdeksi kokonaisuudeksi.

Henkilöstön koulutus suunnitelmat vuoden 2021 ovat valmisteilla ja ne on määrä saada valmiiksi lokakuun 2020 loppuun mennessä.

Sairauspoissaolot vertailujaksolla tammi-syyskuu ovat palvelualueetasoisesti kasvaneet 1,4 htv (79.9htv) verrattuna vastaavaan ajanjaksoon vuonna 2019 (78,5 htv). Sairauspoissaolojen vähentämistavoite (16 htv) asetettiin ensi vuoden talousarvioon.

Perusturvan palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Palvelualueeseen kuuluvat vanhuspalvelut, vammaispalvelut ja kehitysvammahuolto, lapsiperhepalvelut, aikuissosiaalityön palvelut, perusturvan tukipalvelut sekä perusturvan ja terveydenhuollon yhteiset johdon tukipalvelut.

Vanhuspalveluissa toteutetaan lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta. Ikäystävällinen Kuopio-ohjelma sisältää lain vaatiman suunnitelman toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Palveluiden järjestämistapana on oma palvelutuotanto, ostopalvelu ja palvelusteli. Erityisasumispalvelujen järjestämistapana on oma palvelutuotanto ja ostopalvelu.

Vanhuspalvelulain muutoksen myötä ympärivuorokautisen asumispalvelun henkilöstömitoituksen on oltava vuoden 2021 alusta vähintään 0,55. Vanhuspalvelulakiin on kirjattu myös säännökset iäkkään henkilön toimintakyvyn ja palvelutarpeen arvioinnissa käytettävästä RAI-arviointivälineistöstä, jonka tulee olla käytössä viimeistään 1.4.2023.

Ikäihmisten palvelutarpeiden ennakoidaan kasvavan merkittävästi tulevina vuosina, vaikka yhä suurempi osa ikääntyvistä on aiempaa terveempiä ja toimintakykyisempiä. Tulevaisuuden kannalta keskeistä on vahvistaa matalankynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelun roolia sekä parantaa palvelutuotannon toimintakykyä vahvistavien palvelumuotojen vaikuttavuutta. Kotihoito keskittyy paljon palveluja tarvitsevien henkilöiden tukemiseen. Kevyemmässä palvelutarpeessa olevat asiakkaat ohjataan omaehtoiseen tai kolmannen sektorin palvelujen piiriin. Erityisryhmien asumispalveluissa lisääntyvänä palvelutarpeena on päihteiden käytöstä johtuvat vaikeat neurologiset- ja käytösongelmat. Kovien huumeiden käyttäjien osuus asiakaskunnassa on kasvava ja näkyvät päihteet sallivien asumisratkaisujen kysynnän kasvuna.

Osana vanhuspalvelulain edellyttämää strategista suunnitelmaa tuotetaan laskelma vanhusstrategian toteuttamiseksi tarvittavista toiminnoista. Laskelman tulee sisältää aikataulu, tarvittavan henkilöstövuosien lisätarve ja sijoitus. Vanhusstrategia on Kuopiossa edistyskäsinen. Tavoitteena on, että pitkäaikaista hoitopaikoilla olisi noin 6 % 75-vuotta täyttäneistä ja hoidon painopiste on kuntoutuksessa ja kotihoidossa. Vanhusstrategiaa on Kuopiossa toteutettu menestyksellä. Eteneminen on kuitenkin ollut hidasta. Oleellista on tukea kotihoitoa, kotiin vietävää sairaanhoitoa ja kuntoutusta erityisesti akuutin sairauden jälkeen. Tavoitteena on lisätä kotihoidon mahdollisuuksia ja vähentää pitkäaikaiseen hoitoon päätyvien määrää.

Asumisen jatkohoitopaikojen jonon purkamiseen on myös suunnattava lisäresursseja, jotta päästään lain mukaiseen alle 90-vuorokauden odotusaikaan. Laskelmassa tulee huomioida myös se, että pitkäaikaista hoitoa sairaalaympäristössä voidaan ratkaisevasti vähentää ja korvata paremmalla, inhimillisemmällä ja merkittävästi halvemmalla hoidolla. Tämän voi odottaa kattavan osan vanhusstrategian vahvistamiseen tarvittavasta lisätarpeesta.

Vammaispalvelut ja kehitysvammahuolto järjestää ja päättää sosiaalihuoltolain, vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisista palveluista ja tukitoimista (mm. henkilökohtainen apu, päivä- ja työtoiminta, palveluasuminen, liikkumista tukevat palvelut). Kehitysvammahuollon kokonaisuus sisältää kehitysvammaisille henkilöille erityishuoltoon kuuluvat palvelut (mm. erityisneuvolapalvelut, kehitysvammaisten päivätoiminta, kehitysvammaisten asumispalvelut ja kehitysvammaisten työtoiminta). Laki kehitysvammaisten erityishuollosta edellyttää, että asiakkaan itsemääräämistä on tuettava ja rajoitustoimenpiteiden käyttöä on vältettävä.

Lapsi- ja perhepalveluissa jatketaan ns. perhekeskusmallin toimeenpanoa yhteistyössä kasvun ja oppimisen, terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden kesken. Tavoitteena on juurruttaa ennaltaehkäisyyn painottuva toimintamalli perhekeskuksen palvelutoimintaan. Keskiössä on määritellä alueellisesti yhtenäiset linjaukset, joiden mukaan tukea tarjotaan lapsen eri ikävaiheissa systemaattisesti raskauden ajalta alkaen. Käytännön työskentelyssä siirrytään monialaiseen työskentelyyn ja hyödynnetään vanhemmuuden ja parisuhteen tuen sekä erottamisen malleja ja työkalupakkeja (LAPE-hanke) sekä valtakunnallisia linjauksia (THL).

Aikuissosiaalityön palveluissa sosiaalihuoltolaki määrittelee ydintehtävät sosiaalityölle ja sosiaaliohjaukselle, kun palveluja annetaan työikäiselle väestölle. Aikuissosiaalityön avainprosessi tuottaa seuraavat palvelut: asiakasohjaus- ja taloudellinen tukeminen, suunnitelmallinen sosiaalityö, sosiaalinen kuntoutus, työkyky- ja eläkeselvitys, sosiaalinen luototus sekä pakolaistyö.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Vuoden 2021 aikana aloitetaan vaihteittain RAI-mittarin käyttöönotto vanhusten ja mielenterveys- sekä päihdekuntoutujien sekä vammaispalveluissa toimintakykyä ja voimavaroja arvioitaessa ja vahvistaa näin tarveperusteista (hoitoisuus) palvelusuunnittelua. Järjestelmän avulla asiakkaiden palvelutarpeet selvitetään yhdenmukaisesti, kattavasti ja monipuolisesti. RAI-mittarilla on mahdollisuus saada myös kansallisen tason vertailutietoa palvelujen kohdentumisesta ja laadusta.

Palveluohjauksen toimintaa kehitetään matalankynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelua käynnistämällä etäpalvelu ja avaamalla kasvokkain palveluun palvelupiste. Itsenäisen tiedon hankintaa parannetaan kehittämällä www.kuopio.fi sivujen sisältöä ja ottamalla käyttöön Tarjoomo-osuuskunnan sähköinen palveluhakemista alueen toimijoista. Tavoitteena on, että 60 % tulleista yhteydenotoista voidaan ratkaista matalankynnyksen palvelussa. Vahvistamalla matalankynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelua pystytään hallitusti kohdentamaan palveluohjauksen resursseja myös paljon palvelua tarvitsevien palveluiden koordinointiin ja rinnalla kulkemiseen.

Hoivapalvelujen toiminnan tärkein painopiste on asiakkaiden toimintakyvyn eli arjessa selviytymisen, itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden vahvistaminen. Asiakkaiden hoito- ja kuntoutussuunnitelmat perustuvat asiakkaiden asettamiin omiin tavoitteisiin toimintakyvyn parantamiseksi.

Kotihoidossa keskeisiä toimenpiteitä ovat teknologia-avusteisten palvelujen laajentaminen ja käyttöönotto lisäten virtuaalikotihoidon peittävyttä ja lääkerobotin käyttöä. Kotihoidossa aloitetaan valmistelu tehokkaamman ja laadukkaamman kotiutuksen toteuttamiseksi yhteistyössä palveluohjauksen, sairaalapalvelujen ja kotihoidon tukipalvelujen kanssa. Valmistelu on myös osa posote2-työtä. Kotisairaалassa keskeinen painopiste on kotisairaалatoiminnan kehittäminen osana posote2-valmistelua. Kehittämisessä korostuu palliatiivisen ja saattohoidon vahvistaminen ja tukeminen sairaalahoidon vaihtoehtona.

Asumispalveluissa keskeisiä toimenpiteitä on tehostetun asumispalveluysikkö Liito-oravan käyttöönotto loppuvuodesta 2021 sekä Puijonlaakson palvelukeskus osasto 2:n toiminnan päättäminen. Vanhusten ja erityisryhmien asumispalvelujen ostopalveluiden kilpailutusta valmistellaan vuoden 2021 ja tavoite on siirtyä uuden hankintasopimuksen piiriin viimeistään vuoden 2022 alkupuolella.

Vammaispalveluissa ja kehitysvammahuollossa jatketaan vuoden 2021 aikana tuottavuusohjelmaa, jossa arvioidaan palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä tarkennetaan lakisääteisten palvelujen järjestämisvastuuta. Vuoden 2021 aikana aloitetaan valmistelu kehitysvammaisten ja vammaisten asumispalvelujen kilpailuttamiseksi sekä oman tuotannon vahvistamiseksi. Asumisen tarveselvitys tehdään vuoteen 2030. Palvelutuottamisen tapoja arvioidaan yhteistyössä maakunnan kuntien kanssa osana sote-uudistusta. Video-Visit eli videovälitteinen asiakastyöjärjestelmä pilotoidaan vammaispalvelun ja avustajakeskuksen palveluohjauksessa. Vammaispalvelut on mukana perhekeskusmallin työstämisessä.

Kuopiossa lastensuojelun avohuollossa pilotoitavana ollut systeemisen mallin mukaista ajattelua laajennetaan vähitellen muihin lapsiperhepalveluihin (mm. sijaishuolto) sekä poikkihallinnollisesti muihin sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityistason palveluihin. Kuopion kaupunki hallinnoi Pohjois-Savon maakunnan osalta sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamaa Itä- ja Keski-Suomen maakuntien lastensuojelun LUMO-kehittämishanketta, jonka aikana Itä- ja Keski-Suomen yhteistoiminta-alueella otetaan käyttöön monitoimijainen yhteistyömalli ja monialaiseen arviointiin perustuva työskentelymalli, jonka viitekehystenä on systeminen lastensuojelu.

Sosiaali- ja terveysministeriön vaativan lastensuojelun työryhmä esittää raportissaan, että vaativan sijaishuollon sisällöstä, tarkoituksesta ja järjestämisestä säädetään lailla. Tavoitteena on luoda kokonaisuus, jolla vahvistetaan toiminnallisesti integroitua sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä vaativan lastensuojelun parantamiseksi. Kuopion kaupungin ja KYSin hankesuunnitelma nuorisopsykiatrian ja lastensuojelun ns. yhdistelmälaitoksesta vastaa ko. lain tavoitteisiin.

Sosiaalipäivystys on edelleen vahvasti kehittämisen painopisteenä mm. yhteiskunnan häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautumiseksi. Sosiaalipäivystysten muuntamista jatkossa sosiaali- ja kriisipäivystyksiksi selvitetään edelleen. Kuopion kaupunki tuottaa kunnille sosiaalipäivystyksen maakunnallisesti.

Lastensuojelun avohuollon kilpailutuksen sopimukset ennakoidaan astuvan voimaan 1.3.2021 alkaen, jolloin sekä omassa tuotannossa että ostopalveluissa on käytössä perhetyössä ns. palvelupaketit, jossa perhetyö ja kotipalvelu vaiheistetaan aloitus-, työskentely- ja palvelun lopetusvaiheeseen. Lapsiperheiden kotipalvelussa esitetään vakiinnutettavaksi maksuton kotipalvelu 1.1.2021 alkaen.

Kuopion kaupunki tuottaa turvakotipalvelua valtion rahoituksella (THL). Valtio on esittänyt Kuopion turvakodin asiakaspaikkojen lisäämistä 5 paikasta 10 paikkaan, joten hanke on etenemässä investointeihin uudisrakennuksena.

Lapsiperhepalveluissa pilotoidaan VideoVisit palvelua, jossa ennalta sovittuja asiakastapaamisia hoidetaan etävideoyhteydellä. Lisäksi perhepalveluissa ja lastensuojelun avohuollossa pilotoidaan palvelua, jossa asiakas ottaa yhteyttä Videoavusteiseen palveluohjaukseen chatin välityksellä.

Aikuissosiaalityön yksikkö osallistuu Tulevaisuuden sote-keskus –hankkeeseen, jossa tavoitteena on sosiaalipalvelujen integroiminen SOTE-keskukseen. Sosiaalihuollon palvelujen saavutettavuutta vahvistetaan sijoittamalla kaupungin terveyskeskukseen sosiaalihuollon ohjaus- ja neuvontapalvelua sekä varhaisen sosiaalisen ja taloudellisen tuen palvelua. Lakisääteisen sosiaalisen kuntoutuksen palveluita toteutetaan sosiaalista toimintakykyä ja arjen sujumista tukevin yksilöpalveluin sekä elämänhallintaa tukevin ryhmäpalveluin. Sosiaalisen kuntoutuksen asiakaspalveluostot toteutetaan pääasiassa palvelusetelimenettelyllä. Vuoden 2021 painopisteeksi on asetettu etäpalveluiden tehokas hyödyntäminen ja lisäksi jatketaan tiivistä ja tehokasta yhteistyötä työllisyyspalveluiden kanssa.

Pakolaistyössä jatketaan kiintiöpakolaisten vastaanottoa siten, että kaupunki varautuu ottamaan 65 pakolaisen kokonaiskiintiöstä vuotta 2020 vastaavan määrän 27 (määrään sisältyy mahdolliset hätätapaukset) kiintiöpakolaista, kuitenkin siten kuin Pohjois-Savon ely-keskus kokonaiskiintiö huomioiden osoittaa Kuopioon. Keskimääräinen vastaanottomäärä on ollut noin 35-40 henkilöä vuodessa, mutta koronan vuoksi määrä on hieman vähentynyt. Yksikössä jatketaan aktiivista kotouttamista edistävää työtä kiinteässä yhteistyössä järjestökentän, asumispalveluiden ja kaupungin muiden palveluiden kanssa. Asunnottomuuden ennalta ehkäisyssä toteutetaan Koti kaikille 2030 verkostotyön malleja osana perustyötä.

Henkilöstösuunnittelu

Lähi vuosina on vaihtuvuutta erityisosaamista vaativissa tehtävissä sekä hoitohenkilöstön tehtävissä. Rekrytointien suunnittelua ja osaamistarpeita on kartoitettava ennakoivasti. Uudet lait ja asetukset mm. hoitajamitoituksesta ympärivuorokautisessa hoidossa ohjaavat henkilöstön resurssointia samoin kuin suositukset sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärästä.

Hoivapalvelujen vuosittainen palvelujen tarpeen kasvun kehittyminen on lisännyt, erityisesti kotihoidossa, henkilöstöresurssien tarvetta ja siihen liittyen myös sijaisten määrän kasvua viimeisten vuosien aikana 35 htv:llä mm. lisääntyneiden vuosilomien ja perhevapaiden vuoksi. Syntyneitä kumulatiivista sijaisvajetta korjataan 2021 suunnittelussa. Väestön ikääntymisen myötä kotihoidon asiakastunnit kasvoivat 19 900 tuntia esimerkiksi vuonna 2019 verrattuna vuoteen 2018. Lisäksi asiakkaiden toimintakyvyn laskun vuoksi palveluasumisen yksiköitä muutettiin yksiportaisen hoivan yksiköiksi, mikä lisäsi tarvittavaa henkilöstöä 10 htv:lla. Kasvavien kustannusten lisäksi ikäihmisten palveluissa ovat haasteena henkilöstön saatavuusongelmat koko kaupungin alueella.

Haltuun – projektissa tehdyn selvityksen pohjalta toimistotyötä järjestellään uudestaan tiimimalliksi tehokkuuden parantamiseksi ja resurssien riittävyyden turvaamiseksi mm. lisääntyvän eläköitymisen vuoksi. Toimisto- ja asiantuntijatehtävien tiimimallien järjestämistä selvitetään sekä palvelualueitasoisesti että kaupunkitasoisesti.

Muuttuva ja entistä vaativampi toimintaympäristö aiheuttaa mittavan koulutustarpeen henkilöstölle. Henkilöstön osaamista on kehitetty toiminta- ja koulutussuunnitelmien pohjalta uusien toimintamallien ja asiakastarpeiden mukaiseksi. Henkilöstöä kannustetaan joustavaan yhteistyöhön ja mahdollistetaan työkiertoa eri toiminoissa. Tällä tähdätään henkilöstön osaamisen laajentumiseen, oikeaan kohdentumiseen ja tehtävien kiinnostavuuden kasvuun.

Terveydenhuollon palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Palveluilla tuetaan ja edistetään kaikkien ikä- ja väestöryhmien hyvinvointia järjestämällä laadukkaita ja riittävät peruspalvelut. Erityisesti paneudutaan lapsiperheiden hyvinvointiin, vanhusten toimintakyvyn parantamiseen, päihteettömyyden ja mielenterveyden edistämiseen sekä hoitamaan ammattitaidolla ja asiakaslähtöisesti niin fyysisiä kuin psyykkisiäkin sairauksia.

Terveydenhuollon palveluissa huomioidaan valtakunnalliset, uuden hallituksen linjaukset lähtökohtana tulevaisuuden sote-keskusmalli.

Tulevaisuuden haasteet liittyvät sote- ja maakuntauudistukseen liittyviin valmistelutehtäviin ja LAPE:een liittyvään syvälliseen toimintakulttuurin uudistukseen ja perhekeskustoimintamallin rakentamiseen. Haasteina ovat myös henkilöstön osaamisen kehittäminen ja johtamisen yhteensovittaminen. Haasteita toimintojen kehittämiseksi ovat palvelujen maantieteellinen laajuus, työvoiman saatavuus, opiskelijoiden ja monikulttuuristen asiakkaiden lisääntyminen sekä uudistuvia toimintoja tukevien työtilojen mahdollistaminen/löytäminen.

Terveydenhoidossa ennaltaehkäiseviä ja varhaisen tuen palveluja kehitetään ja tuotetaan yhteistyössä eri tahojen kanssa monitoimijaisessa verkostossa. Tavoitteena on sujuvoittaa ja kehittää asiakaslähtöisesti palvelujen yhdyspintoja. Monitoimijaista työskentely- ja arviointimallia toteutetaan yhdessä muiden terveyspalvelujen, sosiaalipalvelujen, sivistystoimen sekä järjestöjen ja seurakuntien sekä erikoissairaanhoidon kanssa. Perhekeskus-toimintamalli jalkautetaan osaksi koko yksikön toimintoja. Lasten ja nuorten mielenterveyden tuki ja ennaltaehkäisevä hoito tulevat painottumaan vuoden 2021 aikana koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Toimintakentän keskiössä on Perhekeskustoimintamallin mukainen yhteentoimivuus, mm. hoidonpöytäkirja ja ennaltaehkäisevän tuen painottaminen lähelle peruspalveluita.

Terveyskioskin toimintaa kehitetään kevään 2021 aikana ja toiminnan vaikuttavuus arvioidaan vuoden 2022 talousarviovalmistelun yhteydessä.

Yhteistyötä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon tuottamien palveluiden osalta tiivistetään. Pandemian myötä syntynyt aktiivinen yhteisen tilannekuvan seuranta jatkuu myös muiden potilasvirtojen osalta.

Hoitotarvikkeiden kustannukset ovat viime vuosina tasaisesti nousseet ja niin tapahtuu oletettavasti myös 2021. Suurimpia syitä tähän ovat tyyppi I diabeteksen hoidossa käytettävät sensorit ja kotiin hoidettavien iäkkäiden asiakkaiden määrän lisääntyminen. Lääkekustannusten nousun selittää mm. tartuntatautivastaanottoimme hoidettavaksi siirtyneiden hepatiittipotilaiden lääkkeitä ja HIV-potilaiden lääkkeitä. Apuvälineiden kustannusten nousu johtuu ikääntyneiden asiakkaiden asuminen kotona yhä pidempään ja sitä myötä avun ja apuvälineiden tarpeen lisääntyminen.

Suun terveydenhuollon palveluiden kysynnän kasvu ja koronan aiheuttaman hoitovelan purkaminen aiheuttaa toimintaan suuria haasteita. Yksityishammaslääkäriin Kela-korvausten huomattava aleneminen on lisännyt asiakkaiden siirtymistä yksityispuolelta terveyskeskuksiin. Väestön ikääntyminen ja vanhusväestön hampaallisuus lisäävät myös hoidon tarvetta. Koronan takia keväältä ja kesältä 2020 siirrettyjen hoitojen vuoksi kiireettömään hoitoon pääsy on pitkittynyt ja asiakkaiden määrä jonossa on lisääntynyt niin, että ilman lisäjärjestelyjä hoitovelasta ei tulla selviämään kohtuullisessa ajassa. Koska potilaat eivät ole hakeutuneet kiireelliseen hoitoon koronan takia, on hoito usein vaativampaa ja työläämpää. Kiireellisen hoidon järjestäminen vie runsaasti resursseja kiireettömältä hoidolta. Suun terveydenhuollossa toimintaa on pakko kehittää ja uusia toimintatapoja ottaa käyttöön mm. keskitetyn päivystyksen osalta. Palveluja toteutetaan moniammatillisesti, viedään koronatilanteen salliessa tarvittaessa ikäihmisen kotiin ja hoidon tarpeessa olevat potilaat ohjataan jatkohoitoon omalle hammaslääkärille yksityispuolelle tai terveyskeskukseen. Hammastekninen laboratorio aloittaa toimintansa. Oikomiskojeiden saatavuus helpottuu ja nopeutuu. Toiminnalla haetaan kustannustehokkuutta koko oikomisprosessiin. Hallituksen sote-linjausten mukaiset hoitotakuun rajat voivat muuttua koronasta johtuen. Aikaisemmin suun terveydenhuollossa esitettiin rajan siirtämistä kolmeen kuukauteen kuuden kuukauden sijaan ja kiireettömään hoitoon pääsyajan lyhentämistä. Nämä eivät onnistu nykyisin resurssein.

Hallituksen antamassa esityksessä asiakasmaksulain uudistamisesta asiakasmaksukattoa laajennettaisiin suun terveydenhuollosta perittäviin asiakasmaksuihin, mikä aiheuttaisi osittain suun terveydenhuollon asiakasmaksutulojen vähenemistä ja vaikuttaisi mahdollisesti asiakkaiden hoitoon hakeutumiseen. Uudistus tulisi voimaan esityksen mukaan 1.7.2021 ja maksukatto vuoden 2022 alusta.

Aikuispsykiatrian osastopaikkojen vähenemistä korvaamaan on perustettu tehostetun avohoidon palveluja. Kuopion psykiatrian keskuksen tehostetun avohoidon työryhmä turvaa nopean hoitoon pääsyn ja tiiviin akuutivaiheen hoidon. Matalankynnyksen mielenterveyspalveluja tuotetaan yhteistyössä yli organisaatorajojen osallistumalla mielenterveyspalvelujen tuottamiseen terveyskeskuksen vastaanotto toiminnan tiimien kanssa. Psykiatrisen kuntoutuksen palvelut kohdentuvat aiempaa nuorempiin ikäluokkiin. Asiakasprosessien sujuvuutta varmistetaan yhteistyöllä myös kotihoidon, terveydenhoitoyksikön, aikuissosiaalityön sekä lastensuojelun kanssa. Kuopion psykiatrian keskukselta on osallistuttu tulevan psykiatria-talon suunnitteluun. Toteutetaan 2023 sinne keskittyvät alueen psykiatrinen sairaalahoido ja poliklinikkatoiminta.

Kuopion kaupunki ja Tuusniemen kunta ovat solmineet keskinäisen uuden sopimuksen terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä niin, että isäntäkuntana toimii Kuopion kaupunki. Sopimusta on tarkennettu sairaalapaikavarojen osalta vuoden 2020 aikana. Sopimuskauden tavoitteena on uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta yhdessä Tuusniemen kunnan sosiaalipalveluiden kanssa. Sopimusta jatketaan vuoden 2022 loppuun saakka, jonka jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana 12 kk irtisanomisajalla tai enintään Sote-maakuntaudistuksen alkuun saakka.

Valmistuvan Kuopion kaupungin sairaalaselvityksen pohjalta tulee pikaisesti käynnistää hankesuunnittelu Harjulan sairaalan osalta vuoden 2021 alkupuolella.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon palvelut ostetaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä v. 2021, mikä vastaa nykyistä käytäntöä. Ostettavat palvelut ovat erikoissairaanhoitotasoisia erityispalveluita kuntalaisille. Keskeisiä toimintalueita ovat erilaiset leikkaustoiminnot, syöpähoidot ja vaativat sisätautien alaan kuuluvat hoidot. Toimintaa pyritään kehittämään avohoitopainotteisemmaksi, ts. vuodeosastojen käyttöä pyritään vähentämään.

Koronavirusepidemia on maaliskuusta 2020 lähtien aiheuttanut huomattavan patouman erikoissairaanhoidon palvelujen tarpeelle ja tulee viivästyttämään hoitoon pääsyä. Siirtyneet, ei kiireelliset toimenpiteet tulevat myös vaikuttamaan vuoden 2021 talousarvion suunnitteluun.

Talousarviovaraus erikoissairaanhoidon palveluihin on toimintakattetasolla 178,5 milj. euroa, jossa on muutosta tilinpäätökseen 2019 verrattuna +2,5 milj. euroa (1,4% ilman edellisvuosien shp:n alijäämiä) ja talousarvioon 2020 verrattuna +0,1 milj. euroa (0,1%). Kuopion yliopistollisen sairaalan tähän hetkisen 2021 talousarvion Kuopion osuus huomioiden myös muu maksettava erikoissairaanhoito Kuopion kaupungin talousarviossa on noin 9 milj. euron ero. Tässä summassa ei ole huomioitu erikoissairaanhoidon mm. patoutuneen ei kiireellisen hoidon purkamisesta. Kaupunki lähtee siitä, että valtion budjettiesityksen mukaisesti hoitojonojen purkuun sairaanhoitopiirit ja kunnat saavat merkittävän rahoituksen vuosina 2021-2023.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tulevaisuuden haasteena on lopullista lainsäädännön valmistumista odottava sote-uudistus, siihen liittyvä toimintakulttuurin muutos sekä uudelleen muotoutuva palvelukokonaisuus ja integraatio. Toteutuessaan perustettavat hyvinvointialueet ottavat vastatakseen vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut kokonaisuudessaan. Uudistus vaikuttaa vuoden 2023 jälkeen kunnan rahoitus pohjaan ja tehtävärakenteeseen. Sote- uudistuksen ratkaisuja odotellessa keskitytään asiakaslähtöiseen perustehtävään ja sen kehittämiseen kaupunkitasoisesti maakunnallisuus kuitenkin huomioiden. Palvelualueella jatketaan Sote-uudistukseen valmistautumista muuttuneet aikataulut huomioiden. TulSote-mallin valmisteluun osallistuminen tulee olemaan tärkeä painopistealue. Yleisesti edetessään sote-uudistus tulee olemaan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle suuri muutosprosessi ja ponnistus, jonka aikana kuitenkin on turvattava kaupungin peruspalvelut vuoden 2023 alkuun.

Kuopion perusterveydenhuolto osallistuu erikoissairaanhoidon kanssa YHESSÄ-hankkeeseen. Erikoissairaanhoidon yksiköiden ja ympäristökuntien kanssa tullaan tekemään hoitopolkujen mallintamista työpaja-tyyppisenä toimintana mm valtimotautipotilaiden, toiminnallisia häiriöitä sairastavien potilaiden ja iäkkäiden potilaiden osalta. Työpajat alkavat jo loppuvuodesta 2020.

Vuoden 2021 alusta lasten- ja nuorten mielenterveyspalvelut integroidaan vastaanottoyksikön yhteyteen. Tällä tavoitellaan palvelujen parempaa saatavuutta asiakkaille ja tiiviimpää yhteistyötä lääkäri-hoitajatiimien kanssa.

Suun terveydenhuollon Pop Up -toiminta lasten ja nuorten tarkastuksissa on tuonut huomattavaa tehokkuutta ja palvelusta on saatu positiivista palautetta. Toimintaa suun terveydenhuollossa kehitetään muutoinkin niin, että

pystytään vastaamaan vuoden 2020 aikana syntyneeseen hoitovelkaan mm. keskittämällä omaa päiväpäivystystoimintaa ja vahvistamalla sijaistointia.

Terveysten palvelut ovat keskeisesti mukana Lasten, nuorten ja lapsiperhepalvelujen (LAPE) muutoshjelmassa. Toimintakulttuurin uudistusta tehdään yhdessä muiden lapsiperheiden parissa toimivien tahojen kanssa toimimalla monitoimijaisen työskentely- ja arviointimallin mukaisesti. Perhekeskustoiminta-mallia kehitetään. Tavoitteena on vahvistaa koko perheen voimavaroja ja tuottaa kustannustehokkaita ja vaikuttavia palveluja.

Kansallinen syöpäseulontojen ohjausryhmä on asettanut suosituksen, että vuonna 2021 naisten joukkotarkastuksien osalta 30 vuotta täyttäneiltä ja sitä vanhemmilta naisilta otetaan primaariseulontamenetelmänä HPV testi. 25–29 -vuotiailla primaariseulontamenetelmänä on edelleen Papa-testi. Tämä linjaus edistää väestön terveyttä sekä laajentaa Terveystenhoitoyksikön toimintaa lisäämällä mm. henkilöstötarvetta näytteenottoihin. Maksuton ehkäisy tarjotaan alle 25-vuotiaille. Lautakunta laatii kriteerit sen tarjoamisesta.

Avokuntoutuksessa tullaan tarkastelemaan tarkemmin terapioiden lääkinällistä tarveperustetta ja kuntoutustarpeen kestoa sekä kehitetään asiakaspalautejärjestelmää. Toimintaterapiaresurssia lisätään sisäisin muutoksin, jotta etenkin iäkkäiden kansalaisten arjen toimintakykyä ja kotikuntoisuutta voidaan tukea aikaisempaa paremmin.

Kotiin vietävien palveluiden kehityttyä sairaalapalveluihin ohjautuvat vain aikaisempaa moniongelmaisemmat ja huonokuntoisemmat potilaat. Potilaat siirtyvät myös aikaisempaa varhaisemmin vaativien ja potilasta kuormittavien toimenpiteiden jälkeen erikoissairaanhoidosta jatkohoitoon. Vierihoidon vaativien potilaiden määrä on huomattavasti lisääntynyt.

Sairaalapalveluiden kaupungin omaa toimintaa koskeva lääkäripäivystystuki palvelee osastoja sekä asumisyksiköiden ja kotihoidon työntekijöitä osavuorokautisesti. Lisääntyneen työmäärän myötä päivystysmuoto on muuttumassa vapaamuotoisesta päivystyksestä työpaikkapäivystykseksi. Kehityksen jatkuessa päivystyksen kokonaisjärjestely tullee ajankohtaiseksi viimeistään SoTe-ratkaisujen yhteydessä.

Mielenterveyspalveluissa päämääränä on hoidon ja kuntoutuksen vaikuttavuuden lisääntyminen, laadun parantaminen ja asiakaslähtöisen palveluprosessin oikea kohdentaminen avohoitopainotteisesti.

Opiatikorvaushoidon toteutuminen ja kehittäminen jatkuu yhteistyössä vastaanoton, mielenterveys- ja päihdepalvelujen, KYS:n päihdepsykiatrian poliklinikan ja Päihdesäätiön kanssa. Opioidikorvaushoidossa käyttöön tulleen injektiohoitoisen korvaushoitolääkityksen käyttö lisääntyy, mikä mahdollistaa potilaiden tarvitseman muun psykososiaalisen kuntoutuksen tehostamisen.

Henkilöstösuunnittelu

Potilaiden laadukas hoito edellyttää ammatillisesti osaavaa henkilökuntaa, joka on sitoutunut jatkuvaan kehittymiseen. Terveystenhuollon toiminnoissa henkilöstön osaaminen turvataan ammatillisen täydennyskoulutusvelvoitteen ja kehityskeskustelujen pohjalta (KuntaHR) laaditun henkilökohtaisen koulutussuunnitelman myötä. Osaamisen muutos on jatkuva ja osaamista kehitetään sekä arvioidaan säännöllisesti. Yksilölliset koulutukset kohdennetaan sekä henkilökohtaisen että työyhteisön osaamistarpeen mukaisesti. Uusien teknologisten ratkaisujen käyttö edellyttää riittävää koulutusta, osaamisen vahvistamista ja kannustusta.

Asiakkuuksien lisääntyminen vaatii osaamistarvetta asiakkuuden määrittelyssä, ongelmien fokusoinnissa, määräaikaissa hoito- ja kuntoutusmenetelmissä. Palvelujen takaamiseksi vakinaista henkilöstöä perehdytetään sijaistamaan erityisosaajia poissaolotilanteissa.

Työhyvinvointisuunnitelmat laaditaan yksiköittäin ja niiden toteutumista seurataan osana toiminnan ja talouden seuranta.

Henkilöstöväilyksen uudelleen organisoimisen odotetaan parantavan varahenkilöiden saatavuutta.

Vastaanottopalveluissa maaseututerveystasemilla on ollut rekrytointiongelmia ja lääkäriä jouduttaneen täyttämään ostolääkäripalvelulla. Sijaisia on saatu kohtuullisen hyvin kantakaupungin alueelle hoitaja- ja lääkärinhenkilöstölle.

Vuoden 2021 tärkeänä kehittämiskohteena jatkuu diabeteksen hoidon osaamisen kehittäminen hoitajille ja lääkäreille. Tartuntatautiin osaamista koronaepidemian takia on lisätty ja tartuntatautilääkärin tehtäviin on

kouluttautunut jo yksi uusi lääkäri ja vielä kahden lääkärin koulutus on aloitettu syyskuussa 2020. Epidemian mahdollisesti jatkuessa tartuntatautiyksikkö tulee tarvitsemaan lisää hoitajatyövoimaa. Terveystieteiden on perehdytetty koronaneuvontapuhelimessa toimimiseen. Näytteenottoon on opetettu koko hoitohenkilökuntaa. Näytteidenotto ja perustetut koronapuhelinlinjat ovat sitoneet runsaasti hoitajatyövoimaa. Sijaisia on jouduttu ja joudutaan käyttämään tavanomaista enemmän.

Puheterapeuttien vakituisiin tehtäviin on suuria haasteita saada henkilöstöä johtuen valtakunnallisesti heikosta saatavuudesta. Toimintaa on sopeutettu ja löydetty muita ratkaisuja palveluiden tarjoamiseen esim. ostopalveluissa hyödynnetään nettipuheterapiapalvelua.

Hammashoitajan varahenkilöresurssin tarve on kriittisin, sillä hammaslääkärin potilaita perutaan työparin puuttumisen takia. Päivystyksen, jonojen purkamiseen ja toiminnan kehittämiseen tarvitaan lisää henkilöstöresurssia yhdessä ostopalvelujen laajentamisen kanssa. Oikomishoidon järjestäminen konsulttitoimintana on äärimmäisen kallista ja sen vähentäminen yhdessä oman toiminnan ja työnjaon kehittämisen kanssa tuottaisi suuria säästöjä.

Keskusvaalilautakunta

Määrärahat on varattu 18.4.2021 järjestettäviin kuntavaaleihin.

Tarkastustoimi

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mukaan mm. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja vastaavat kaupungin ulkoisesta valvonnasta kuntalain, hallintosäännön ja tarkastustoimiston toimintasäännön mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista, saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi ja julkaista yhteenveto sidonnaisuuksista kaupungin verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunnan alaisena hallinnon ja talouden tarkastusyksikkönä toimii tarkastustoimisto (2 htv), jonka tehtävänä on Kuopion kaupungin hallintosäännön 90 §:n mukaan valmistella tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat ja toteuttaa hallinnon ja talouden tarkastusta sekä avustaa tilintarkastajaa. Tarkastustoimiston tehtävistä säädetään tarkemmin tarkastustoimiston toimintasäännössä.

Kuntalain 121 §:n 6 kohdan ja Kuopion kaupungin hallintosäännön 84 §:n 4 kohdan mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on tehdä esitys tarkastuslautakunnan talousarvioksi.

Yleishallinto

Yleishallintoon sisältyvä toiminta palvelee koko kaupunkiyhteisöä. Talousarviokohta sisältää mm. kaupunginvaltuuston ja -hallituksen määrärahat, kaupungin yhteistoimintaosuudet ja verotuskustannukset sekä keskitetyt maksettavat henkilöstömenot, tukipalvelut ja avustukset. Lisäksi yleishallintoon on koottu ict- ja muiden kehittämishankkeiden määrärahat.

Kaupunginvaltuusto

Valtuuston toimintamenoihin varataan 0,6 milj. euroa. Määräraha sisältää kaupunginvaltuuston puheenjohtajan käyttövarat 10 000 euroa. Valtuutettujen ja valtuustoryhmien tukemiseen varataan yhteensä 73 000 euroa.

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen ja kaupungin johdon toimintamenoihin varataan yhteensä 2,2 milj. euroa. Toimintamenoihin sisältyy käyttövarausmääräraha 50 000 euroa. Kaupungin edustamiseen varataan yhteensä 0,2 milj. euroa.

Keskeisinä muutoksina määrärahoissa vuoteen 2020 nähden on mm. varautuminen kaupungin johtamisjärjestelmässä tapahtuviin mahdollisiin muutoksiin 1.6.2021 lukien (päätoiminen kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja osa-aikainen kaupunginvaltuuston puheenjohtaja sekä osa-aikaiset kaupunginhallituksen varapuheenjohtajat). Johtamisjärjestelmä uudistuksen aiheuttama palkka- ym. kustannusten lisäys on vuoden 2021 osalta n. 75 000 euroa.

Lisäksi määrärahoissa on huomioitu kaupunginhallituksen alaisen lähidemokratiajaoston kehittämismäärärahan pienentäminen aiemmasta 180 000 eurosta 90 000 euroon.

Lisäksi lähiöohjelman tekoon varataan 50 000 euroa. Lähiöohjelman toteuttaminen aloitetaan lähidemokratiajaoston alaisuudessa. Lähiöohjelman tavoitteena on ehkäistä asuinalueiden eriytymistä, lisätä asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta, edistää kaupunginosien elinvoimaisuutta sekä turvata palveluiden ja asumisen hyvä taso.

Alueiden tasapainoisen kehittämisen varmistamiseksi laaditaan Kuopion lähiöalueille omat kaupunginosien kehittämisen toimenpideohjelmat. Ohjelmat laaditaan yhdessä asukkaiden kanssa, ottamalla suunnitteluun mukaan mm. kaupunginosayhdistyksiä, vanhempainyhdistyksiä sekä asukastoimijoita.

Lähiöohjelmaan kirjataan ylös kehittämistoimenpiteitä liittyen mm. täydennysrakentamiseen, lähiliikunta- ja lähiluontoalueisiin, ympäristön viihtyvyyteen, lähipalveluihin, joukkoliikenteeseen sekä kevyen liikenteen väyliin. Toimenpiteistä valitaan kehittämisen kärjet tai yksi kärki sekä sovitaan kärkitoimenpiteiden toteuttamisen vastuista ja resursseista.

Yhteistoimintaosuudet ja avustukset

Kohtaan sisältyy keskitetysti maksettavat maksuosuudet ja jäsenmaksut sekä yleishallintoon kuuluvat avustukset. Kuopion maksuosuus Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kustannuksiin on 8,2 milj. euroa. Muihin jäsenmaksuihin ja osuuksiin varataan yhteensä 2,1 milj. euroa, josta Kuopion, Nilsin ja Juankosken kaupunkikeskustojen kehittämissuhteiden avustusten osuus on yhteensä 85 000 euroa. Kaupungin myöntämiin tapahtuma-avustuksiin varataan 0,7 milj. euroa.

Muu yleishallinto

Muu yleishallinto sisältää verotuskustannukset ja eläkemenoperusteiset maksut. Keskitettyjen talous- ja palkkahallinnon tukipalveluiden määrärahavaraus on 2,2 milj. euroa ja ict-palveluiden varaus 2,8 milj. euroa.

Henkilöstöpalveluihin tehdään keskitetty määrärahavaraus 1,1 milj. euroa, joka sisältää varaukset mm. palvelussuhdepalveluiden ja yhteistoiminnan sekä työhyvinvoinnin edistämisen, palkitsemisen ja virkistytymisen osalta.

Osakkeiden ja osuuksien myyntivoittojen varaus on 3,8 milj. euroa.

Hankkeet

Kuopion kaupunki on kuluvalle EU:n rakennerahastokaudella ollut toteuttamassa ja rahoittamassa yhteensä lähes sataa hanketta. Kaupungin noin reilun 10 milj. euron rahoituksella on ollut vipuvoimaa yhteensä yli 70 milj. euron hankekokonaisuudelle. Suurin osa (yli 80 %) kaupungin hankerahoituksesta kohdistuu kaupungin kasvun ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämiseen sekä työllisyyden parantamiseen.

Kaupungin EU-hankkeista kooltaan suurimpia ovat saavutettavuuteen ja vähähiilisyyteen liittyvät investointihankkeet ja työllisyshankkeet.

Yleishallinnon kehittämisrahoituksesta (muut kehittämishankkeet) rahoitetaan pääosin poikkihallinnollisia EU-hankkeita. Vuoden 2021 määrärahassa on varauduttu rahoittamaan mm. seuraavia hankkeita: Maaseutu-leader, Hyvällä mielellä Pohjois-Savo, Ihmisläheinen digitaalinen kunta ja Living Lab. Lisäksi rahoituksessa on varauduttu ekosysteemisopimuksen kuntarahoitukseen. Merkittävä osa kehittämishankkeiden rahoituksesta on palvelualueilla. Muiden kehittämishankkeiden toimintamenoihin varataan yhteensä 2,3 milj. euroa. Hankkeiden vastinrahoitusten kautta saatavia toimintatuottoja arvioidaan kertyvän yhteensä 1,4 milj. euroa. Omistajapoliittisiin selvityksiin varataan 70 000 euroa.

Digi-kehittäminen sisältää keskitetyt strategioita edistävät sekä teknisen infrastruktuurin kehittämiseen ja muihin teknologiaprojekteihin varattavat määrärahat. Lisäksi varataan määräraha lainsäädännöstä tai tekniikan ja lisenssien vanhenemisesta johtuviin ohjelmistojen kehittämisprojekteihin. Digi-kehittämisen toimintamenoihin varataan yhteensä 1,5 milj. euroa. Hankerahoitus- ja muut toimintatuotot ovat 0,3 milj. euroa.

Keskitetyt varaukset

Talousarviokohta sisältää KVTES:n ja TS:n sopimusalojen järjestelyvaraerän keskitetyn määrärahavarausten 1,3 milj. euroa. Lisäksi keskitettyihin varauksiin sisältyy kaupunkitasoinen kertaluonteisten henkilöstömenojen sopeutus 1,0 milj. euroa, joka kohdennetaan palvelualueille käyttösuunnitelmissa.

Ydinkaupungin 2021 määrärahat vastualueittain ja yhteensä 1 000 €

	TP 2019	TA+M 2020	Ennuste 2020	TA 2021	Muutos-% TA 20/TA 21
ELINVOIMA- JA KONSERNIPALVELU					
Yrityspalvelu					
TOIMINTATUOTOT	78	54	101	284	423,5 %
TOIMINTAKULUT	-1 713	-2 003	-1 713	-2 072	3,5 %
TOIMINTAKATE	-1 634	-1 948	-1 612	-1 788	-8,2 %
Työllisyyspalvelu					
TOIMINTATUOTOT	1 386	2 939	2 208	3 392	15,4 %
TOIMINTAKULUT	-17 007	-19 360	-19 092	-20 660	6,7 %
TOIMINTAKATE	-15 620	-16 421	-16 884	-17 268	5,2 %
Strategia ja kehittäminen					
TOIMINTATUOTOT	2	2	1	2	0,0 %
TOIMINTAKULUT	-492	-492	-413	-480	-2,4 %
TOIMINTAKATE	-489	-490	-412	-478	-2,4 %
Markkinointi ja viestintä					
TOIMINTATUOTOT	147	77	35	33	-57,2 %
TOIMINTAKULUT	-2 498	-2 001	-1 996	-1 851	-7,5 %
TOIMINTAKATE	-2 351	-1 924	-1 961	-1 818	-5,5 %
Lomituspalvelu					
TOIMINTATUOTOT	11 134	10 710	10 892	10 543	-1,6 %
TOIMINTAKULUT	-10 865	-10 683	-10 892	-10 543	-1,3 %
TOIMINTAKATE	269	27			-100,0 %
Kaupunginkanslia					
TOIMINTATUOTOT	425	468	195	67	-85,7 %
TOIMINTAKULUT	-2 429	-2 543	-2 225	-1 980	-22,1 %
TOIMINTAKATE	-2 004	-2 075	-2 030	-1 913	-7,8 %
Työnantajapalvelu					
TOIMINTATUOTOT	7	4	7	3	-14,3 %
TOIMINTAKULUT	-1 274	-1 243	-1 208	-956	-23,1 %
TOIMINTAKATE	-1 267	-1 239	-1 200	-953	-23,1 %
Talous- ja omistajaohjaus					
TOIMINTATUOTOT	3	2	4	2	33,3 %
TOIMINTAKULUT	-1 140	-1 181	-1 168	-984	-16,7 %
TOIMINTAKATE	-1 138	-1 179	-1 164	-982	-16,7 %
Tietohallinto					
TOIMINTATUOTOT	185	226	226	2	-99,1 %
TOIMINTAKULUT	-823	-867	-819	-751	-13,4 %
TOIMINTAKATE	-638	-641	-593	-749	16,8 %
Elinvoima- ja konsernipalvelu yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	13 368	14 481	13 668	14 328	-1,1 %
TOIMINTAKULUT	-38 239	-40 372	-39 525	-40 276	-0,2 %
TOIMINTAKATE	-24 872	-25 891	-25 857	-25 948	0,2 %

	TP 2019	TA+M 2020	Ennuste 2020	TA 2021	Muutos-% TA 20/TA 21
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE					
Kaupunkisuunnittelupalvelut					
TOIMINTATUOTOT	16 887	15 773	14 049	15 971	1,3 %
TOIMINTAKULUT	-25 058	-26 816	-24 173	-26 563	-0,9 %
TOIMINTAKATE	-8 171	-11 043	-10 125	-10 592	-4,1 %
Rakentamisen ja kunnossapidon palvelut					
TOIMINTATUOTOT	9 330	7 002	7 836	7 659	9,4 %
TOIMINTAKULUT	-21 176	-18 761	-19 735	-19 229	2,5 %
TOIMINTAKATE	-11 846	-11 759	-11 900	-11 570	-1,6 %
Maaomaisuuden hallintapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	31 986	30 369	34 987	33 399	10,0 %
TOIMINTAKULUT	-5 016	-5 491	-5 524	-5 594	1,9 %
TOIMINTAKATE	26 970	24 878	29 463	27 805	11,8 %
Ympäristö ja rakennusvalvontapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	2 752	2 522	2 406	2 787	10,5 %
TOIMINTAKULUT	-5 393	-6 055	-5 525	-6 166	1,8 %
TOIMINTAKATE	-2 642	-3 534	-3 119	-3 379	-4,4 %
Kaupunkiympäristön johdon tukipalvelut					
TOIMINTATUOTOT	354	453	410	364	-19,7 %
TOIMINTAKULUT	-2 157	-3 269	-2 670	-3 036	-7,1 %
TOIMINTAKATE	-1 803	-2 816	-2 260	-2 672	-5,1 %
Kaupunkiympäristön palvelualue yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	61 308	56 119	59 688	60 180	7,2 %
TOIMINTAKULUT	-58 800	-60 393	-57 629	-60 588	0,3 %
TOIMINTAKATE	2 508	-4 274	2 059	-408	-90,5 %
HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN PALVELUALUE					
Omatoimisen hyvinvoinnin palvelut					
TOIMINTATUOTOT	4 301	4 261	3 676	5 229	22,7 %
TOIMINTAKULUT	-24 210	-26 647	-25 906	-29 224	9,7 %
TOIMINTAKATE	-19 909	-22 386	-22 230	-23 995	7,2 %
Ohjatun hyvinvoinnin ja omaehtoisen oppimisen palvelut					
TOIMINTATUOTOT	2 476	2 239	2 107	2 262	1,0 %
TOIMINTAKULUT	-11 376	-11 450	-11 271	-11 604	1,3 %
TOIMINTAKATE	-8 900	-9 211	-9 164	-9 342	1,4 %
Taidepalvelut					
TOIMINTATUOTOT	2 735	3 006	1 812	3 050	1,5 %
TOIMINTAKULUT	-12 221	-12 047	-11 119	-11 994	-0,4 %
TOIMINTAKATE	-9 486	-9 041	-9 307	-8 944	-1,1 %
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen tukipalvelut					
TOIMINTATUOTOT	2	2	2	2	-2,4 %
TOIMINTAKULUT	-351	-322	-322	-282	-12,4 %
TOIMINTAKATE	-350	-320	-320	-280	-12,5 %
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue yhteensä					
TOIMINTATUOTOT	9 514	9 508	7 597	10 543	10,9 %
TOIMINTAKULUT	-48 158	-50 466	-48 618	-53 105	5,2 %
TOIMINTAKATE	-38 645	-40 958	-41 021	-42 562	3,9 %

	TP 2019	TA+M 2020	Ennuste 2020	TA 2021	Muutos-% TA 20/TA 21
--	------------	--------------	-----------------	------------	-------------------------

KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUALUE

Varhaiskasvatustalvet

TOIMINTATUOTOT	5 791	5 939	5 665	4 596	-22,6 %
TOIMINTAKULUT	-80 623	-82 578	-81 788	-83 297	0,9 %
TOIMINTAKATE	-74 833	-76 638	-76 123	-78 701	2,7 %

Perusopetus ja nuorisopalvet

TOIMINTATUOTOT	6 182	6 703	6 630	6 752	0,7 %
TOIMINTAKULUT	-111 584	-115 575	-115 322	-117 360	1,5 %
TOIMINTAKATE	-105 402	-108 872	-108 692	-110 608	1,6 %

Lukiokoulutus ja toisenasteen yhteistyö

TOIMINTATUOTOT	1 511	1 261	1 414	1 261	0,0 %
TOIMINTAKULUT	-18 504	-18 611	-18 679	-18 849	1,3 %
TOIMINTAKATE	-16 993	-17 349	-17 265	-17 588	1,4 %

Kasvun ja oppimisen tuen palvet

TOIMINTATUOTOT	107	29	29	29	1,6 %
TOIMINTAKULUT	-2 245	-2 383	-2 383	-2 445	2,6 %
TOIMINTAKATE	-2 138	-2 355	-2 355	-2 416	2,6 %

Kasvun ja oppimisen palvelualueen tukipalvet

TOIMINTATUOTOT	93	116	41	36	-69,0 %
TOIMINTAKULUT	-2 128	-1 938	-1 836	-1 609	-17,0 %
TOIMINTAKATE	-2 035	-1 823	-1 795	-1 573	-13,7 %

Kasvun ja oppimisen palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	13 683	14 048	13 779	12 674	-9,8 %
TOIMINTAKULUT	-215 084	-221 085	-220 009	-223 560	1,1 %
TOIMINTAKATE	-201 401	-207 037	-206 230	-210 886	1,9 %

PERUSTURVAN PALVELUALUE

Vanhuspalvet

TOIMINTATUOTOT	21 869	21 729	23 693	21 742	0,1 %
TOIMINTAKULUT	-107 671	-111 854	-116 020	-118 897	6,3 %
TOIMINTAKATE	-85 802	-90 125	-92 327	-97 155	7,8 %

Vammaispalvet

TOIMINTATUOTOT	2 873	2 849	3 142	2 847	-0,1 %
TOIMINTAKULUT	-39 081	-38 161	-39 944	-40 451	6,0 %
TOIMINTAKATE	-36 208	-35 312	-36 802	-37 604	6,5 %

Lapsiperhepalvet

TOIMINTATUOTOT	3 258	3 276	3 289	3 405	3,9 %
TOIMINTAKULUT	-31 077	-30 944	-30 957	-31 218	0,9 %
TOIMINTAKATE	-27 819	-27 668	-27 668	-27 813	0,5 %

Aikuissosiaalityöpalvet

TOIMINTATUOTOT	1 497	1 056	1 056	1 056	0,0 %
TOIMINTAKULUT	-6 123	-5 950	-6 004	-5 963	0,2 %
TOIMINTAKATE	-4 626	-4 894	-4 948	-4 907	0,3 %

	TP 2019	TA+M 2020	Ennuste 2020	TA 2021	Muutos-% TA 20/TA 21
Perusturvan tukipalvelut					
TOIMINTATUOTOT	9	3	3	3	18,1 %
TOIMINTAKULUT	-2 241	-2 435	-2 436	-2 364	-2,9 %
TOIMINTAKATE	-2 232	-2 432	-2 434	-2 361	-2,9 %

Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueen johdon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	829	308	308	308	0,0 %
TOIMINTAKULUT	-3 706	-5 178	-7 468	-5 439	5,0 %
TOIMINTAKATE	-2 877	-4 870	-7 160	-5 131	5,4 %

Perusturvan palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	30 335	29 220	31 490	29 361	0,5 %
TOIMINTAKULUT	-189 899	-194 522	-202 830	-204 332	5,0 %
TOIMINTAKATE	-159 564	-165 302	-171 339	-174 971	5,8 %

TERVEYDENHUOLLON PALVELUALUE

Avohoidon palvelut

TOIMINTATUOTOT	8 553	7 551	6 743	8 001	6,0 %
TOIMINTAKULUT	-61 147	-61 154	-64 242	-63 656	4,1 %
TOIMINTAKATE	-52 594	-53 603	-57 499	-55 655	3,8 %

Sairaalapalvelut

TOIMINTATUOTOT	2 574	2 588	2 511	2 588	0,0 %
TOIMINTAKULUT	-23 221	-24 291	-25 233	-24 715	1,7 %
TOIMINTAKATE	-20 647	-21 703	-22 722	-22 127	2,0 %

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

TOIMINTATUOTOT	375	322	361	322	0,0 %
TOIMINTAKULUT	-7 477	-7 353	-7 659	-7 376	0,3 %
TOIMINTAKATE	-7 102	-7 031	-7 298	-7 054	0,3 %

Terveydenhuollon tukipalvelut

TOIMINTATUOTOT	157	110	109	110	0,5 %
TOIMINTAKULUT	-1 283	-1 295	-1 319	-1 451	12,0 %
TOIMINTAKATE	-1 125	-1 186	-1 210	-1 341	13,1 %

Erikoissairaanhoidon ostopalvelut

TOIMINTATUOTOT	574	370	827	370	0,0 %
TOIMINTAKULUT	-184 247	-178 770	-185 426	-178 870	0,1 %
TOIMINTAKATE	-183 674	-178 400	-184 599	-178 500	0,1 %

Terveydenhuollon palvelualue yhteensä

TOIMINTATUOTOT	12 233	10 941	10 551	11 391	4,1 %
TOIMINTAKULUT	-277 375	-272 863	-283 879	-276 069	1,2 %
TOIMINTAKATE	-265 142	-261 923	-273 329	-264 678	1,1 %

Keskusvaalilautakunta

TOIMINTATUOTOT	418				
TOIMINTAKULUT	-673	-31	-31	-532	1645,6 %
TOIMINTAKATE	-255	-31	-31	-532	1645,6 %

	TP 2019	TA+M 2020	Ennuste 2020	TA 2021	Muutos-% TA 20/TA 21
Tarkastustoimi					
TOIMINTATUOTOT			2		-77,0 %
TOIMINTAKULUT	-269	-286	-276	-284	-0,8 %
TOIMINTAKATE	-269	-286	-274	-284	-0,7 %

Yleishallinto					
TOIMINTATUOTOT	3 131	5 461	2 523	7 113	30,3 %
TOIMINTAKULUT	-24 968	-27 140	-25 823	-31 069	14,5 %
TOIMINTAKATE	-21 837	-21 680	-23 300	-23 956	10,5 %

YDINKAUPUNKI YHTEENSÄ					
TOIMINTATUOTOT	143 991	139 779	139 299	145 590	4,2 %
TOIMINTAKULUT	-853 470	-867 159	-878 632	-889 814	2,6 %
TOIMINTAKATE	-709 479	-727 380	-739 334	-744 225	2,3 %

Kuopion Tilapalvelut

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kuopion Tilapalvelut järjestää terveellisiä, turvallisia ja tilatehokkaita toimitiloja asiakkaidensa palvelutuotannon tarpeisiin. Tilapalvelut on organisoitunut uudestaan vuoden 2020 aikana, jotta se pystyy paremmin saavuttamaan Tilapalvelulle asetetut tavoitteet. Asiantuntijaorganisaationa Tilapalvelut vastaa kaupungin omistamien toimitilojen arvon säilymisestä ja kiinteistökehityksestä.

Palvelukysyntään vaikuttavat mm. alueellinen väestökehitys ja ikärakenteen muutos. Toimitilat mitoitetaan palveluverkoston muutokset ennakoiden ja huomioiden kaupungin talous.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Toimitilapalvelujen tehtävänä on asiakkuuksien lisäksi hallita kiinteistöomaisuutta tilasalkulla, jossa on määriteltä jokaiselle rakennukselle pitkän ajan käyttö- ja omistussuunnitelma. Salkun hallinta ja ajantasaisuus varmistetaan kaupunginhallituksen tilatyöryhmän ohjauksessa ja yhteistyössä palvelualueiden kanssa. Salkun sisältö ja siinä tapahtuvat muutokset raportoidaan vuosittain kaupunginhallitukselle.

Arkkitehtitoimisto-tulosityksikkö kehittää palvelualueiden kanssa työympäristöä ja tilatehokkuutta, joka tuo taloudellisia säästöjä sekä parantaa työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Tilankäytön suunnittelu tehdään tarve- ja toimintalähtöisesti hyödyntäen nykyaikaista suunnittelua. Toteutusratkaisuihin etsitään kokonaistaloudellisesti edullisempia vaihtoehtoja palvelutarpeen elinkaaren ajalle. Toimitilahankkeiden hankesuunnitteluvaiheessa määritellään myös käytettävä hanke- ja rahoitusmalli ja toteutetaan eri hankemallien edullisuusvertailu käytettävissä olevan aineiston perusteella. Tämän pohjalta edetään toteutussuunnitteluun ja kilpailutukseen. Käytettävät hankemallit ovat perinteinen urakkamalli, elinkaarimalli, leasing sekä ulkopuolisen investorin toteuttama vuokramalli.

Rakennusten ennakoiva kunnossapito perustuu uudisrakentamisen ja perusparannusten yhteydessä rakennuskohtaisesti laadittavaan pitkántähtäimen kunnossapito-ohjelmiin. Rakennusten kattavat, mahdollisimman ajantasaiset kuntotiedot ovat perusta suunnitelmalliselle ja hallitulle kiinteistön ylläpidolle. Kuopion Tilapalvelut tilaa laajoja kuntotutkimuksia, joiden perusteella ylläpidetään kiinteistökohtaisia pitkántähtäimen kunnossapito-ohjelmia. Kunnossapito-ohjelman mukaan toteutettavilla korjaustoimenpiteillä varmistetaan tilojen terveellisyys ja turvallisuus. Kuntotutkimukset ja toimenpiteiden taloudellinen tarkastelu toimivat korjaus- ja laadunvarmistussuunnittelun lähtökohtana. Tämän lisäksi kaikissa rakennushankkeiden toteutuksissa painotetaan aikaisempaa enemmän laadullisia tavoitteita. Tilapalvelujen asiantuntijaosaaminen ja resursointi, käytettävissä olevat tietojärjestelmät sekä alan asiantuntijapalvelut tukevat näitä tavoitteita. Tästä toiminnasta vastaa uudelleen organisoitumisen yhteydessä perustettu kunnossapitoyksikkö.

Tilapalvelut toteuttaa kaupungin resurssiviisuus-ohjelmaa sen painopisteiden mukaisesti. Toiminnan yhtenä tavoitteena on energiankäytön vähentäminen sisäilmaolosuhteita vaarantamatta ja uusiutuvaa energiaa hyödyntävien tuotantomuotojen laaja käyttö. Rakennushankkeissa huomioidaan hiilineutraalisuustavoitteet.

Tilapalvelut uudistaa palvelusopimusten ja rakentamisen puitesopimusten rakenteet vuoden 2021 aikana. Uudistuksen tavoitteena on tehostaa kiinteistöjen ylläpitoa.

Kaupungin palvelutuotannolle tarpeettomista ja tyhjästä tiloista luovutaan myymällä, purkamalla tai jalostamalla uuteen käyttötarkoitukseen. Muun muassa valtuustotalon ja muiden toimisto- ja hallintotilojen käyttöä ja tilatarvetta tarkastellaan koko kaupungin tasolla. Tämä toimenpide tuo säästöä rakennusten ylläpito-, kunnossapito- ja korjauskuluihin sekä pienentää kaupungin rakennusten korjausvelkaa.

Henkilöstösuunnittelu

Palveluiden tuottamisen vaatima henkilöstön resursointi ja osaaminen kohdennetaan vastaamaan toimintaympäristön ja asiakkaiden tarpeita. Volyymin vaihtelua tasataan käyttämällä puitesopimuskumppaneiden palveluita.

Korona vaikuttaa toimitilojen tarpeeseen voimakkaasti lisääntyneen etätyön takia. Tilapalvelut toimii asiantuntijana turvallisten tilojen suunnittelussa ja järjestämisessä. Lyhyellä aikavälillä tyhjiksi tai vajaakäytölle jääneille

tiloille on vaikea löytää toissijaista käyttäjää, mutta etätyön kasvaminen tulee ottaa huomioon tulevaa tilantarvetta arvioitaessa. Kiinteistöjen ylläpidossa on tehty tehostamistoimenpiteitä paremman puhtauden ja hygienian ylläpitämiseksi.

Tilapalvelut

TULOSLASKELMA (1.000 €)	TP 2019	TA+M 2020	ENNUSTE 2020	TA 2021	Muutos Ta 20/Ta21
Myyntituotot	821	658	639	743	13,0 %
Tuet ja avustukset	12	9	11	12	33,3 %
Vuokratuotot	87 668	92 812	92 117	97 477	5,0 %
Muut toimintatuotot	1 119	630	370	524	-16,8 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	89 620	94 108	93 137	98 756	4,9 %
Palkat ja palkkiot	-2 491	-2 541	-2 340	-2 295	-9,7 %
Eläkekulut	-1 203	-1 246	-1 194	-897	-28,0 %
Muut henkilösivukulut	-83	-90	-83	-105	16,6 %
Henkilöstökulut yhteensä	-3 776	-3 876	-3 617	-3 298	-14,9 %
Palvelujen ostot	-28 137	-28 778	-28 339	-30 714	6,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 422	-11 581	-11 111	-11 543	-0,3 %
Vuokrat	-15 013	-16 430	-16 523	-18 966	15,4 %
Muut toimintakulut	-79	-387	-117	-211	-45,5 %
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-57 427	-61 052	-59 707	-64 731	6,0 %
TOIMINTAKATE	32 193	33 056	33 429	34 025	2,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	2				
Muut rahoituskulut	-14 551	-14 550	-14 564	-14 550	0,0 %
VUOSIKATE	17 644	18 506	18 866	19 475	5,2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-19 577	-18 410	-18 810	-19 061	3,5 %
TILIKAUDEN TULOS	-1 933	96	56	414	330,0 %
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	42	42	42	42	0,2 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 891	138	98	456	230,0 %

Pohjois-Savon pelastuslaitos

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Pohjois-Savon pelastuslaitos on yksi maamme 22 pelastuslaitoksesta. Pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia. Pelastuslaitos vastaa maakunnan turvallisuudesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa tuottaen pelastustoimen palvelut sekä yhteistointasopimuksen mukaiset ensivaste- ja ensihoitopalvelut.

Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitoksen tehtävä on tuottaa tehokkaat pelastustoiminnan palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään onnettomuuden seurauksia. Pelastuslaitoksen tuottamat ensihoitopalvelut ovat osa laadukasta terveydenhuollon päivystyspalveluiden ketjua. Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu pelastuslain muuttamista koskevan lain 1353/2018 mukaisesti vastata alueellaan pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä

- 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
- 2) pelastustoimen valvontatehtävistä;
- 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteesta sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
- 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Lisäksi pelastuslaitos

- 1) suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä
- 2) tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kuntien valmiussuunnittelua ja varautumista
- 3) huolehtii muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Pohjois-Savon pelastuslaitos tuottaa pelastustoimen palvelut Pohjois-Savon maakunnan alueella ja lisäksi sopimuksen mukaiset ensivaste- ja ensihoitopalvelut. Ydintehtäviin sisältyy onnettomuuksien ja tulipalojen ennaltaehkäisytyö, pelastustoiminta ja varautuminen sekä ensihoitopalvelujen tuottaminen Kuopiossa, Suonenjoella ja Varkaudessa. Ensivastepalveluita pelastuslaitos tuottaa koko maakunnan alueella. Suuremmilla paloasemilla lisäaluesissa, Kuopiossa, Siilinjärvellä ja Varkaudessa henkilöstöä on töissä ympäri vuorokauden ja ollen samalla välittömässä lähtövalmiudessa. Muilla paloasemilla on virka-aikana töissä päätoimista henkilöstöä ja virka-ajan ulkopuolella varallaolossa. Sivutoiminen pelastushenkilöstö osallistuu hälytys- ja harjoitustoimintaan sekä valmiuden ylläpitämiseen varallaolossa.

Hallitusohjelman 3.6.2019 mukaan *"pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan suorituskyky ja voimavarat varmistetaan ottaen huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet. Vahvistetaan pelastustoimen ja siviilivaltuutuksen tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskokonaisuus yhtenäistetään sekä huolehditaan sen kytkeytymisestä muiden viranomaisten johto- ja tilannekeskuksiin. Sopimuspaikuntien toimintaedellytyksiä pelastuslaitosten kumppanina vahvistetaan tunnistamalla myös niiden nykyiset ja tulevaisuuden haasteet sekä erityispiirteet. Uudistetaan pelastuslaki kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta.*

Hallitus huolehtii koko maan kattavasta paloasemaverkostosta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveystieteiden järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Itsehallinnollisia maakuntia olisi 21 sekä Helsinki ja 5 yhteistoiminta-alueita erityistason palveluita varten. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suoraan vaaleilla valitut valtuutetut. Asukkaiden osallisuutta ja käyttäjädemokratiaa vahvistetaan.

Mahdollisuus käyttää palveluita yli maakuntarajojen säilytetään. Maakunnat tekevät yhteistyötä keskenään. Erityistason palveluiden turvaamiseksi muodostetaan viisi yhteistoiminta- aluetta. Alueet pohjautuvat voimassa oleviin erityisvastuualueisiin (erva).

Sote- ja pelastustoimen kiinteistöjen tilajohtamista kehitetään kokonaisvaltaisen kiinteistöasiantuntijan ja omistajan aikaansaamiseksi joko alueellisten kiinteistönpitäjien tai valtakunnallisen maakuntien yhteisesti omistaman toimijan pohjalta. Hallitus arvioi valmistelun alkuvaiheessa jatkotoimet. Maakunnilla tulee olla aito mahdollisuus vaikuttaa tilojen hallintaan ja käyttöön.

Pelastustoimen ja ensihoidon tiiviin yhteyden tuoma synergiaetu turvataan sote-uudistuksessa. Selvitetään ympäristöterveydenhuollon järjestäminen osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta.”

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Pohjois-Savon maakunnan väestön kokonaismäärä vähenee, väestö lisääntyy vain Kuopion seutukunnassa. Iäkkäämpien ihmisten suhteellinen osuus maakunnan asukasluvusta kasvaa. Myös maakunnan väestön sairastuvuusindeksi on kasvusuunnassa. Keskimääräiset prosentuaaliset asiointivirrat maakunnassa keskittyvät Iisalmeen, Kuopioon ja Varkauteen. Riskianalyysi osoittaa onnettomuusriskien keskittyvän maakunnassa Iisalmen, Kuopion, Varkauden ja Siilinjärven alueille. Pelastustoimen järjestelmän on vastattava onnettomuuksia ja siten riskikeskittymissä on oltava uhkia vastaavat, tehostetut pelastustoimen palvelut.

Väestön ikääntyminen ja sairastavuuden lisääntyminen lisäävät ensihoitopalvelujen tarvetta sekä lisäksi ne vaativat onnettomuuksien ennaltaehkäisevältä toiminnalta erityishuomiota ikääntyviin asukkaisiin ja erityisryhmiin eri viranomaisten yhteistyönä. Väestön väheneminen ja vanheneminen sekä hakeutuminen kasvukeskuksiin vaikeuttaa sopimushenkilöstön ja päätoimisen henkilöstön rekrytointia maakunnan pienempien kuntien paloasemille.

Pelastuslaitoksen yhtenä haasteena onkin riittävän henkilöstömäärän turvaaminen pienemmille paloasemille.

Palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja kehittämiseksi, sekä kokonaiskustannusten pienentämiseksi, pelastuslaitos ylläpitää yhdessä sairaanhoitopiirin kanssa moniammatillista yksikkötoimintaa (hybridiyksikkö). Yksikössä toimii palomies ja ensihoitaja.

Pelastuslaitos käyttää sähköistä viestintää neuvonta- ja valistustoiminnassa sekä rakenteellisen paloehkäisyn että väestönsuojelun ohjeistuksessa. Ilmastopoliittisen ohjelman mukaisesti pelastuslaitos huomioi asiakasneuvonnassa ja muussa valvontatoiminnassaan ympäristön- suojelunäkökohdat ja on ottanut käyttöön mm. pienkohteiden palotarkastustyössä omavalvonnan. Kalustohankinnoissa huomioidaan vähäpäästöinen kalusto ja pelastustehtävien hoidossa on tavoitteena valita vähiten ympäristöä kuormittava menetelmä. Henkilöstön liikkumista ohjataan vähäpäästöisten julkisten kulkuneuvojen käyttöön. Kokouksia ja viestintää hoidetaan yhä enemmän omilta työpaikoilta käsin tietotekniikan avulla. Myös henkilöstökoulutusta voidaan järjestää hyödyntäen etäyhteyksiä ja videointimahdollisuuksia.

Pelastusviranomaiset osallistuvat pelastustoiminnan asiantuntijoina Pohjois-Savon maakunnan sekä kuntien turvallisuus- ja valmiussuunnitteluun. Pelastuslaitosten välisen hankintayhteistyö on jatkunut kaluston ja varusteiden hankinnassa toiminnallisten hyötyjen ja säästöjen saamiseksi.

Pelastuslaitoksen edustajat osallistuvat valtakunnallisen pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toimintaan toimintojen kehittämiseksi, yhdenmukaistamiseksi ja laadun kehittämisen johdosta. Yhteistyötä jatketaan myös Itä-Suomen pelastuslaitosten kesken mm. erilaisten suunnitelmien ja hankkeiden yhteistoteutuksella, ohjeiden ja hälytysvasteiden sekä viestinnän ja johtamisen yhteensovittamisella.

Yhtenä kehittämisen kohteena on pelastuslaitoksen toiminnan johdonmukainen kehittäminen ja sitä tukevien tavoitteiden asettaminen. Tavoitteet ja keinot kuvataan pelastuslaitoksen strategiassa. Strategiaa toteutetaan päivittäisessä työssä sekä mm. tiimien ja johtoryhmän työssä sekä kehityskeskusteluissa. Kuopion strategisten tavoitteiden mukaisesti palveluissa on tavoitteena asiakaslähtöisyys ja ennaltaehkäisyn periaate.

Pelastuslaitoksen toimitiloja uudistetaan peruskorjaamalla ja tarvittaessa paloasemarakennuksia uusimalla sekä riskianalyysin perusteella lisäämällä uusia asemia. Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on tilanne- ja johtokeskus, jossa pelastustoimella on käytettävissä tilanne- ja johtokeskustilat sekä varusteet. Tilannehuoneessa voidaan mm. koota, analysoida ja ylläpitää monipuolista tilannekuvaa sekä jakaa tilannekuvaa kunnille sekä muille yhteistyöviranomaisille.

ISTIKE-tilannekeskustoimintaa ylläpidetään yhteistyössä Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen kanssa. Pelastustoimen uudistuksen myötä maahamme on suunnitteilla viisi pelastustoimen alueellista tilanne- ja johtokeskusta.

Varallaolon mahdollinen muuttuminen työajaksi aiheuttaa kustannusriskiä pelastuslaitoksella. Osa pelastustoimen viranhaltijoista on vaatinut varallaolokorvauksia maksettavaksi palkkana työaikakorvauksineen. Pohjois-Savon pelastuslaitos maksaa varallaolokorvausta arkisin 37 % ja viikonloppuisin sekä arkipyhinä 40 % henkilön omasta palkasta laskettuna. Vaatimus (yli 3 M€) on työtuomioistuimen käsittelyssä.

Henkilöstösuunnittelu

Pelastuslaitoksen tavoite on mahdollistaa motivoituneen henkilöstön osaamisen, työn ja työ- yhteisön aktiivinen kehittäminen. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen henkilöstösuunnitelmassa on esitetty suunnitelmavuosien painopistealueet sekä palveluiden tuottamiseen tarvittava henkilöstömäärä huomioiden tiukka käyttötalousraami. Henkilöstösuunnitelman toteutumisesta seurataan vuosittain laadittavalla henkilöstökertomuksella.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on tuottaa monipuolisia sekä asiakaslähtöisiä palveluita, ylläpitää henkilöstön osaamistasoa sekä panostaa täydennyskoulutukseen. Päätoimisen sekä sivu- toimisen henkilöstön osaamista kehitetään edelleen koulutuksen ja harjoitusten avulla. Työyhteisössä seurataan henkilöstön osaamista ja tulevia koulutustarpeita muun muassa kehitys- keskustelujen avulla. Tavoitteena on kehittää edelleen työyhteisön avointa ja oppimismyönteistä ilmapiiriä, joka edesauttaa myös työhyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Pelastuslaitoksella laaditaan vuosittain työhyvinvointisuunnitelma, jonka toteutumista seurataan mm. työ- suojelutoimikunnassa.

Osaamisen vahvistamisen keinoina käytetään perehdyttämistä, työssä oppimista sekä tiimi- toimintaan osallistumista, oppisopimuskoulutusta sekä ammatillista täydennyskoulutusta. Alueen oppilaitosten kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä onnistuvien rekrytointien varmistamiseksi. Lisäksi Pohjois-Savon pelastuslaitos on mukana valtakunnallisissa kehittämishankkeissa tarvittaessa.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminnassa on mukana koulutus- ja resurssikeskus, jonka tehtävänä on mm. henkilöstön työvuorosuunnitteluun, vuosilomasuunnitteluun, sijaisrekrytointiin sekä sisäiseen liikkuvuuteen liittyvät työtehtävät. Vuoden 2021 tavoitteena on jatkaa kehittämistyötä sisäiseen ja ulkoiseen koulutukseen liittyvissä kysymyksissä yhdenmukaisen, tehokkaan ja laadukkaan koulutuksen varmistamiseksi. Sekä vahvistaa ja kehittää sisäistä liikkuvuutta maakunnan eri pelastusasemilla.

TULOSLASKELMA (1.000 €)	TP 2019	TA+M 2020	ENNUSTE 2020	TA 2021	Muutos Ta 20/Ta21
Myyntituotot	25 724	26 038	26 033	26 910	3,4 %
Maksutuotot	318	314	251	319	1,7 %
Tuet ja avustukset	346	277	178	212	-23,6 %
Vuokratuotot	32	30	28	31	2,8 %
Muut toimintatuotot	20	43	22	98	127,5 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	26 439	26 702	26 513	27 570	3,3 %
Palkat ja palkkiot	-14 749	-14 996	-15 009	-15 292	2,0 %
Eläkekulut	-2 745	-2 723	-2 736	-2 798	2,7 %
Muut henkilösivukulut	-705	-678	-605	-753	11,1 %
Henkilöstökulut yhteensä	-18 199	-18 397	-18 350	-18 843	2,4 %
Palvelujen ostot	-2 551	-2 447	-2 227	-2 507	2,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 045	-1 051	-1 125	-1 118	6,4 %
Avustukset	-63	-64	-64	-64	-0,5 %
Vuokrat	-3 394	-3 406	-3 411	-3 536	3,8 %
Muut toimintakulut	-37	-51	-51	-36	-29,5 %
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-25 288	-25 416	-25 228	-26 104	2,7 %
TOIMINTAKATE	1 151	1 286	1 285	1 466	14,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkokulut	-18	-16	-16	-20	25,5 %
VUOSIKATE	1 133	1 270	1 269	1 446	13,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 032	-1 062	-1 062	-1 173	10,4 %
TILIKAUDEN TULOS	101	208	207	273	31,5 %
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	122	120	120	95	-20,5 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	223	327	327	368	12,5 %

Isäntäkuntapalvelut

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kuopio järjestää Tuusniemen terveystalvelut uuden sopimuksen mukaisesti 2021 alkaen isäntäkuntamallin mukaisesti. Sopimusta jatketaan vuoden 2022 loppuun saakka, jonka jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana 12 kk irtisanomisajalla tai enintään Sote-maakuntauudistuksen alkuun saakka. Sopimuskauden tavoitteena on uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta yhdessä Tuusniemen kunnan sosiaalipalveluiden kanssa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tuusniemen syntyvyys on alhainen ja toiminta väkisinkin painottuu aikuisväestön ja ikääntyneiden palveluihin. Kotisairaanhoidon palvelua vahvistetaan taajama-alueella ja osaston sairaansijapaikkoja vähennetään. Osaston toimintaprofiili muuttuu siten, että se vastaa sitä palveluntarvetta, jonka tuottaminen paikallisesti on tarkoituksenmukaista. Täydentävät palvelut hankitaan muualta Kuopion palveluntuotannon mukaisesti. Vaativa sairaanhoito ja alueellinen päivystys keskittyvät KYSiin. Tuusniemeläiset voivat käyttää myös Juankosken ilta-vastaanottoa soveltuvilta osin virka-ajan ulkopuolella.

Henkilöstösuunnittelu

Toiminta jatkuu pääosin nykyisen henkilöstövahvuuden turvin. Ostopalvelutyövoiman käyttö näyttää välttämättömältä palvelutason turvaamiseksi.

Osaston avoimena olevat tehtäväpohjat täytetään. Tehtävien täytössä voidaan tehdä nimikemuutoksia. Osaston sairaanhoitajat osallistuvat vuorollaan kotisairaanhoidon työvuoroihin.

Tuusniemen henkilöstön kehittämisessä noudatetaan terveystalvelujen yhteistä kehittämis- ja koulutussuunnitelmaa. Täydennyskoulutuksessa keskitytään erityisesti kotisairaanhoidon tarpeisiin.

TULOSLASKELMA (1.000 €)	TP 2019	TA+M 2020	ENNUSTE 2020	TA 2021	Muutos
					Ta 20/Ta21
Myyntituotot	2 966	2 990	3 007	2 820	-5,7 %
Maksutuotot	379	380	308	355	-6,6 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 345	3 370	3 315	3 175	-5,8 %
Palkat ja palkkiot	-1 668	-1 730	-1 744	-1 638	-5,4 %
Eläkekulut	-292	-309	-303	-295	-4,6 %
Muut henkilösivukulut	-55	-63	-62	-66	5,0 %
Henkilöstökulut yhteensä	-2 015	-2 102	-2 109	-1 998	-4,9 %
Palvelujen ostot	-1 021	-940	-854	-882	-6,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-294	-310	-323	-280	-9,7 %
Vuokrat	-4		-5		
Muut toimintakulut	-12	-18	-23	-15	-16,7 %
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-3 345	-3 370	-3 315	-3 175	-5,8 %
TOIMINTAKATE	0	0	0	0	

3. Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelman lukuohje

Tuloslaskelmaosan määrärahat sisältyvät vähennyslaskukaavan muotoiseen tuloslaskelmaan, joka on esitetty viereisellä sivulla.

Toimintatulot sisältävät palvelualueiden ja taseyksiköiden tuloarviot, jotka kohdistetaan talousarviovuodelle suoriteperusteisesti. Toimintatulot saadaan joko vastikkeena annetuista palveluista tai avustuksena, tukena tai korvauksena tehtävien suorittamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin.

Toimintamenot yhteenlaskettu määrä on ydinkaupungin eri palvelualueiden toimintaa sitova menomääräraha. Tavaroiden ja palvelujen hankinnasta aiheutuvat menot budjetoidaan pääsääntöisesti arvonlisäverottomina.

Toimintakate osoittaa paljonko käyttötalouden menoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on palvelutoiminnan osalta miinusmerkkinen.

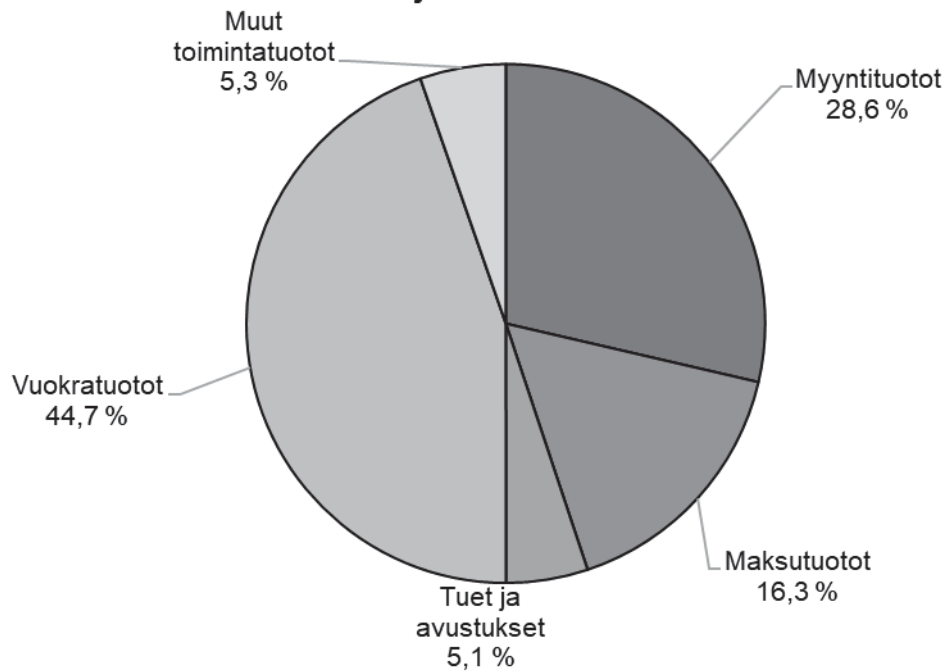
Vuosikate on kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos. Vuosikate osoittaa riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet menot eli käyttöomaisuuden poistot. Ennen vuosikatetta esitetään vain säännönmukaisen toiminnan tulot ja menot. Satunnaisten tulojen ja menojen siirtämisellä vuosikatteen jälkeen pyritään vuosikatteen vertailtavuuteen eri vuosien ja eri kuntien välillä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksen käsittelyerät eli vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset.

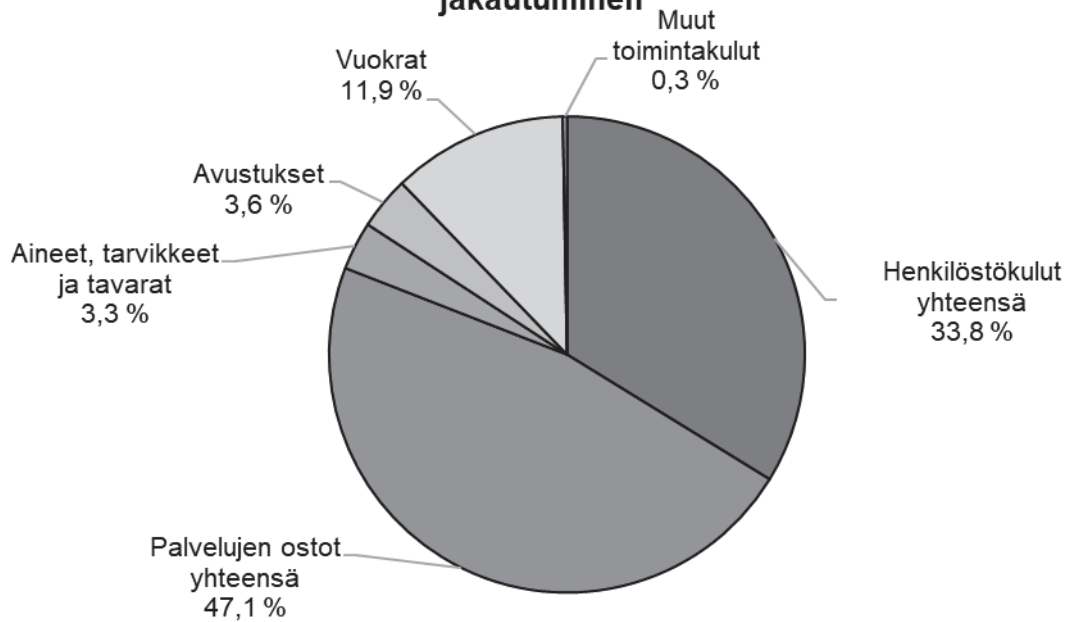
TULOSLASKELMA 2021

	Ydinkau- punki	Taseyksiköt			Ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä
		P-S pelas- tustoimi	Tilakeskus	Isäntäkunta- palvelut / Tuusniemi	
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
TOIMINTATULOT	145 590	27 570	98 756	3 175	275 091
Myyntitulot	48 269	26 910	743	2 820	78 742
Maksutulot	44 080	319		355	44 754
Tuet ja avustukset	13 778	212	12		14 002
Muut toimintatulot	39 463	129	98 001		137 593
TOIMINTAMENOT	-889 814	-26 104	-64 731	-3 175	-983 824
Henkilöstömenot	-308 168	-18 843	-3 298	-1 998	-332 306
Palvelujen ostot	-429 649	-2 507	-30 714	-882	-463 751
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 363	-1 118	-11 543	-280	-32 304
Avustukset	-35 231	-64			-35 295
Muut toimintamenot	-97 404	-3 572	-19 177	-15	-120 168
TOIMINTAKATE	-744 225	1 466	34 025	0	-708 733
Verotulot	496 572				496 572
Valtionosuudet	230 471				230 471
Rahoitustulot					
Korkotulot	10 906				10 906
Muut rahoitustulot	4 208				4 208
Rahoitusmenot					
Korkomenot	-5 007	-20			-5 027
Muut rahoitusmenot	-29				-29
Liikelaitosten peruspääoman tuotto	14 550		-14 550		0
VUOSIKATE	7 446	1 446	19 475	0	28 368
Poistot ja arvonalentumiset	-28 166	-1 173	-19 061		-48 400
TILIKAUDEN TULOS	-20 720	273	414	0	-20 032
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		95	42		137
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-20 720	368	456	0	-19 895

**Koko kaupungin toimintatulojen 275,1 milj. €
jakautuminen**

**Koko kaupungin toimintamenojen 983,8 milj. €
jakautuminen**

3. Tuloslaskelmaosa

Talousarviossa toimintakate on -708,7 milj. euroa ja se heikkenee 17,9 milj. euroa (2,6 %) vuoden 2020 talousarvioon verrattuna. Kun huomioidaan Kuntatekniikkaliikelaitos Mestarin yhtiöittämisen vaikutus, talousarvion toimintakate heikkenee 15,7 milj. euroa (2,3 %). Vuoden 2020 tilinpäätösennusteeseen nähden se heikkenee 3,8 milj. euroa (0,6 %). Taloussuunnitelmavuosina toimintakate heikkenee 1,6 % vuonna 2022 ja 1,4 % vuosina 2023-2024.

Vuonna 2021 verotulot ovat yhteensä 496,6 milj. euroa, joka on 13,9 milj. euroa (2,9 %) enemmän tilinpäätösennusteeseen verrattuna. Talousarvioehdotus perustuu 0,1 prosenttiyksikön vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentin korotukseen. Korotuksen verotulovaikutus on 2,8 milj. euroa. Verotulojen odotetaan kasvavan vuosittain keskimäärin runsaat 2 % taloussuunnitelmakaudella. Valtionosuudet ovat yhteensä 230,5 milj. euroa, tilinpäätösennusteeseen nähden valtionosuudet vähenevät 11,6 milj. euroa. Valtionosuudet pienyvät, koska vuodelle 2020 kohdistui merkittävät koronatukipaketit. Valtionosuuksia kasvattavat taloussuunnitelmakaudella indeksitarkistusten lisäksi myös verotulomenetysten kompensatiot kunnille sekä hallitusohjelman mukaiset kuntien tehtävien lisäykset.

Talousarvioehdotuksessa rahoitustulojen ja – menojen nettomäärä on 10,1 milj. euroa, 1,7 milj. euroa vähemmän kuin tilinpäätösennusteessa. Korkotuloja arvioidaan saatavan 10,9 milj. euroa. Kuopion Energia Oy maksaa kaupungille lainan korkoa 6 milj. euroa, Kuopion Vesi Oy 4,4 milj. euroa, Servica Oy 0,2 milj. euroa ja Mestar Kuopio Oy 0,3 milj. euroa. Muita rahoitustuloja arvioidaan kertyvän 4,2 milj. euroa, ne ovat pääosin osinkotuloja ja takausprovisioita. Tilapalveluiden peruspääoman tuotto on 14,6 milj. euroa. Korkomenoja arvioidaan maksettavan 5 milj. euroa, 1,4 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Rahoitustulojen ja -menojen nettomäärän arvioidaan pysyvän samalla tasolla koko suunnitelmakauden.

Talousarviossa vuosikate on 28,4 milj. euroa. Vuosikate on noin 2 milj. euroa parempi kuin vuoden 2020 talousarviossa, mutta 5,7 milj. euroa heikompi kuin vuoden 2020 tilinpäätösennusteessa. Vuosikatteen arvioidaan parantuvan vuosittain siten, että suunnitelmakauden lopussa vuosikate on noin 64 milj. euroa.

Poistot ovat 48,4 milj. euroa, 0,8 milj. euroa suuremmat kuin kuluvan vuoden tilinpäätösennusteessa. Korkean investointitason vuoksi poistojen määrän arvioidaan kasvavan vuosittain ja viimeisenä taloussuunnitelmavuotena poistojen määrä on 56 milj. euroa. Talousarviossa vuosikate kattaa poistoista 59 %, taloussuunnitelmakauden lopussa vuosikate kattaa poistot 114 prosenttisesti.

Talousarviossa tilikausi on alijäämäinen 19,9 milj. euroa. Taloussuunnitelmakauden aikana tavoitteena on kääntää tilikauden tulos ylijäämäiseksi ja vuosina 2023-2024 tilikaudet ovat ylijäämäisiä.

KUOPION KAUPUNGIN TULOSLASKELMA (milj. euroa)

(sisältää liikelaitokset ja taseyksiköt, sisältää sisäiset erät, vuodet eivät vertailukelpoisia liikelaitosjärjestelyjen vuoksi)

	TP	TP	TP	TA + TAMU	TPE	TA	TS	TS	TS
	2017	2018	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Toimintatulot	319,5	329,9	331,2	306,6	303,4	275,1	290,1	300,7	306,7
Myyntituotot	126,3	126,7	122,9	89,5	88,3	78,7			
Maksutuotot	41,4	40,8	41,0	44,8	46,3	44,8			
Tuet ja avustukset	15,9	12,1	13,3	12,5	14,5	14,0			
Muut toimintatuotot	117,0	125,3	129,8	133,5	128,1	137,6			
Valmistus omaan käyttöön	18,9	25,0	24,3	26,3	26,3	0,0			
Toimintamenot	-918,6	-950,0	-991,2	-997,4	-1006,0	-983,8	-1010,5	-1031,1	-1047,1
Henkilöstökulut	-317,1	-327,2	-338,5	-335,2	-337,5	-332,3			
Palvelujen ostot	-416,2	-430,4	-445,8	-453,6	-453,6	-463,8			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38,9	-43,2	-43,0	-41,2	-42,6	-32,3			
Avustukset	-44,7	-46,5	-56,0	-51,7	-57,3	-35,3			
Muut toimintakulut	-101,6	-102,7	-107,9	-115,7	-114,9	-120,2			
TOIMINTAKATE	-599,1	-620,1	-660,0	-690,8	-702,5	-708,7	-720,2	-730,2	-740,2
Verotulot	452,7	441,3	464,0	488,8	482,7	496,6	507,3	518,6	531,5
Valtionosuudet	197,3	197,3	203,3	215,6	242,1	230,5	235,5	254,6	262,4
Korkotulot	8,2	8,0	8,1	10,8	10,4	10,9			
Muut rahoitustulot	3,7	9,6	5,0	5,6	5,1	4,2			
Korkomenot	-5,2	-4,4	-3,9	-3,6	-3,6	-5,0			
Muut rahoitusmenot	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0			
Rahoitustulot ja menot, netto	6,6	13,2	9,2	12,8	11,8	10,1	10,0	10,0	10,0
VUOSIKATE	57,5	31,6	16,5	26,3	34,1	28,4	32,6	52,9	63,8
Poistot ja arvonalentumiset	-48,4	-48,2	-54,7	-47,2	-47,6	-48,4	-50,4	-53,0	-56,0
Satunnaiset tulot ja menot	0,0	12,4	92,9	7,0	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TILIKAUDEN TULOS	9,1	-4,2	54,7	-13,9	-4,5	-20,0	-17,8	-0,1	7,8
Poistoeron lisäys (-) ja vähennys (+)	0,4	0,2	0,2	0,2	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	9,5	-4,0	54,9	-13,7	-3,9	-19,9	-17,7	0,1	7,9
Tunnuslukuja:									
- Toimintatulot / toimintamenot	35 %	35 %	33 %	31 %	30 %	28 %	29 %	29 %	29 %
- Toimintakatteen kasvu	4,4 %	3,5 %	6,4 %	4,7 %	6,4 %	2,6 %	1,6 %	1,4 %	1,4 %
- Vuosikate poistoista	119 %	66 %	30 %	56 %	72 %	59 %	65 %	100 %	114 %

4. Investointiosa

4.1. Investointiosan esitystapa

Talousarvion investointiosassa esitetään ydinkaupungin ja tilakeskuksen investoinnit hankkeittain. Hanke on pääsääntöisesti toimielimen vastuulla oleva käyttöomaisuuden hankinta- tai perusparannuskokonaisuus. Hankkeesta tai hankeyhdistelmästä on esitetty hankkeen kustannusarvio, aikaisemmin käytetyt määrärahat, myönnettävä määräraha sekä mahdollinen perustelu. Pohjois-Savon alueellisen pelastuslaitoksen osalta investointiosassa esitetään tulo- ja menoarvioin summa sekä niiden nettosumma.

Taloussuunnitelmakauden investointeja on kaupungin nettovelkaantumisen hillitsemiseksi sopeutettu vastaamaan toiminnan rahavirrasta muodostuvaa tulo-rahoitusta. Investointiosan yhteenvedon meno- ja tuloarviot eivät siten ole kaikilta osin yhdenmukaisia taseyksiköiden omien talousarvioesitysten kanssa.

- Talousarvion investointiosassa investointihankkeiden tai hankekokonaisuuksien menot esitetään bruttomääräisinä.
- Investointiosan tuloksi merkitään investointien rahoittamiseen arvioidut rahoitusosuudet sekä käyttöomaisuuden myyntien osalta myytävien kohteiden tasearvo.
- Arvioidut luovutusvoitot tai –tappiot budjetoidaan käyttötalousosaan.
- Investointiosassa kaupunginvaltuustoa sitovia ovat talousarviovuoden 2021 määrärahat ja tuloarviot.

4.2. Investointiosa

Investoinnit 1.000 €

Atk-ohjelmat, projektit ja laitteet

	TA 2020+M	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	2021-2024
Menot	-539	-701	-500	-500	-500	-2 201

Maa- ja vesialueet

Myynnit	450	500	500	500	500	2 000
Menot	-2 000	-2 000	-3 000	-13 200	-3 000	-21 200
Netto	-1 550	-1 500	-2 500	-12 700	-2 500	-19 200

Yhdyskuntarakentaminen

Lähiliikuntapaikat	Menot	-760	-430	-230	-330	-30	-1 020
Satamat	Menot	-2 850	-80	-80	-580	-580	-1 320
Kunnallistekniikka	Rah.osuus	400	1 224	0	0	0	1 224
	Menot	-22 780	-27 430	-27 810	-26 440	-26 660	-108 340
	Netto	-22 380	-26 206	-27 810	-26 440	-26 660	-107 116
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet	Rah.osuus		400	0	0	0	400
	Menot	-3 485	-3 550	-3 310	-6 245	-5 280	-18 385
	Netto		-3 150	-3 310	-6 245	-5 280	-17 985
Liikuntapaikat	Rah.osuus		250	0	0	0	250
	Menot	-3 420	-1 415	-5 720	-2 850	-5 250	-15 235
	Netto	-3 420	-1 165	-5 720	-2 850	-5 250	-14 985

Yhdyskuntarakentaminen

Tulot yht.	400	1 874	0	0	0	1 874
Menot yht.	-33 295	-32 905	-37 150	-36 445	-37 800	-144 300
Netto	-32 895	-31 031	-37 150	-36 445	-37 800	-142 426

Koneet ja kalusto

Kaupunkirakennelautakunta	Menot	-30	-55	-55	-55	-55	-220
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Menot	-1 932	-2 218	-1 000	-1 000	-1 000	-5 218
Kasvun ja oppimisen lautakunta	Menot	-1 825	-1 390	-1 500	-1 500	-1 500	-5 890
Perusturva- ja terveyslautakunta	Menot	-725	-897	-800	-800	-800	-3 297
Menot yht.		-4 512	-4 560	-3 355	-3 355	-3 355	-14 625

Muut aineelliset hyödykkeet

Menot	-80	-80	-80	-80	-80	-320
-------	-----	-----	-----	-----	-----	------

Osakkeet ja osuudet

Tulot	580	2 200	1 600	1 600	1 600	7 000
Menot	-800	-500	-500	-500	-500	-2 000
Netto	-220	1 700	1 100	1 100	1 100	5 000

Ydinkaupungin investoinnit yhteensä

Tulot	1 430	4 574	2 100	2 100	2 100	10 874
Menot	-41 226	-40 746	-44 585	-54 080	-45 235	-184 646
Netto	-39 796	-36 172	-42 485	-51 980	-43 135	-173 772

Investoinnit 1.000 €

Tilakeskus

TA 2020+M TA 2021 TS 2022 TS 2023 TS 2024 2021-2024

Talonrakennus

Koko hanke

Kasvun ja oppimisen palvelualue (koulut ja nuorisotilat)

Läntisen maaseutualueen koulu (ja päiväkotit)			-4 900					0
Lumit, musiikki- ja ilmaisutaidon lukio	uusi	27 200	-4 800	-13 600	-7 350			-20 950
Niiralan koulun peruskorjaus koulu- ja päiväkotikäyttöön	peko	15 500	-1 500	-9 200	-5 400			-14 600
Länsi-Puijon koulun lisätilat	laajennus	2 150	-700	-1 450				-1 450
Riistaveden kouluratkaisu	uusi	13 600	-200	-400	-7 100	-6 100		-13 600
Rajalan koulun lisätilat (elinkaarisop.laajennus)	laajennus							0
Syvänniemen alakoulu ja päiväkoti (0-2)	vuokra	500	-100	-100	-400			-500
Hatsalan klassillinen koulu (korvaava uudisrakennus)	uusi	25 300	-300		-100	-6 500	-12 000	-18 600
Ylä-Pyörö perusparannus	perusp.	22 800				-200	-6 500	-6 700
Lyseon peruskorjaus	peko	5 500				-100	-3 100	-3 200
Pirtin koulun laajennus ja muutostyöt	uusi	27 700					-200	-200
Kettulan koulu (korvaava uudisrakennus)	uusi	7 000				-300	-3 200	-3 500
Särkiniemen koulu (korvaava uudisrakennus)	uusi	4 450				-250	-2 100	-2 350
Jynkänlahden viipaleen korvaus uudisrakennuksella	vuokra	300			-300			-300
		152 000	-12 500	-24 750	-20 650	-13 450	-27 100	-85 950

Kasvun ja oppimisen palvelualue(päiväkodit)

Läntisen maaseutualueen päiväkoti (koulun yhteyteen)			-800					0
Vehmersalmen päiväkotihanke ja koulun muutostyöt			-1 810					0
Männistön päiväkoti, 8 r	vuokra	250		-250				-250
Mölymäen määräaikainen päiväkoti, 10 r	vuokra	750		-700				-700
Lastentien päiväkoti (Alava), 6 r	uusi	5 800	-200	-2 200	-3 500			-5 700
Kurkimäen viipalepäiväkoti	vuokra	450		-450				-450
Päiväkotien peruskorjaukset (8 kpl, 30 r)	peko	22 076	0	0	-5 806	-1 380	-5 700	-12 886
Uudiskohteet (korvaavat nykyisiä peruskorjauskuntoisia)	uusi	34 800	-500	-100	-1 820	-9 300	-9 000	-20 220
		64 126	-3 310	-3 700	-11 126	-10 680	-14 700	-40 206

Investoinnit 1.000 €
TA 2020+M TA 2021 TS 2022 TS 2023 TS 2024 2021-2024
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
Koko hanke

Museon peruskorjaus ja laajennus			-8 300					0
Pääkirjaston korjaus- ja muutos			-460					0
Keskuskentän jalkapallostadion	vuokra		-600	x	x			0
Savilahden liikunta ja tapahtumakeskus	uusi	35 500	-5 000	-9 000	-16 000	-6 800		-31 800
Lippumäen jäähallin muutos sisäliikuntahalliksi ja uimahallin peruskorjaus	peko	6 000	-2 800	-2 400				-2 400
Pääkirjaston perusparannus (katon uusiminen)	peko	1 500			-1 500			-1 500
Väestösuojien peruskorjaukset	peko	2 800	-500	-200	-200	-200	-200	-800
		45 800	-17 660	-11 600	-17 700	-7 000	-200	-36 500

Toimisto yms. Hallintorakennukset

Kaupungintalon peruskorjaus	peko	10 000				-5 000	-5 000	-10 000
Valtuustotalo (työymp.kehittäminen, os.perusk)					x	x	x	0
		10 000	0	0	0	-5 000	-5 000	-10 000

Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueet

Liito-orava palvelutalo (Niku), 56 tehostetun palv.as.	vuokra			x				0
Turvakoti	vuokra	2 915		-50				-50
Leväsen palvelukeskus (Niku)	vuokra	8 500			x	x		0
Puijonlaakson palvelukeskus (Niku)	vuokra	10 200					x	0
Harjulan Lehtola	vuokra						x	0
		21 615	0	-50	0	0	0	-50

Palo- ja pelastustoimi
Koko hanke

Niilsän pelastusasema, uudisrakennus	uusi	3 600	-1 800	-2 800	-500			-3 300
Petosen pelastusasema, uudisrakennus	vuokra			x				0
Keskustan pelastusasema	vuokra			x	x			0
Neulamäen pelastusaseman uudisrakennus	vuokra				x	x		0
		3 600	-1 800	-2 800	-500	0	0	-3 300

	TA 2020+M	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	2021-2024
Kalusto- ja valmiussuunnitelmahankinnat	240	-60	-60	-60	-60	-240
Pienet peruskorjauskohteet	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-40 000
Tulot	Koko hanke					
Kiinteistöjen myynnit		1 270	400	1 000	1 000	3 400
Museon peruskorjaus, OKM:n avustus	2 390	840				0
Lippumäen uimahalli / sisäliikuntahallimuutostyö, OKM:n avustus	800	560	160			160
Savilahti, OKM:n avustus	750		750			750
Nilsin uusi pelastusasema, palosuojarahasto	220	220				220
Tulot yhteensä		2 670	780	1 750	1 000	4 530
Tilakeskus yhteensä		2 670	780	1 750	1 000	4 530
		-45 330	-52 960	-60 036	-46 190	-216 246
		-42 660	-52 180	-58 286	-45 190	-211 716
Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta		437	110	290	1 046	388
		-1 743	-1 565	-1 927	-2 166	-1 521
		-1 306	-1 455	-1 636	-1 120	-1 133
Investoinnit yhteensä		4 557	5 464	4 140	4 146	3 488
		-88 988	-95 271	-106 548	-102 436	-103 816
		-84 431	-89 807	-102 407	-98 290	-100 328

4.3. Maa- ja vesialueiden hankinnat

Maa-alueiden hankintaan kohdennettavissa määrärahoissa on poikkeuksellinen vuosi 2023.

Silloin toteutetaan pääosa Savon koulutuskuntayhtymän ja kaupungin väliseen Mölymäen alueen maankäytösopimukseen ja kiinteistöjen vaihtoon liittyvistä toimenpiteistä. Vastaavasti vuosina 2023-2024 myyntivoitoja ja kehittämiskorvauksia on voitu lisätä tuloslaskelman tuloihin vahvistamaan vuosikatetta.

Yhdyskuntarakentaminen 2021

Savilahti

Alueella jatketaan yhdyskuntatekniikan rakennustöitä. Savilahdentien työt valmistunevat vuosina 20-23 kokonaisuudessaan, jonka jälkeen seuraavat Vanhan Varikon alue, Marikonranta ja Savisaari, tässä järjestyksessä. Alkuosassa rahoitusta vaadittaneen yli 10 miljoonaa euroa vuodessa, tämän jälkeen rahantarve taantuu, arviolta tasolle 4-8 miljoonaa euroa vuodessa. Vuodelle 2021 arvio on yli 13 miljoonaa euroa.

Ydinkeskustan hankkeet

Keskusta ja Rönö

Keskustassa on useita eri tyyppisiä kohteita. Näistä Maljalahden ja Matkustajasataman alue on suurelta osin valmistunut. Määrärahaa tarvitaan kuitenkin alueen pohjoisosan mm. Aallonmurtajankadun viimeistelyyn. Alue yhtyy pohjoisessa Itkonniemen alueeseen.

Asemanseutu on hyvässä vauhdissa. Lähimpinä vuosina tarvitaan alueen viimeistelyyn sekä Rautatieaseman saneeraukseen, esimerkiksi Puijonkadun saneeraukseen ja sovittamiseen valtion hankkeen kanssa. Kaupungin osuudesta ja aikataulusta on sovittava valtion kanssa. Myös pitkään investointiohjelmassa olevan Puijonkadun osuuden kaupungintalolta Asemanseudulle tulisi tässä yhteydessä saneerata. Auki on, tulisiko osuuden osalta tarkistaa katusuunnitelman ajantasaisuus. Myös useat osuuden varren alueella olevat kiinteistösaneeraukset tulevat hankaloittamaan osuuden ajoitusta.

Kuopionlahti toteutuessaan suunnitellusti (hotellihanke) vaatii kymmeniä miljoonia euroja. Auki on nykyisen Hallikadun kohdalla sekä rannan rakentaminen on suunniteltu asemakaavoituksen aikana erittäin korkealuokkaiseksi. Tähän menneessä on varmistunut Lumitin rakentuminen, jonka takia on aloitettu Puijonkadun eteläosan saneeraus. Tässä yhteydessä myös Koljonniemenkatu Lumitin luona saneerataan.

Kuntolaaksossa on ensimmäinen osuus eli uuden uima-jäähallikompleksin rakentaminen valmistunut. Health Cityn ja Opistokujan alueiden kunnallistekniikan rakentamista on aikaistettu ja ne alkavat jo vuoden 2020 aikana mm. kaukolämpötoilla. Vuosien 2021 ja 22 aikana varaudutaan suorittamaan suurin osa alueen muista kunnallistekniikan töistä. Viimeistelyitä jäänee tuleville vuosille.

Tämä lisäksi keskustaan on suunniteltu muita lähinnä saneerauspohjaisia hankkeita, joiden eteneminen riippuu talousarviolanteesta. Tällaisia hankkeita ovat mm. Kauppakadun saneeraus torilta Sairaalakadun suuntaan, Rännikatuverkoston jatkosaneeraukset (mm. Käsityökadun saneeraus Kauppa- ja Tulliportinkatujen välillä). Muita keskustan hankkeita nousee esiin jatkuvasti (mm. Väinölänniemen stadionin saneeraus).

Katujen peruskorjaukset

Keskustan kohteissa mainitut hankkeet ovat osaltaan myös katujen peruskorjaustöitä (esim. Puijonkatu, Koljonniemenkatu). Vastaavia kohteita on myös muualla keskeisellä kaupunkialueella ja maaseututaajamissa.

Täydennysrakentaminen

Puijonlaakson alue

Puijonlaakson alueella tehdään vuosina 20-21 Sammakkolammenpuiston saneeraustöitä. Lisäksi tehdään muita liikenneturvallisuuteen ja täydennysrakentamiseen liittyviä töitä, jotka on suunniteltu tehtäväksi vuoden 2022 aikana. Vuoden 2022 jälkeen tulee mahdollisesti tehtäväksi täydennysrakentamiseen liittyviä töitä, mm. Kiekkotien alue.

Koilliset kaupunginosat

Rahusenkanalla on Pihlajaharjunttiellä yhteishanke Kuopion Veden kanssa vesihuoltolinjojen huonon kunnon vuoksi.

Niiralan, Haapaniemen ja Siikalahden alueet

Tasavallankadun varren alueella on käynnistynyt asemakaavamuutos, joka tulee aiheuttamaan katumuutoksia. Tässä vaiheessa valmistaudutaan alueen tarkempaan suunnitteluun mm. Tehdaskadun oikaisun osalta.

Siikarannan ja Saaristokadun risteys on noussut ongelmallisena esille. Siikarannan suunnasta on vasemmalle kääntyminen ajoittain hankalaa. Alueen tiivistyminen (mm. polttoainepiste) voi lisätä ongelmia. Risteykseen tarkastellaan erilaisia vaihtoehtoja, kuten kiertoliittymää.

Petosen alue

Petosen alueella lähivuosien suurin saneerauskohde on Litmasenlammen puisto, jossa on pitkään kertynyt korjausvelkaa. Tämän lisäksi myös alueella on täydennysrakennuskohteita mm. Pyörön alueella. Vuoden 2021 aikana täydennetään vielä Lippumäen liikuntapuistoa.

Asuinalueiden rakentaminen

Saaristokaupunki

Saaristokaupungissa menee vielä vuosia rahaa Lehtoniemen alueen kunnallistekniikkaan sekä Lehtoniemen että muiden alueiden viimeistelytyöhön. Vuoden 2021 aikana on tarkoitus aloittaa Lehtoniemen viimeisen asemakaava-alueen Lehtorinteen kunnallistekniikan rakentaminen.

Hiltulanlahden alue

Hiltulanlahden 2 alueen rakentaminen jatkuu vielä 2021-22, jonka jälkeen rakentamisen painopiste siirtyy Puutosalmentien varteen Hiltulanlahden 3 alueelle. Hiltulanlahden 1 alueen viimeistelytyöhön on syytä varata vielä kauden alkupuolelle hieman rahaa. Vuoden 2022 jälkeen Hiltulanlahden 2 alueen viimeistelyt jatkuvat.

Yhteishankkeena ely-keskuksen kanssa on maantielle 553 kevyen liikenteen väylän rakentaminen välille Hiltulanlahti – Pellesmäki. Hanke on saanut valtiolta kävelyn ja pyöräilyn edistämistä rahaa. Rahoituksella voitaneen saada osa kevyen liikenteen väylästä toteutettua.

Liikuntapaikat

Puijon alue

Alun perin Puijon kehittämiseen on varattu määrärahaa 1-2 miljoonaa euroa vuosittain urheilulaakson alueelle. Määrärahan turvin on voitu tehdä toimenpiteitä erityisesti urheilulaakson pohjoisosassa. Nyt alueen eteläosaan selvitetään koulun sijoittamista. Tämä muuttanee aikatauluja urheilulaakson alueella, kunnes asiat selviävät. Periaatteessa pohjoisosa eli maaliaukiolla olevat rakenteet voidaan viedä nopeammin eteenpäin. Maaliaukion tekoonurmikentän rakentamista on useaan otteeseen siirretty. Sitä esitetään edelleen siirrettäväksi.

Muulla Puijon alueella hankkeiden etenemistä vaikeuttavat lupakysymykset. Nk. Puijoa kiertävän helpon ladun suunnittelu on keskeytetty. Antikkalan alueen jatkokehittämistä vaikeuttavat käynnissä olevat lupa-asiat. Viimeisimpänä on käynnissä Puijon lakialueen sekä sinne nousevan hiihtohissin suunnittelu. Nämä toimenpiteet pyritään saamaan käyntiin vuosien 2021 ja -22 aikana.

Mölymäki

Mölymäellä jatketaan alueen kunnallistekniikan rakentamista Sakkyn kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Stadionin investointiratkaisussa etusijalla on jäähalli-investoinnissa käytetty vuokramalli.

Lähiliikuntapaikat sekä ulkoilu- ja leikkipaikat

Petosella saneerataan Tiilipuiston ja Haarakastien leikkipaikat.

Elinkeinoihin liittyvät hankkeet

Sorsasalo

Sorsasalossa varaudutaan suunnittelemaan alueen liikenneverkkoa.

Etelä-Kuopion yrityspuistoon kuuluvat alueet

Alueista tärkeimmät ovat Logistiikka-alue ja Pienen Neulamäen 2 alue. Logistiikka-alueen asemakaavoitus on loppuvaiheessa. Töiden aloittaminen riippuu asemakaavan lainvoimaisuudesta. Alueen rakentamiskustannukset arvioidaan 30 miljoonaksi euroksi ottaen huomioon alueen esirakentaminen. Osa alueen rakentamisesta voidaan tehdä hyödyntämällä ylijäämä massoja. Alueelle on syytä varata vuosittainen määräraha koko investointien suunnittelukaudelle 2021-2024.

Pienen Neulamäen alueen 1 ja Kylmämäen alueen osalta on edelleen viimeistelytöitä Kylmämäentien, Pioneerikadun, Asevarikontien ja Majurinkadun osalta.

Muut yritystontit ja -alueet

Muiden alueiden osalta olisi syytä varautua mm. Matkuksen esirakentamiseen jäljellä olevien tonttien osalta tonttien vauhdittamiseksi. Myös muualla kaupungin alueella on vastaavia tontteja.

Elinkeinohankkeille varataan vuosittainen määräraha pikaisesti käynnistyviin kohteisiin.

Maaseututaajamat

Melalahden ja Vehmersalmen alueet

Riistavedellä tunnistettuja yhdyskuntatekniikan hankkeita lähiaikoina on mm. Vartialan kentän kunnostus ja Peltioniemen alueen viimeistely sekä Melalahden leikkipaikan kunnostus.

Karttulan alueet, Kurkimäki

Syvänniemen ja Pihkainmäen alueella tehdään lisäksi yksityisten teiden rakentamista vuosina 2021-22.

Nilsinä

Nilsinän osalta tärkeimpänä kohteena on Tahkon matkailuympäristön parantaminen. Keskustan osalta hanke lähtee mahdollisesti rakentumaan jo vuoden 2021 loppupuolella.

Maaninka

Vuonna 2021 investointina on Hallitien yksityisen tien rakentaminen Käärmelähdessä. Pitkään valmisteilla ollut Keskisaarentien ja Pihtisalmen sillan rakentaminen ei ole edennyt. Tämä on johtunut tonttien heikosta kysynnästä Keskisaaren alueella.

Juankosken alueet

Juankosken osalta yhdistymissopimukseen kuuluvana hankkeena Pikonniemen uimalan saneeraus toteutetaan vuosina 2020-21. Muita sopimukseen kuuluvia hankkeita on Juankoskella olevat eräät kadut.

Muuruvedelle toteutetaan vuonna 2022 kevyen liikenteen väylä yhteistyönä ely-keskuksen kanssa.

Muut kohteet

Yksittäisten kohteiden lisäksi vuosittain varataan investointimäärärahaa pieniin parannuskohteisiin mm. kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, liikenneturvallisuuden parantamiseen, ulkovalaistuksen kehittämiseen.

5. Rahoitusosa

Rahoituslaskelman lukuohje

Rahoitussuunnitelma jakautuu kahteen osaan.

Toiminnan ja investointien rahavirta pitää sisällään käyttötalouden ja investoinnit osoittaen rahavirran, joka on katettava rahoitustoiminnalla tai joka jää rahoituksen katteeksi. Rahoitussuunnitelman toiminnan rahavirta muodostuu tulossuunnitelmasta siirtyvästä vuosikatteesta ja satunnaisista eristä sekä tulorahoituksen korjauseristä.

Toiminnan rahavirta

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate sekä satunnaiset erät, jotka tuloslaskelmassa esitetään vuosikatteen jälkeen.

Investointien rahavirta

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Rahoituslaskelman Investointien rahavirta -nimikkeen alla esitetään myös investointien rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntihintaiset myyntitulot.

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Kunnan myöntämät lainat, jotka taseessa esitetään pysyvien vastaavien ryhmässä Sijoitukset, käsitellään ryhmässä antolainauksen muutokset. Antolainojen lisäykset vähentävät rahavaroja ja antolainojen takaisinmaksut lisäävät rahavaroja. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja lainojen lyhennykset.

Lainakannan muutokset

Rahoituslaskelma osoittaa, miten kunnan rahoitusrakenne tilivuoden aikana muuttuu. Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Lyhytaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta on ottanut uutta lyhytaikaista lainaa tai uusinnut sitä. Lyhytaikaisten lainojen vähennys osoittaa, kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana lyhentänyt lyhytaikaisia lainojaan. Lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset esitetään rahoituslaskelmassa nettona.

Vaikutus maksuvalmiuteen

Rahoitusosa päättyy vaikutus maksuvalmiuteen –erään, jonka positiivinen arvo tarkoittaa kunnan maksuvalmiuden vahvistumista ja negatiivinen sen heikkenemistä.

RAHOITUSLASKELMA 2021

	Taseyksiköt				
	Ydinkau- punki	P-S pelas- tustoimi	Tilakeskus	Isäntäkunta- palvelut	Ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	7 446	1 446	19 475	0	28 368
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-9 700	-65	-150	0	-9 915
Toiminnan rahavirta yhteensä	-2 254	1 381	19 325	0	18 453
Investointien rahavirta					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-40 746	-1 565	-52 960		-95 271
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 874	110	380		2 364
Pys. vastaavien hyöd.luov. tulot	12 400	65	550		13 015
Investointien rahavirta yhteensä	-26 472	-1 390	-52 030	0	-79 892
TOIMINNAN JA INV. RAHAVIRTA	-28 726	-9	-32 705	0	-61 440
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-250				-250
Antolainasaamisten vähennykset	6 652				6 652
Antolainauksen muutokset	6 402	0	0	0	6 402
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	125 000	250			125 250
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-71 100	-252			-71 352
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0				0
Lainakannan muutokset	53 900	-2	0	0	53 898
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	60 302	-2	0	0	60 300
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	31 576	-11	-32 705	0	-1 140

5. Rahoitusosa

Vuosien 2021 – 2024 rahoituslaskelman perusteet

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen määrän. Vasta taloussuunnitelmakauden lopussa vuonna 2024 vuosikate kattaa poistot ja talous on tasapainossa tavoitteen mukaisesti.

Toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2021 on -61,4 milj. euroa, joka on rahoitettava joko kassa- tai pääomarahoituksella.

Antolainojen lisäykseen varaudutaan 0,25 milj. eurolla Pohjois-Savon Pelastuslaitokselle. Pelastuslaitoksen lainanlyhennykset ovat vastaavansuuruiset, lisäksi tytäryhtiöiden Kuopion Energia, Servica, Kuopion Vesi ja Mestar Kuopio arvioidaan lyhentävän kaupungin antamia lainoja yhteensä 6,4 milj. eurolla.

Pitkäaikaista lainaa otetaan vuonna 2021 bruttomääräisesti 125 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja maksetaan takaisin yhteensä 71,1 milj. eurolla.

Rahavarojen ennakoidaan olevan käytännössä vuoden 2021 lopussa samalla tasolla kuin vuoden 2021 alussa.

Bruttoinvestoinnit ovat 95,3 vuonna 2021 ja taloussuunnitelmakauden loppuvuosina keskimäärin 104 milj. euroa vuodessa. Taloussuunnitelmakauden aikana toiminnan rahavirran ja investointien välillä vallitsee epäsuhta. Nettoinvestointitaso ylittää poistot joka vuosi. Toiminnan ja investointien rahavirta on koko suunnitelmakauden ajan negatiivinen, mikä käytännössä tarkoittaa pitkäaikaisten lainojen nettomäärän kasvua suunnitelmakauden jokaisen tarkasteluvuoden aikana. Omarahoitus riittää vain noin kolmannekseen investoinneista vuonna 2021.

Pitkäaikaisten lainojen lisäykset sopeutetaan rahoitustuloksen ja lainojen lyhennysten mukaiseen tasoon.

Kaupungin lainamäärä kasvaa suunnitelmakauden tulorahoitus- ja investointitason vuoksi seuraavasti:

Kaupungin lainakanta 2017-2024

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	Enn 2020*	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Lainakanta milj. euroa	347,5	343,0	396,3	479,5	533,4	596,9	638,5	673,8
Lainamäärän muutos %	2,3	-1,3	15,5	21,0	11,2	13,2	21,9	14,4
Lainat (euroa/asukas)	2 940	2 891	3 320	4 013	4 450	4 966	5 298	5 564
Lainamäärän kasvu (euroa/asukas)	55	-49	429	693	437	516	848	598

* 9/2020 osavuositarkastuksen mukainen ennuste

KUOPION KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA (milj. euroa)

(sisältää liikelaitokset ja taseyksiköt, sisältää sisäiset erät, vuodet eivät vertailukelpoisia liikelaitosjärjestelyjen vuoksi)

	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TA + TAMU 2020	TPE 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Toiminnan rahavirta									
Vuosikate	57,5	31,6	16,5	26,3	34,1	28,4	32,6	52,9	63,8
Satunnaiset erät	0,0	12,4	92,7	7,0	9,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjaukset	-1,3	-12,6	-97,7	-14,7	-4,3	-9,9	-5,0	-9,0	-5,0
TOIMINNAN RAHAVIRTA YHT.	56,2	31,3	11,5	18,6	38,8	18,5	27,6	43,9	58,8
Investoinnit									
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-57,1	-91,7	-123,3	-89,0	-80,9	-95,3	-106,5	-102,4	-103,8
Rahoitusosuudet	0,9	1,6	1,7	2,2	3,4	2,4	0,8	0,0	0,0
Käyttöom. myyntitulot	7,1	24,1	184,7	17,0	15,3	13,0	8,4	13,2	8,5
INVESTOINNIT NETTO	-49,1	-66,1	63,1	-69,7	-62,2	-79,9	-97,4	-89,2	-95,3
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	7,1	-34,8	74,6	-51,1	-23,4	-61,4	-69,8	-45,3	-36,5
Rahoituksen rahavirta									
Antolainojen muutokset									
Antolainojen lisäys	-0,8	-8,9	-126,2	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4
Antolainojen vähennys	1,1	5,4	5,8	0,2	2,3	6,7	6,7	6,7	6,7
Antolainojen muutokset yhteensä	0,3	-3,5	-120,4	-0,2	1,9	6,4	6,3	6,3	6,3
Lainakannan muutokset									
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	35,2	88,0	105,3	133,4	133,0	125,0	135,0	135,0	130,0
Pitkäaikaisten lainojen väh.	-52,2	-45,7	-52,9	-56,6	-52,0	-71,1	-71,5	-93,4	-94,7
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6,5	-25,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset yhteensä	-10,5	17,3	53,0	76,8	81,0	53,9	63,5	41,6	35,3
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-8,9	24,8	-79,9	76,6	82,8	60,3	69,8	47,9	41,6
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1,8	-10,0	-5,3	25,5	59,5	-1,1	-0,1	2,6	5,0
Tunnuslukuja									
- Investointien omarahoitusprosentti	102 %	35 %	14 %	30 %	44 %	31 %	31 %	52 %	61 %

6. Liitteet

lisäinformaatiota

6.1. Hankkeet

Elinvoima- ja konsernipalvelu

Hanke	Tavoite ja tehtävä lyhyesti	Hallinnoija	Rahoittaja	Kokonais-kustannukset	Käynnissä vuodet	Kaupungin rahoitusosuus koko hankkeelle	Budjetti vuodelle 2021 toimintamenot	HTV
Business Center	Innovaatioiden ja yrittäjyyden lisääminen	Savonia AMK		-2 209 000	2018-2021	-64 200	-23 000	
Invest & Expand In Kuopio Region	Sijoitusten ja sijoittumisten etsiminen ja saaminen Kuopion seudulle	Kuopion Kaupunki / Yrityspalvelu		-840 500	2020-2023	-145 000	-325 000	
Taitopajat 2020 -kehityshanke	Palvelurakenteiden uudistaminen: uudenlaisen työpajatoiminnan rakentaminen	Kuopion kaupunki / Työllisyyspalvelu		-1 408 771	2019-2021	-205 310	-625 496	
Työllisyyden yhteispalvelu ASKEL	Kaupungin ja TE-toimiston yhteistyön ja asiakaspalvelujen systeminen kehittäminen	Kuopion kaupunki / Työllisyyspalvelu		-1 915 394	2019-2022	-383 079	-745 573	
Nuorten työpolku	Nuorten työllisyyden edistäminen, mukana Kuopion lisäksi Iisalmi ja Varkaus	Kuopion kaupunki / Työllisyyspalvelu		-974 878	2020-2023	-131 093	-313 140	
Työllisyyden palvelutori	Nuorten ohjaamon ja aikuisten vastaavien ohjaus- ja neuvontapalvelujen rakentaminen Kuopioon	Kuopion kaupunki / Työllisyyspalvelu		-3 607 696	2020-2023	-721 538	-1 234 402	
ONE -hanke	Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittäminen	Kuopion kaupunki / Työllisyyspalvelu		-170 250	2020-2021	-34 050	-122 840	
Yhteensä				-11 126 489		-1 684 270	-3 389 451	24,0

Kaupunkiympäristön palvelualue

Hanke	Tavoite ja tehtävä lyhyesti	Hallinnoija	Rahoittaja	Kokonais-kustannukset (Kuopion osuus)	Käynnissä vuodet	Ulkopuolinen rahoitusosuus	Budjetti vuodelle 2021 toimintamenot	HTV
KÄLLI Liikenteen älyratkaisut			ELY	-836 000	2020-2021	70 %	-448 000	1
DigiPave2			VM	-854 667	2020-2021	85 %	-560 000	2
Liito-orava Life			EU	-386 118	2018-2025	81 %	-56 000	1
Ilmasto-olkkari			ELY	-29 000	2020-2021	100 %	-16 000	0,4
Datajalostamo			P-S Liitto	-832 000	2020-2022	70 %	-320 000	1
Pohjois-Savon energianeuvontahanke			Energiavirasto ja Iisalmen kaupunki	-78 250	2019-2023	50 -100 %	-68 000	1,3
Asutaan yhdessä			YM	-76 000	2020-2021	60 %	-46 000	
Yhteensä				-3 092 035			-1 514 000	6,7

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Hanke	Tavoite ja tehtävä lyhyesti	Hallinnoija	Rahoittaja	Kokonais- kustannukset	Käynnissä vuodet	Kaupungin rahoitusosuus	Budjetti vuodelle 2021 toimintamenot	HTV
Nuorisotakuu 2019-2020; maahanmuuttajanuorten koulutus		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus	-46 339	2020-2021	0	0	1
Nuorisotakuu 2020-2021; maahanmuuttajanuorten koulutus		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus	-50 000	2020-2021	0	0	1
Toiminnallista työelämän suomea; työllistymis- ja työmahdollisuuksien vahvistaminen		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus	-53 000	2020-2021	0	0	1
Työelämän suomea edistyneille		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetus- ja kulttuuriministeriö	-180 000	2020-2022	0	0	3
ABC -kotona olevat		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus	-45 000	2019-2020	0	0	1
Oppien Osaajaksi		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus	-36 012	2019-2020	0	0	1
Lupa loistaa		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus	-10 000	2019-2020	0	0	0,1
Lupa loistaa 2		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus	-23 000	2020-2021	0	0	0,2
Erasmus KA2; Culture and Art: Bridges to Solidarity		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Die Nationale Agentur Bildung für Europa beim Bundesinstitut für Berufsbildung (EU-hanke)	-13 740	2020-2022	0	0	0,2
Erasmus+KA1; Osaamista ja osallisuutta yhdessä oppien		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus (EU- hanke)	-69 981	2020-2021	0	0	0,1
Kielikukkanen (yhteistyökumppanit; Kansanvalistusseura/koordinoija, Kalliolan kansalaisopisto, Vaasa-opisto ja Vasa Arbis)		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus	-16 575	2020-2021	0	0	0,4
Opintoseteli 2020-2021		Kuopion kaupunki/ kansalaisopisto	Opetushallitus	-25 000	2020-2021	0	0	0
Kuntien kulttuuritoimintalain mukainen kehittämistehtävä toimialueena Pohjois-Savo		Kuopion kaupunki/ kans.toiminnan palvelut	Opetus- ja kulttuuriministeriö	-200 000	2020-2021	-22 000	0	1
Vähävaraisten lasten liikunnan harrastamisen tukeminen		Kuopion kaupunki/ kans.toiminnan palvelut	Itä-Suomen aluehallintovirasto	-30 000	2020-2021	0	0	0
Kirjaston alueellinen kehittämistehtävä, Kuopion kaupungille OKM:n asetuksella pysyväksi tehtäväksi, korvataan 100 %		Kuopion kaupunki/ kirjastopalvelut	Opetus- ja kulttuuriministeriö	-210 000	2018 -	0	-210 000	3,2
Yleisten kirjastojen digihanke, hankerahan myöntänyt OKM, korvataan 100 %		Kuopion kaupunki/ kirjastopalvelut	Itä-Suomen aluehallintovirasto	-86 400	2019-2020	0	0	1
Nuoret ja omatoimikirjastot		Kuopion kaupunki/ kirjastopalvelut	Itä-Suomen aluehallintovirasto	-31 000	2020	20 %	0	0,4

Hanke	Tavoite ja tehtävä lyhyesti	Hallinnoija	Rahoittaja	Kokonais-kustannukset	Käynnissä vuodet	Kaupungin rahoitusosuus	Budjetti vuodelle 2021 toimintamenot	HTV
Kirjasto tehokäyttöön Kaavilla		Kuopion kaupunki/ kirjastopalvelut	Itä-Suomen aluehallintovirasto	-15 000	2020	20 %	0	0
Kirjasto tehokäyttöön Tuusniemellä		Kuopion kaupunki/ kirjastopalvelut	Itä-Suomen aluehallintovirasto	-15 000	2020	20 %	0	0
Liito-orava-LIFE, Liito-oravan ja sen elinympäristöverkostojen elinvoimaisuuden turvaaminen. Luonnontieteellisen museon toimet keskittyvät ympäristökasvatukseen.		Kuopion kaupunki/ museopalvelut	Metsähallitus, Luontopalvelut	-115 292	2018-2025	-38 706	-25 590	1
Kokoelmien digitointi ja saavutettavuus -hanke		Kuopion kaupunki/ museopalvelut	Opetus- ja kulttuuriministeriö	-30 000	2020	-1 500	0	1
Yhteensä				-1 301 339		-62 206	-235 590	16,5

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Hanke	Tavoite ja tehtävä lyhyesti	Hallinnoija	Rahoittaja	Kokonais-kustannukset	Käynnissä vuodet	Kaupungin rahoitusosuus koko hankkeelle	Budjetti vuodelle 2021 toimintamenot	HTV
Opetuksen digitaalinen ekosysteemi Kuopiossa		Opetushallitus		-90 000	2019-2021	-10 000		0,6
Pohjois-Savon tutoropettajien verkosto 2		Opetushallitus		-285 000	2020-2021	-14 250	Hankkeet yhteensä budjetoitu avustuksiin n. 4 M€, omarahoitussuuksiin varattu n. 0,3 M€	0,8
Perusopetuksen kerhotoiminta		Opetushallitus		-100 000	2019-2021	-30 000		0
Innovatiivinen koulu		Opetushallitus		-269 000	2019-2021	-26 900		0,1
Tutoroinnilla tulevaisuuteen - mentoroinnilla menestykseen - neljäs aalto		Opetushallitus		-159 822	2019-2021	-31 965		2,1
Esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen		Opetus- ja kulttuuriministeriö		-1 791 252	2020-2021	-358 252		35,8
Nordic Nature Connection		Swedish Council		-62 960	2020-2022	0		0
Parasta lukemista		Opetus- ja kulttuuriministeriö		-101 200	2020-2022	-9 200		0,3
Parasta ennen		Opetushallitus		-722 223	2019-2021	-72 223		1
Yhdessä kohti uutta lukiota		Opetushallitus		-252 500	2019-2021	-25 250		
Englannin kirjallisen ja suullisen kielitaidon vahvistaminen Kuopion lukioissa		Opetushallitus		-74 055	2019-2021	-14 385		

Hanke	Tavoite ja tehtävä lyhyesti	Hallinnoija	Rahoittaja	Kokonais- kustannukset	Käynnissä vuodet	Kaupungin rahoitusosuus koko hankkeelle	Budjetti vuodelle 2021 toimintamenot	HTV
Tieteellä tulevaan		Opetushallitus		-40 000	2019-2021	0		
Itä-Suomen lukioverkoston digitaalinen ekosysteemi		Opetushallitus		-182 000	2021-2022	-18 200		0,8
Lukioiden kehittämisverkko		Opetushallitus		-31 500	2020-2021	-31 500		
KV-korkeakoulu		Opetushallitus		-25 000	2020-2021	-5 000		
Kuopion etsivä nuorisotyö		Aluehallintovirasto		-286 000	2019-2021	-66 000		9
Rock Academy Finland		Opetus- ja kulttuuriministeriö		-101 200	2019-2021	-9 200		0,1
Urheiluakatemia OKM 2020 koordinoiti		Opetus- ja kulttuuriministeriö		-38 500	2020-2021	-3 500		0
Urheiluakatemia OKM 2020 palvelut		Opetus- ja kulttuuriministeriö		-71 500	2020-2021	-6 500		0,2
Varhaiskasvatuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukuvuodelle 2020 - 2021		Opetus- ja kulttuuriministeriö		-344 925	2020-2021	-16 425		9,3
Esi- ja perusopetuksen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittaminen		Opetus- ja kulttuuriministeriö		-1 921 500	2020-2021	-19 560		24,5
Erityisavustus koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukiokoulutuksessa		Opetus- ja kulttuuriministeriö		-561 648	2020-2021	-26 678		
Erasmus+ hankkeet		10 koulua ja NEST		-430 000	2020-2023			0
Yhteensä				-7 941 785		-794 988		84,6

Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueet

Hanke	Tavoite ja tehtävä lyhyesti	Hallinnoija	Rahoittaja	Kokonais- kustannukset	Käynnissä vuodet	Kaupungin rahoitusosuus koko hankkeelle	Budjetti vuodelle 2021 toimintamenot	HTV
PoSKanta / Sosiaalihuollon vanhojen asiakastietojen arkistointi vaihe 2		Perusturvan palvelualue		-90 196	2020-2021	oma rahoitus		
Kuopio-hanke: Akuutin kriisityön ja psykososiaalisen tehostetun tuen järjestäminen sekä monialaisen yhteisöllisyyden mallin juurruttaminen Kuopion kouluhyökkäyksen jälkihoitona		Sosiaali- ja terveysministeriö		-600 000	2019-2021	-25 000		2
PoSoTe20 -Tulevaisuuden sote-keskus		Pohjois-Savon liitto		-600 000	2020-2022	0		2
LUMO -Lastensuojelun uudistaminen monialaisesti		Itä-Suomen osaamiskeskus		-1 000 000	2020-2022	-44 350		
Yhteensä				-2 290 196		-69 350		4

Yleishallinto

Hanke	Tavoite ja tehtävä lyhyesti	Hallinnoija	Rahoittaja	Kokonais- kustannukset	Käynnissä vuodet	Kaupungin rahoitusosuus koko hankkeelle	Budjetti vuodelle 2021 toimintamenot	HTV
Leader-rahoitus	Maaseudun elinvoiman kehittäminen	Kalakukko ry	ELY/Maaseuturahasto	-3 200 000	2021-2027	-600 000	-101 954	
FutureSavo	Pohjois-Savon veto- ja pitovoiman kehittäminen	Iisalmen kaupunki	Pohjois-Savon liitto /EAKR	-2 089 103	2018-2021	-96 809	-75 296	0,3
Living Lab	Alkavan yritystoiminnan kehittäminen, yhteiskehittäminen	Kuopion kaupunki / Strategia ja kehittäminen	Pohjois-Savon liitto /EAKR	-661 040	2019-2021	-138 792	-208 055	2
International retailing	Uuden koulutusalan käynnistys (vähittäiskauppa) yliopistossa	Itä-Suomen yliopisto	ELY/ESR	-799 766	2021-2023	-20 000	-10 000	
Talent Hub	Osaavan työvoiman saatavuuden parantaminen sitouttamalla kv-opiskelijoita alueelle	Hallinnoija Savonia, Kuopiolla osahanke	ELY/ESR	-612 166	2020-2022	-120 504	-50 381	0,5
Energiatehokkuushanke	Toteuttaa energiatehokkuussopimuksen toimenpiteitä (Khn päätös)	Ympäristöpalvelut			2017-2025		-30 000	
Ihmiskeskeinen digitaalinen kunta -IDK	Digitalisaation edistäminen	Kuopion kaupunki / Strategia ja kehittäminen	ELY/ESR	-1 532 910	2020-2022	-215 214	-378 690	2,5
Hyvän mielen Pohjois-Savo (varaus, ei rahoittajan päätöstä)	Mielenterveyden ja päihteettömyyden edistäminen	Savonia tai Kuopion kaupunki / Hyvinvoinnin edistäminen	ELY/ESR	-5 000 000	2021-2022	-500 000	-950 000	
Kuopion seudun seutuyhteistyö	MAL-sopimuksen toimeenpanon ja seutuyhteistyön edistäminen	Kuopion kaupunki / KYP tai strategia ja kehittäminen	Kuopion seudun kunnat asukasluvun suhteessa	-255 000	2021-2023	-180 000	-85 000	1
Saimaa-ilmio	Kulttuuripääkaupunkihankkeen valmistelu	Savonlinnan kaupunki	Etelä-Savon maakuntaliitto/EAKR	-1 350 000	2020-2021	-30 000	-15 000	
Ekosysteemisopimus	Yliopistokaupunkien innovaatioekosysteemien kehittäminen uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi	Kuopion kaupunki / Yrityspalvelut	TEM		2021-2023		-250 000	
USO5	Kuntaliiton luottamushenkilöille kohdistama johtamisen kehittämisen verkostohanke			-32 000			-17 000	
Itä-rata (varaus)	Itärata-hankkeen edunvalvonta						-10 000	
Sitomaton hankemääräraha	Kyseessä varaus						-50 000	
Omistajapolitiittiset selvitykset	Varaus omistajapolitiittisiin asiantuntijaselvityksiin sekä muihin mahdollisiin asiantuntijaselvityksiin	Kuopion kaupunki / talous- ja omistajaohjaus		-70 000		0	-70 000	
TiJo-hanke	Tiedolla johtaminen ja raportointi	Kuopion kaupunki / talous- ja omistajaohjaus	VM	-403 000	2020-2021	-60 450	-210 000	
Yhteensä				-16 004 985		-1 961 769	-2 511 376	6,3
Kaikki yhteensä				-41 756 829		-4 572 583	-7 650 417	142,1

6.2. Vuosien 2021-2024 investointiohjelma yli miljoonan euron yhdyskuntarakentamisen hankkeista (1.000 €)

Investointikohde		TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	Yhteensä
Sorsasalo						
e	Sorsasalonsalun yritysalue	200	200	500	500	1 400
Puijonlaakso -Taivaanpankko						
s	Sammakkolammentie, Ahkiotie, jalankulun ja pyöräilyn järjestelyt	0	1 000	0	0	1 000
	Sammakkolammenpuiston peruskunnostus	1 700	0	0	0	1 700
sa	Savilahti, Valosalu (Prisman kohta)	3 000	0	0	0	3 000
sa	Savilahti, Hehkun Sydän (Yliopistorannan kohta)	4 500	4 500	0	0	9 000
sa	Savilahti, Sarastuskaaren alue	1 600	400	300	0	2 300
sa	Savilahti, ramppijärjestelyt	2 500	500	0	0	3 000
	Savilahdentie, Volttikadun risteys	100	1 500	200	0	1 800
	Niiralankatu ja rata-alikulku	200	300	2 500	1 000	4 000
	Neulaniementie	0	0	0	2 500	2 500
	Vanhan Varikon alue	0	300	3 000	1 500	4 800
	Marikonranta	0	0	2 000	1 000	3 000
Puijo						
u	Puijon urheilulaakso, yleissuunnitelman mukainen toteuttaminen, korjaus- ja muutostyöt, lakialueen työt	500	1 500	1 500	1 500	5 000
	Puijon tornin piha ja lakialueen työt	0	2 300	0	0	2 300
	Puijonrinteen hiihtohissin uusimistyöt	0	1 120	0	0	1 120
	Maaliaukion tekoonumikenttä	0	0	0	1 000	1 000
Itkonniemi - Männistö - Linnanpelto						
	Itkonniemen alueen rakentaminen	0	100	100	1 000	1 200
Kelloniemi - Likolahti						
	Telkkistentien saneeraus	0	0	1 000	500	1 500
Keskusta						
s	Asemanseudun rakentaminen	700	200	1 000	1 000	2 900
s	Puijonkatu väli Asemakatu- Tulliportinkatu	0	0	0	1 900	1 900
	Kuopionlahden alue	0	100	300	1 000	1 400
	Väinölänniemen stadion peruskorjaus + urheilukenttä	0	0	200	1 000	1 200
	Opistokuja	1 200	500	500	0	2 200
Haapaniemi						
	Mölymäki, Amiskanrinne ja Kopiksenkatu	0	0	500	1 000	1 500
	Mölymäen viheralueet, Merenmaanpuisto ja Aulis Rytkösen katu	0	600	2 000	2 500	5 100
Siikalahti						
	Rahtisataman laajennus	50	0	500	500	1 050
e	Tehdaskatu, Teollisuuskatu, Saaristokatu liikennejärjestelyt	100	500	1 300	0	1 900
Levänen						
	Rauhalahdentie, Rauhankatu + leirintäalueen muutokset	50	1 000	1 000	0	2 050
s	Leväsentie saneeraus Särkiniemestä etelään	0	150	150	3 000	3 300
Litmanen						
	Lippumäen kuplan ympärystyöt	600	400	0	0	1 000
Lehtoniemi						
u	Lehtorinteen asuntoalue	550	750	0	0	1 300

Investointikohde		TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	Yhteensä
Pitkälahti						
	Logistiikka-alue	500	1 100	2 300	3 200	7 100
Hiltulanlahti						
Hiltulanlahden asuntoalue, länsiosa						
	Hiltulanlahti Vaittilan alueen rakentaminen	900	1 800	0	0	2 700
	Hiltulanlahti III Puutossalmentien varsi	250	3 100	2 800	2 500	8 650
NILSIÄ						
u	Nilsin-Tahkon matkailuympäristön kehittämisinvestoinnit	250	1 100	1 100	1 100	3 550
MUUT KOHTEET						
s	Ulkovaistuksen uusiminen ja ohjausjärjestelmä	800	800	800	800	3 200
m	Kt-suunnittelu	320	320	320	320	1 280
m	Viher- ja leikkipuutarhojen suunnittelu	250	250	250	250	1 000
e	Elinkeinoalueet	500	500	500	500	2 000
PIENKOHTEET						
s	Siltojen korjaukset	200	200	200	500	1 100
s	Hulevesiliittymät ja tulvakohteet	250	250	250	250	1 000
YHTEENSÄ		21 770	27 340	27 070	31 820	108 000
RAHOITUSOSUUDET						
	Elinkeinoalueet, Savilahden ramppi	900	0	0	0	900
	Adaptiivinen liikennevalojärjestelmä	182	0	0	0	182
	Älykäs pysäköinninohjausjärjestelmä	42	0	0	0	42
	Latureitin siirto, pelastuslaitos-Viinaniemi	250	0	0	0	250
	Lähiöhanke	500	0	0	0	500
RAHOITUSOSUUDET YHTEENSÄ		1 874	0	0	0	1 874
NETTO		19 896	27 340	27 070	31 820	106 126
YHDYSKUNTARAKENTAMISEN NETTOINVESTOINNIT YHTEENSÄ (KAIKKI HANKKEET)						
		31 031	37 150	36 445	37 800	142 426

6.3. Kuopion väestö (31.12.)

VUOSI	0-6	7-12	13-15	16-18	19-24	25-39	40-64	65-74	75-84	85-	YHT.
2010	8067	6823	3638	4141	10516	20681	39299	10059	6805	2307	112336
2011¹⁾	8110	6865	3537	4059	10662	20911	38879	10675	6809	2412	112919
2012	8247	6869	3541	4062	10909	21473	38337	11215	6862	2540	114055
2013²⁾	8231	6935	3505	3933	11168	22148	37753	11773	6989	2673	115108
2014	8354	6837	3551	3825	11467	22628	37320	12317	7082	2790	116171
2015³⁾	8394	6951	3442	3851	11427	23126	36953	12889	7029	2859	116921
2016	8407	6957	3501	3772	11407	23688	36645	13114	7314	2935	117740
2017⁴⁾	8290	7051	3472	3819	10965	24189	36337	13864	7211	3011	118209
2018	8109	7099	3578	3746	10812	24534	36057	14358	7330	3041	118664
2019	7854	7198	3589	3814	10704	24898	35844	14820	7476	3085	119282
Tilastokeskuksen ennuste 30.9.2019, pyöristetyt luvut											
2019	7850	7170	3580	3790	10590	24960	35780	14820	7480	3090	119100
2020	7610	7340	3560	3730	10340	25350	35550	15020	7860	3140	119490
2021	7420	7390	3530	3840	10190	25520	35280	15060	8410	3210	119860
2022	7220	7410	3520	3850	10160	25580	35240	14970	8950	3310	120200
2023	7100	7330	3650	3820	10130	25480	35340	14790	9480	3420	120510
2024	7030	7160	3730	3780	10120	25410	35320	14730	9980	3550	120810
2025	6980	6950	3790	3780	10150	25340	35310	14710	10480	3570	121080
2026	6970	6690	3820	3900	10110	25310	35280	14730	10730	3800	121330
2027	6960	6490	3790	3980	10170	25240	35100	14740	11350	3760	121560
2028	6930	6290	3730	4030	10230	25090	35170	14710	11740	3860	121770
2029	6900	6150	3610	4050	10300	24980	35210	14650	12120	3970	121940
2030	6860	6090	3470	4010	10370	24860	35330	14550	12320	4230	122090

1) Kuopion ja Karttulan kuntaliitos vuoden 2011 alusta lukien

2) Kuopion ja Nilsiä kuntaliitos vuoden 2013 alusta lukien

3) Kuopion ja Maaningan kuntaliitos vuoden 2015 alusta lukien

4) Kuopion ja Juankosken kuntaliitos vuoden 2017 alusta lukien

Kuntaliitokset sisältyvät koko aikasarjaan.